

Anàlisi de la participació de dones en els espais institucionals i socials mixtos de la ciutat de Barcelona

Ajuntament de Barcelona

Abril de 2018

Elaborat per: Lliquen Data Lab

Directora i investigadora principal: Marta Delatte

Investigadores: Beatriz Guijarro, Josep Almirall, Neus Llop, Héctor Adell i Alba Medrano

Col·laboradores: Núria Comas i Claudia Laporte

Assistent de recerca: Silvia Valle

Ajuntament de
Barcelona

Edita

Departament de Transversalitat de Gènere
Gerència de Recursos

Realitzat per
Liquen Data Lab

Correcció

Serveis Lingüístics de l'Ajuntament de Barcelona

Aquest document està sota la llicència [Creative Commons](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/)

Barcelona, abril de 2018

Índex

1. Introducció.....	1
2. Objectius de l'estudi i metodologia de treball	4
2.1. Marc teòric per a una política de la presència	5
2.2. Paritat i polítiques de la presència: l'índex de paritat de Clara	6
2.3. Paritat i experiència d'usuària: l'empremta Marçal de qualitat participativa	9
2.4. Metodologia	10
2.5. Consideracions ètiques al voltant de l'experiència d'usuària	12
3. Estat de la qüestió de la participació política	13
3.1. Anàlisi de la participació de dones en espais institucionals mixtos	13
3.2. Sumari de resultats.....	14
3.3. Anàlisi	16
3.4. Diagnosi	25
3.5. Conclusions.....	27
4. Estat de la qüestió de la participació social	28
4.1. Anàlisi de la participació de dones en espais socials mixtos	28
4.2. Sumari de resultats.....	28
4.3. Anàlisi	30
4.4. Diagnosi	43
4.5. Conclusions.....	47
5. Conclusions generals i recomanacions	49
5.1. Conclusions i recomanacions en l'àmbit de la participació política.....	50
5.2. Conclusions i recomanacions en l'àmbit de la participació social	51
6. Annexos	54
6.1. Annex 1. Instruments normatius per a la participació.....	54
6.2. Annex 2. Metodologies i models de participació amb mirada feminista: model de participació LUDO	55
6.3. Annex 3. Definició dels òrgans, consells i càrrecs dels quals es compon l'univers de participació institucional	56
6.4. Annex 4. Enquesta participació i dones (2017)	58
6.5. Annex 5. Perfil de les enquestades	63
6.6. Annex 6. Reavaluació de les hipòtesis recollides en el Pla per la justícia de gènere.....	69
7. Glossari	71
8. Referències	73

01

1. Introducció

La participació ciutadana és una eina essencial per a la vida política i social d'una ciutat, ja que permet a la ciutadania tenir incidència sobre decisions que afecten la seva vida quotidiana i l'espai que habiten.¹

Participació i justícia de gènere

Una eina fonamental a la ciutat de Barcelona per intentar garantir la igualtat d'oportunitats entre dones i homes és el Pla per la justícia de gènere (2016-2020). Aquest pla presenta l'estat de la qüestió en termes de gènere quant a la participació a Barcelona. Ens indica que la participació, tant institucional com no institucional, és un espai que generalment està ocupat per homes, que gaudeixen d'una dimensió pública molt més marcada que les dones. Inevitablement, això genera una sobrerepresentació dels homes i les seves veus, i sobretot, les seves necessitats específiques, que queden reflectides a l'hora de fer polítiques públiques com a necessitats generals i no amb biaix de gènere. La cultura masculina de la participació, que provoca aquesta sobrerepresentació masculina, també genera una invisibilització de les veus i necessitats de les dones, que se suma a una infrarepresentació d'aquestes en els espais de participació. Aquesta infrarepresentació de les dones als espais es deu, sobretot, a la ja coneguda divisió sexual del treball, que repercuteix de manera evident en les possibilitats que tenen les dones en l'àmbit de participació; no podem oblidar que la participació social i política depèn en gran part de l'oportunitat de gaudir de temps propi.

Participació institucional

A la ciutat de Barcelona, la participació està regulada pel Reglament de participació municipal, que defineix la iniciativa ciutadana com la intervenció ciutadana que està orientada a promoure una determinada actuació d'interès general i de competència municipal per part de l'Ajuntament. Com a tal, és un element fonamental per activar l'agenda política i per dinamitzar les energies socials que permetin noves actuacions polítiques. El Reglament de participació ciutadana, aprovat el 6 d'octubre de 2017, es proposa com una normativa definida per a la promoció i el desenvolupament de la democràcia participativa a la ciutat de Barcelona. Pretén regular els canals de relació entre la ciutadania i l'Ajuntament de Barcelona a fi que la participació ciutadana en els processos de presa de decisions polítiques sigui més fàcil.

¹ Podeu consultar quins són els instruments normatius per a la participació en l'annex 1.

De la mateixa manera, en el marc municipal també trobem definit el concepte de procés participatiu com una seqüència d'actes delimitats en el temps que estan orientats a promoure el debat i el contrast d'arguments entre la ciutadania i els responsables municipals, o entre la mateixa ciutadania, amb l'objectiu de saber les opinions i les propostes respecte a una actuació municipal determinada. Les narratives sobre iniciativa i participació ciutadana a Barcelona descriuen ambdós eixos (iniciativa i participació) com a instruments que no es limiten a la representativitat política partidista que emana dels processos electorals periòdics. Al contrari, situen la participació ciutadana com un anhel històric del teixit social i de la ciutadania de Barcelona, que ja es manifestava en les primeres normes de participació i que es va veure limitat amb la Carta municipal.

En el pla pràctic, la participació ciutadana en afers col·lectius s'exerceix de tres maneres, i aquests canals serveixen tant per a les polítiques de ciutat com per a les de districte:

- Mitjançant representants, que han de garantir transparència i accés a la informació (tots dos conceptes regulats a la Llei 19/2014 de transparència, accés a la informació pública i bon govern) i han de retre comptes a la ciutadania.
- Directament mitjançant un referèndum, que és de caràcter consultiu i, per tant, no gaudeix de vinculació directa, però els resultats poden ser tinguts en compte pels regidors i regidores.
- Intervenint en els processos d'elaboració de decisions polítiques; a través de processos participatius, òrgans de participació, consultes i iniciatives ciutadanes. Mitjançant aquestes eines la ciutadania pot proposar, discutir, debatre i coproduir les polítiques públiques.

A banda de les tres formes esmentades des d'una perspectiva pràctica, també hi ha una quarta forma de participació ciutadana com a perspectiva d'usuària dels serveis municipals, una participació que s'exerceix, tal com estableix el Decret d'alcaldia S1/D/2017-2348, mitjançant la presentació d'incidències, queixes, reclamacions i suggeriments.

El Reglament de participació ciutadana recull els òrgans de participació dels quals disposa la ciutadania de Barcelona en l'àmbit territorial, que són el Consell de Ciutat, els consells ciutadans de districte (i les audiències públiques de districte) i els consells de barri.

Les atribucions d'aquests òrgans de participació són les següents:

- Crear propostes per demanar una actuació pública determinada.
- Modificar alguna actuació pública ja existent o fer-hi objeccions.
- Redactar informes o dictàmens sobre projectes d'actuació o sobre actuacions que ja s'hagin implantat.
- Col·laborar en la realització de les actuacions, és a dir, el que es coneix per *coproducció*.

Participació social

La participació social és el dret legítim que la ciutadania té per intervenir en la presa de decisions de les administracions en relació amb els recursos i les accions que tenen impacte en el desenvolupament de la seva comunitat. Les persones fan pinya a la recerca del mateix objectiu i reforcen els llaços de pertinença i d'inclusió social.

Requereix un marc legal i mecanismes democràtics que permetin i facilitin el desenvolupament de diferents accions amb la implicació activa del teixit d'entitats socials i serveis de la ciutat per fer que les propostes de la ciutadania arribin als diferents nivells de govern.

La participació social recull totes les interaccions de les comunitats de ciutadans i ciutadanes organitzades i dedicades a iniciatives d'acció, memòria, organització i presa de decisions, tant individuals com col·lectives, que tinguin lloc en espais comunitaris i que tinguin com a objectiu la trobada, el diàleg, la cooperació, la transformació o la generació d'algun canvi significatiu en relació amb les necessitats, reivindicacions, tensions, experiències, etc., de la mateixa comunitat.

02

2. Objectius de l'estudi i metodologia de treball

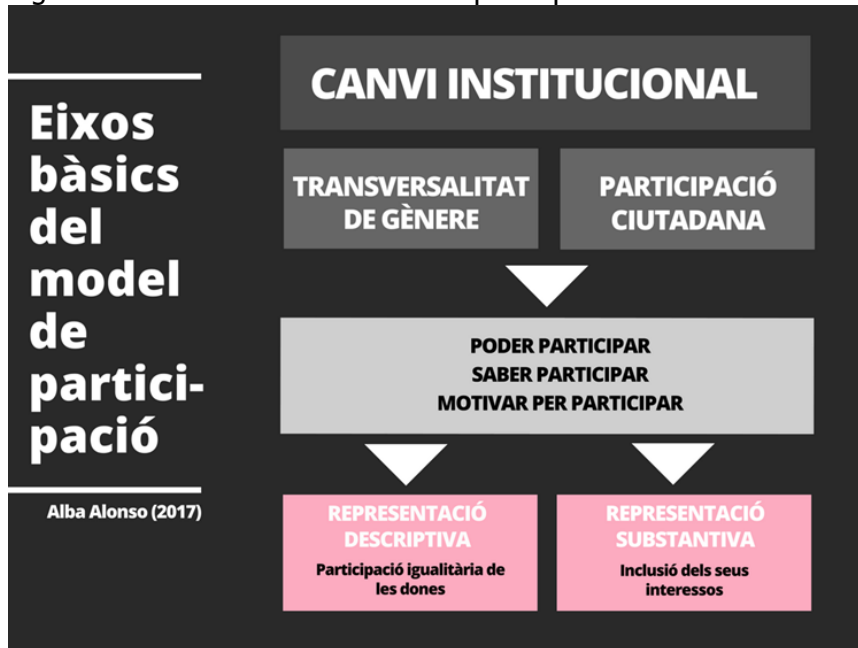
El present informe té com a finalitat proveir l'indicador sobre participació política i social (C1: Participació política i social) del Pla per la justícia de gènere mitjançant l'anàlisi de la participació de les dones en espais mixtos a la ciutat de Barcelona, tant institucionals com socials, i responent a qüestions relacionades amb indicadors complexos sobre paritat (en el cas dels espais institucionals mixtos) i experiència de participació (en el cas dels espais socials mixtos).

L'objectiu principal del nostre estudi, d'acord amb l'encàrrec del Departament de Transversalitat de Gènere, és analitzar la participació política i social de les dones, objectiu que hem abordat responent amb resultats i valoracions de tipus qualitatiu que ens han permès obtenir una fotografia de com participen les dones i en què, així com els obstacles d'aquesta participació. La intenció final d'aquesta anàlisi és proporcionar conclusions, propostes i recomanacions per potenciar i millorar la seva participació.

En aquest sentit, l'informe *Movimiento feminista y gobierno de la ciudad* (Alonso, 2017)² recull en els eixos bàsics del model de participació dos elements fonamentals per al canvi institucional articulats des de la transversalitat de gènere i la participació ciutadana: la participació igualitària de les dones (representació descriptiva) i la inclusió dels seus interessos (representació substantiva).

² Per consultar la proposta de metodologies i models de participació amb mirada feminista, vegeu l'annex 2.

Figura 1: Eixos bàsics del model de participació

Movimiento feminista y gobierno de la ciudad: metodología para la transversalidad participativa (Alonso, 2017:94)

2.1. Marc teòric per a una política de la presència

En el seu article “Democracia, participación y feminismo” (2016), la investigadora xilena Alejandra Castillo Vega reflexiona sobre les aportacions feministes al voltant de la gestió pública i la teoria dels estats. Castillo Vega apunta que la democràcia està altament masculinitzada, i que organitza allò que és comú de la comunitat a través d’una ordenació androcèntrica. Per interrompre aquesta ordenació androcèntrica ens presenta la proposta de la politòloga i teòrica feminista Anne Phillips: una política de la presència. La política de la presència es concep com una reforma de la representació política, i el seu punt de partida es troba en la crítica entorn de la composició dels règims democràtics representatius i el preocupant dèficit de participació de les dones en totes les instàncies democràtiques. La seva recomanació és parlar atenció a *qui participa*.

En aquest sentit, i des d’una perspectiva adreçada des de la branca de la teoria i la filosofia del coneixement, Sandra Harding (2004) proposa amb la *Standpoint Theory* una “epistemologia feminista del punt de vista” que confronti la “ideologia androcèntrica” basada en les oposicions binàries i l’aparent neutralitat de la producció de coneixement. Segons aquesta teoria, el coneixement mai no pot ser objectiu, és a dir, és inevitablement parcial. Per posar-ne un exemple: on el capitalista veu intercanvi igualitari, l’obrer hi veu explotació, i on l’obrer veu vida casolana, la seva dona hi veu treball no remunerat. Un plantejament que en cap cas vol apel·lar a un posicionament equivalent de totes les visions, afirmant que sempre existeix alguna realitat per ser vista i validada (Torres, 2018). La *Standpoint Theory* (en endavant, SPT) es preocupa de diverses controvèrsies que involucren la creació de coneixement, com per exemple, la lògica i el control del coneixement científic, la suposada individualitat d’aquest, els contextos com a agents que limiten i permeten alhora, des d’on es produeix el coneixement, a qui beneficia i qui pagarà els costos de certes preguntes.

L’extracte o la proposta de l’epistemologia feminista del punt de vista que vehicularà el present text es refereix específicament a un punt concret de la proposta que fa Harding (2004) al voltant de la direcció que ha de prendre la producció del coneixement. El postulat en qüestió ens parla de, i es caracteritza per, la necessitat de generar, situant-se des de la perspectiva subjectes afectats per les construccions imposades pels grups dominants, una visió *bottom-to-top* o “des de baix”, en comptes de fer prevaler la mirada omniscient dels subjectes dominants, que anomena mirada *top-to-bottom* o “des de dalt”. Harding fa, llavors, una

reversió i revulsió de la direcció d'aquesta mirada, que ens permet veure opressions que altrament quedarien invisibilitzades o normalitzades, així com analitzar els grups socials dominants des de baix i cartografiar pràctiques que es mantenen en certes relacions socials.

El no reconeixement comporta automàticament la dissolució del discurs de la minoria; en el sentit de Butler (2003), es converteixen en cossos abjectes als ulls del poder i, per tant, impossibles de rebre un tracte igual i just. D'altra banda, quan aquests grups no disposen de reconeixement, d'ontologia, manquen també de legitimitat i de potència per rebre-la i exercir-la. El que Spivak (1998: 220) anomena els "subjectes d'estatus subaltern", és a dir, tots aquells silenciats, de caràcter agramatical, als quals no s'ha atorgat veu, i que, per tant, no en podem conèixer l'agència, resten invisibilitzats, callats, no reconeguts, sense discurs i, en conseqüència, sense capacitat de parlar, reclamar o manifestar-se.

Seguint amb els postulats de l'STP (Harding, 2004), així com amb els de la visibilitat (Butler, 2003; Spivak, 1998), es decideix que en la present anàlisi de l'enquesta, tot i que es respecta la lectura binària dels resultats, s'inclourà com a categoria alterna o contraposada a la masculina (considerada el "des de dalt" o el *top* des del punt de vista fàctic) el gènere femení al costat de les identitats no binàries o les que no es volen relacionar amb cap espectre de gènere binari. Aquesta decisió també es recolza en la idea de donar visibilitat als col·lectius habitualment invisibilitzats, com és el cas dels gèneres no binaris.

2.2. Paritat i polítiques de la presència: l'índex de paritat de Clara

El 22 de març de 2007 es va aprovar la llei espanyola d'igualtat, que recollia entre els seus articles la primera regulació normativa de paritat en les llistes electorals a l'Estat espanyol, i que establia com a tal una proporció d'homes o de dones no inferior al 40% o superior al 60%. En l'àmbit català, el 2014 es du a terme una recerca a partir de l'anàlisi dels resultats de les eleccions municipals celebrades l'any 2011 en la qual es fa una comparativa històrica des del 1979 per conèixer la integració de les dones en la vida política local catalana. Les seves conclusions apunten que, malgrat que s'hi veu un avenç, encara hi ha molts espais masculinitzats (on no hi ha cap dona representada) i l'índex de paritat assolida i superada no arriba al 30%, molt per sota del que seria una paritat "a la baixa" amb una proporció de dones que almenys arribés al 40%. En una entrada al blog oficial del Col·legi de Politòlegs i Sociòlegs de Catalunya, Marta Corcoy, una de les autores de la recerca, escriu:

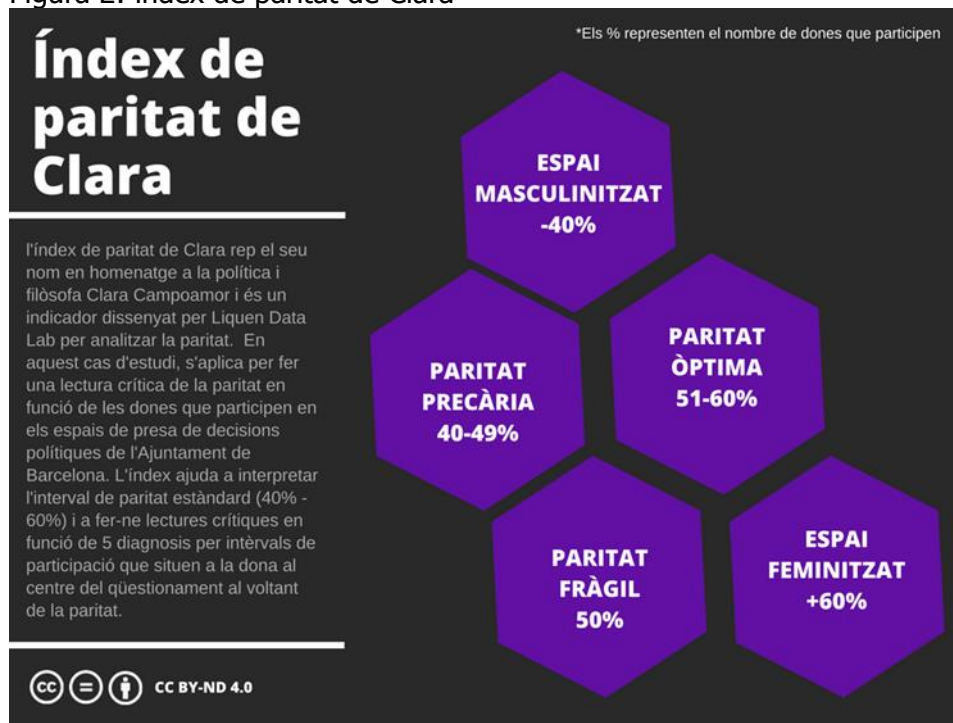
S'ha avançat, però no s'ha assolit la paritat. Els ajuntaments amb paritat (40-60%) han passat d'un 7% el 2003 a un 23% el 2011. Encara, però, en un 9% (86 ajuntaments) no hi ha cap representada en els plens municipals (el 2003, aquesta dada era d'un 21%, 202 ajuntaments), i el nombre de consistoris que no assoleixen la paritat es manté en un percentatge alt: un només amb una reducció de 6 punts en relació amb el 2003. Si sumem els consistoris amb paritat i els que la superen, el percentatge resultant és del 28,9%, lluny del llistó mínim establert del 40%. Si l'índex de paritat assolida i superada no arriba al 30% i totes les llistes presentades als municipis de més de 3.000 habitants eren paritàries, l'explicació sobre què ha passat amb aquests 10 punts de diferència la trobem en els municipis de menys de 3.000 habitants, on la llei no estableix l'obligatorietat de presentar llistes equilibrades per sexes.³

El 2015 entra en vigor la llei catalana d'igualtat de dones i homes, i en l'article 2i) es defineix la representació paritària com la situació que garanteix una proporció d'homes o de dones no inferior al 40% o superior al 60%, i que ha de tendir a assolir el 50% de persones de cada gènere. En l'informe publicat el 2014, abans que la llei catalana d'igualtat entrés en vigor, es va observar en la política local catalana que la paritat té tendència a estancar-se, i que la d'espais masculinitzats encara és molt superior als espais on hi ha paritat. Per aquest motiu, i

³ Marta Corcoy, "La paritat en la política local s'estanca" (2014). Enllaç: https://ambitscolpis.com/2014/03/11/la-paritat-en-la-politica-local-sestanca/#_ftn4.

juntament amb el fet que la llei catalana d'igualtat especifica que la proporció a assolir hauria de ser igualitària en persones de cada gènere, considerem que per interpretar i llegir de crítica l'interval de paritat estàndard (40-60%) s'ha de tenir en compte que la realitat de la participació de les dones en els espais de presa de decisió social i política està encara molt per sota de la participació dels homes. La tendència dels consistoris a manifestar una paritat a la baixa per a les dones, i alhora, mantenir un gran nombre d'espais masculinitzats amb un nombre de dones inferior al 40%, ens fa replantejar el que considerem paritat òptima com aquella en què les dones estan en una proporció d'entre un 51% i un 60%. Així, la tendència a la baixa situaria els mínims de representació de dones en un 51%, tal com recomana la llei catalana d'igualtat.

Figura 2: index de paritat de Clara

Lliquen Data Lab, 2017

L'índex de paritat de Clara s'anomena així en homenatge a la política i filòsofa Clara Campoamor, i és un indicador dissenyat per Lliquen Data Lab per analitzar la paritat. En aquest estudi, l'eina s'aplica per fer una lectura crítica de la paritat en funció de les dones que participen en els espais de presa de decisions polítiques de l'Ajuntament de Barcelona. L'índex ajuda a interpretar l'interval de paritat estàndard (40-60%) i a fer-ne lectures crítiques en funció de cinc diagnòstics per intervals de participació que situen la dona al centre del qüestionament al voltant de la paritat.

- DIAGNOSI 1: Espai masculinitzat (quan la proporció de dones és inferior al 40%)
- DIAGNOSI 2: Paritat precària (quan la proporció de dones se situa entre el 40 i el 49%)
- DIAGNOSI 3: Paritat fràgil (quan la proporció de dones és d'un 50%)
- DIAGNOSI 4: Paritat òptima (quan la proporció de dones se situa entre el 51 i el 60%)
- DIAGNOSI 5: Espai feminitzat (quan la proporció de dones supera el 60%)

Relació entre l'índex de paritat de Clara i la teoria de la complexitat: lectura de sistemes des d'una perspectiva de baix a dalt

Tal com assenyalen molts autors (Finch i Orillard, 2005; Mitleton-Kelly, 2006, citat a 2011), la teoria de la complexitat (en endavant, CT) no és una teoria unificada única, sinó que s'ha desenvolupat a través de l'estudi de sistemes adaptatius complexos (CAS) en camps diferents i diversos (per exemple, biologia, informàtica i estudis organitzatius). Tot i que la CT es va desenvolupar en un principi dins de les disciplines científiques, recentment ha estat adoptada i integrada en estudis socials (Byrne, 1998; Urry, 2003, citat a Comunian, 2011). Aquest nou enfocament ha suggerit que sistemes socials complexos, com ara ciutats o

institucions, comparteixen característiques amb altres sistemes complexos. La CT ofereix alguns suggeriments útils sobre els principis que guien l'evolució i el desenvolupament de CAS i sobre com els agents operen en diferents nivells (Comunian, 2011: 5). Entenem, doncs, que la participació tant política com social a la ciutat de Barcelona s'articula com un sistema adaptatiu complex.

El valor de CT radica en la possibilitat d'entendre les microdinàmiques del sistema. Això ens permet identificar l'aparició d'estructures i formes organitzatives que donen suport i faciliten la connectivitat i el creixement del sistema (Comunian, 2011: 7), però també ens permet detectar les estructures i formes organitzatives que suposen una barrera per al bon funcionament d'aquest. Comunian adverteix que la CT no és immune a les limitacions, i que entendre el desenvolupament cultural d'una ciutat com a CAS presenta les seves pròpies dificultats i reptes. En particular, la comprensió distribuïda de les interaccions entre els agents fa qüestionar quins mètodes i quines dades poden explicar millor i representar interaccions de diversos nivells. A més, com apunta Comunian (2011: 18), definir els límits i els components del CAS pot ser problemàtic, atès que és complex assenyalar quin tipus d'agents es poden excloure de manera segura d'una anàlisi, quan tots els agents estan, en certa manera, contribuint a definir aquest paisatge cultural.

L'índex de paritat de Clara és una eina desenvolupada per analitzar de manera crítica les microdinàmiques de paritat en el sistema complex adaptatiu de l'Ajuntament de Barcelona en funció de la proporció de dones que participen en els espais de presa de decisió política. Per poder observar aquestes dinàmiques, visualitzarem el sistema organitzatiu com un conjunt de sistemes que operen en diferents nivells:

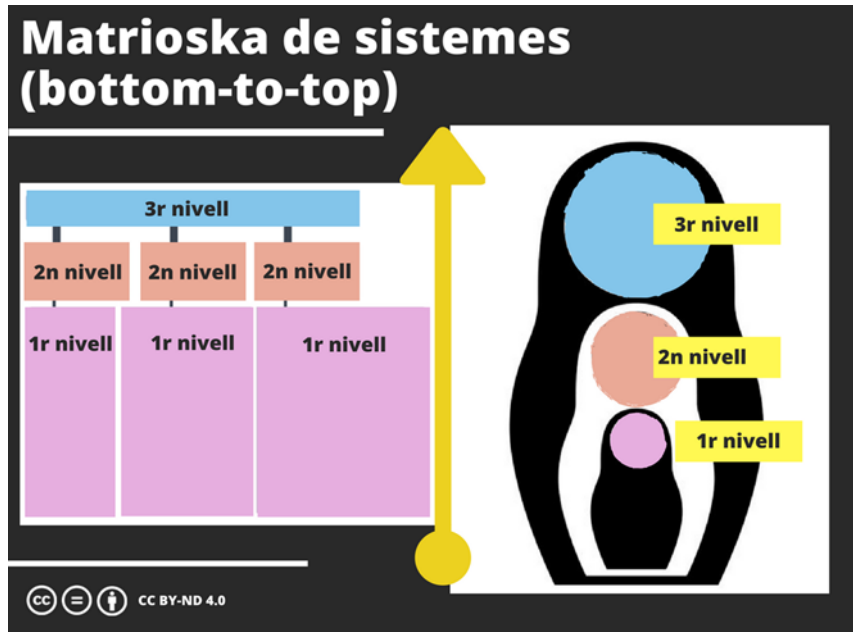
Els sistemes: anomenem *sistemes* tot espai de presa de decisions polítiques. Poden ser unitats mínimes, agrupacions de sistemes, o agrupacions d'agrupacions gràcies a la divisió per nivells.

Nivells: fem una lectura que es basa en la CT en combinació amb la teoria del coneixement situat (*bottom-to-top*, de baix a dalt) proposada per la filòsofa i teòrica feminista Sandra Harding. Harding (2004) recomana una aproximació fenomenològica de baix a dalt des d'una perspectiva jeràrquica.

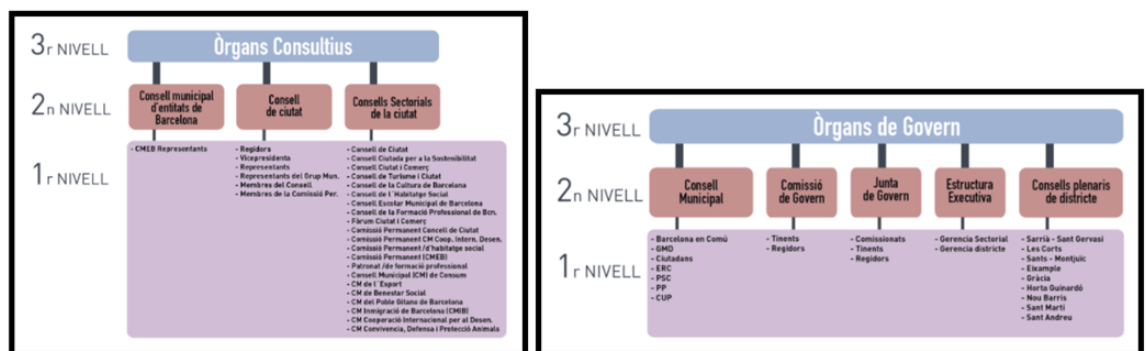
El primer nivell agrupa els sistemes que representen unitats mínimes d'espai de presa de decisions. Els nivells següents serien agrupacions de sistemes, i agrupacions d'agrupacions de sistemes fins que tots els nivells jeràrquics del sistema organitzatiu hi estiguin representats. L'Ajuntament de Barcelona és representat, doncs, com una matrioixca de sistemes.

Figura 3:

Representació del sistema organitzatiu de l'Ajuntament de Barcelona com a matrioixca de sistemes

Detall de la representació del sistema organitzatiu en els òrgans de govern i en els òrgans consultius com a matrioixca de sistemes

2.3. Paritat i experiència d'usuària: l'empremta Marçal de qualitat participativa

La recerca en experiència de l'usuari (en endavant, UX) va sorgir com una pràctica acadèmica dedicada a entendre les experiències amplificades i facilitades per les tecnologies digitals, i a teoritzar sobre aquestes. Un dels tres pilars del manifest de l'experiència d'usuari (UX) publicat el 2007 (Law *et al.*, 2007) consisteix a respondre a la pregunta "Què és l'experiència de l'usuari (UX)?", alhora que es revisen i es discuteixen els conceptes i les hipòtesis bàsiques referents a la recerca en UX. Des de la recerca i l'àmbit professional, s'ha definit la UX com el resultat de la interacció entre tres elements: l'usuari, el sistema i el context (Roto, Law, Vermeeren i Hoonhout, 2011). Després d'aquesta visió en comú amb el camp de *Human Computer Interaction* (en endavant, HCI), Hassenzahl i Tractinsky (a Lallemand, 2015: 4) defineixen la UX com "una conseqüència de l'estat intern de l'usuari, les característiques del sistema dissenyat i el context en què es produeix la interacció".

En la seva tesi *Cap a mètodes consolidats per al disseny i l'avaluació de l'experiència de l'usuari* (2015), Carine Lallemand descriu com a la dècada dels noranta, mentre que la recerca d'HCI va centrar principalment en la usabilitat, Donald Norman va ser un dels primers autors a el terme *experiència de l'usuari* per descriure tots els aspectes de l'experiència d'una persona amb un sistema (Norman, Miller i Henderson, 1995, citats a Lallemand, 2015: 4). L'experiència d'usuari és, doncs, una eina que cal considerar a l'hora d'avaluar l'experiència d'usuari de les

dones en el sistema complex adaptatiu (CAS) que articula la participació, tant política com social, a la ciutat de Barcelona.

La recerca des de l'àmbit del disseny i la UX ha esdevingut en els darrers anys cada vegada més interessada a respondre a la qüestió de si és possible conceptualitzar dissenys enfocats en la felicitat. L'any 2013 es publica un article especialment rellevant a l'hora d'abordar la recerca sobre el disseny d'experiències (Hassenzahl *et al.*, 2010) des d'una perspectiva que situa els moments significatius i la felicitat al centre de tots els esforços. L'article també dona eines per categoritzar l'experiència des d'una perspectiva que situa la felicitat i no la productivitat al centre de la reflexió acadèmica en disseny d'experiències, i proposa sis elements de control de mesura de la UX per garantir una bona experiència d'usuari: autonomia, competència, xarxa de cures, popularitat, estimulació i seguretat (Hassenzahl *et al.*, 2010; Sheldon *et al.*, 2001).

Figura 4: empremta Marçal de qualitat participativa

Liquen Data Lab, 2017

Basant-nos en aquests elements de control, proposem l'empremta Marçal (figura 4) de qualitat participativa. L'empremta Marçal genera una puntuació de l'1 al 6 al voltant dels àmbits considerats indispensables per valorar, positivament o negativament, l'experiència de la participació. Els sis àmbits basats en les necessitats denotades per Hassenzahl *et al.* (2010) i Sheldon *et al.* (2001) s'usen com a elements de control de la mesura de la UX. Les dades amb què s'han construït els marcadors d'experiència participativa concrets per a aquest estudi es deriven de la pregunta PI_9 de l'enquesta (annex 4), i s'han elaborat també amb idees dels ítems de l'eina d'observació i gènere proposada per la XES (Xarxa d'Economia Solidària de Catalunya).⁴

2.4. Metodologia

Secció 1: Espais institucionals

La secció 1 pretén obrir una finestra de coneixement amb perspectiva de gènere al voltant de la participació institucional en espais mixtos, amb l'objectiu d'avaluar la proporció d'espais de

⁴ Es pot consultar el projecte i participar-hi a: <http://xes.cat/comissions/economies-feministes/eina-observacio-genera/>.

presa de decisió política on les dones participen de manera paritària, i determinar una diagnosi de la paritat en els espais institucionals mixtos de l'Ajuntament. Les fonts que informen l'anàlisi són diverses i combinen fonts secundàries i primàries. Atesa la possibilitat d'accés a les dades sobre els càrrecs electes i polítics de l'Ajuntament de Barcelona⁵ (fonts primàries), s'han comptabilitzat els participants per raó de gènere en els següents òrgans de govern i consultius des del lloc web de l'Ajuntament de Barcelona.

En el cas del Consell Sectorial de Ciutat, ens ha facilitat les dades el tècnic de gestió responsable de Democràcia Activa, Departament de Foment de la Participació de la Direcció de Serveis de Democràcia Activa i Descentralització de la Gerència de Drets de la Ciutadania, Participació i Transparència de l'Ajuntament de Barcelona (fonts secundàries), i només disposem dels percentatges per raó de gènere de les persones que hi participen.

Òrgans de govern⁶

- Total 25 càrrecs
- Consell Municipal
- Comissió de Govern
- Junta de Govern
- Estructura executiva⁷
- Consells plenaris de districte

Òrgans consultius

- Consell Municipal d'Entitats de Barcelona⁸
- Consell de Ciutat⁹
- Consells sectorials de ciutat [fonts secundàries]
- Analitzem 22 consells de 25

Secció 2: Espais socials

La secció 2 vol obrir una finestra de coneixement amb perspectiva de gènere al voltant de la participació social en espais mixtos,¹⁰ amb l'objectiu d'explicar la idiosincràsia participativa de les dones i les identitats no binàries. Les fonts que informen l'anàlisi són diverses i combinen fonts secundàries i primàries.

Fonts secundàries: informes Panoràmic i Condicions de vida de les dones de Barcelona 2013

Pel que fa a les fonts secundàries, els dos estudis que vehiculen l'anàlisi són els informes territorials de districte de la ciutat de Barcelona, derivats de l'informe del Panoràmic 2016, sumada a la base de dades del mateix estudi cedida per Torre Jussana, i l'informe de condicions de vida de les dones de Barcelona 2013. El buidatge informatiu de les dades compreses en els estudis esmentats procuren aportar dades amb perspectiva de gènere sobre la tipologia d'entitats i les característiques bàsiques de la participació (remuneració-voluntariat).

⁵ <http://ajuntament.barcelona.cat/ca/organitzacio-municipal>.

⁶ <http://ajuntament.barcelona.cat/ca/organitzacio-municipal/organs-de-govern>

⁷ <http://ajuntament.barcelona.cat/ca/organitzacio-municipal/estructura-executiva>

⁸ <http://www.cmab.cat/ca/composicio.php>

⁹ <http://www.conselldecitutat.cat/ca/page.asp?id=10>

¹⁰ El Departament de Transversalitat de Gènere de l'Ajuntament de Barcelona ha realitzat paral·lelament a aquest estudi un altre projecte d'anàlisi dedicat exclusivament a les entitats no mixtes de la ciutat de Barcelona, amb el títol "Mapeig i anàlisi de la participació de dones, moviment feminista i grups o entitats organitzades per a la igualtat de gènere a la ciutat de Barcelona".

Font primària: enquesta

Pel que fa a la font primària, per al present estudi, i fruit de la manca d'informació específica sobre la participació social no institucional amb perspectiva de gènere, s'ha dissenyat una enquesta administrada en línia a través de l'eina SoGoSurvey a membres o participants de més de 16 anys d'organitzacions mixtes sense ànim de lucre amb forma jurídica o sense: fundacions, cooperatives, associacions, organitzacions, plataformes... que desenvolupin la seva activitat a la ciutat de Barcelona, excloent de l'estudi les persones participants en entitats específicament de dones, feministes i/o no mixtes. Es fa un treball de camp que s'inicia el 6 de novembre de 2017 i s'acaba el 24 de desembre de 2017, i que comprèn la difusió d'aquesta enquesta per correu electrònic a 2.200 entitats incloses en el fitxer general d'entitats ciutadanes de Barcelona, el llançament d'una campanya a les xarxes socials amb el suport dels canals oficials de l'Ajuntament de Barcelona, Torre Jussana, el Consell d'Entitats de Barcelona i el Consell de Dones de Barcelona. Per completar la difusió de l'enquesta, s'han efectuat 150 trucades a entitats específiques per demanar-los col·laboració en la difusió de l'enquesta de manera interna dins l'organització.

El resultat de l'exercici de difusió ha estat el recull de 528 enquestes completes, de les quals 513 es comptabilitzen com a vàlides per a l'estudi. L'explicativa dels resultats obtinguts es basa en la validació de dades a través de la saturació informacional, és a dir, el punt de la realització del camp on la incorporació de nous casos no aporta un augment d'informació, concepte que es desprèn de la metodologia qualitativa de la *Grounded Theory* (Glaser, 2003), que en el cas de la validació de les dades despreses del qüestionari següent respon a dos criteris. Un primer criteri fonamentat en la variabilitat de la mitjana, i la desviació típica de les respostes obtingudes per cada pregunta tancada del qüestionari (excloent-ne les relatives a perfil i quotes). La saturació informacional de les preguntes tancades experiencials es mesura a través de l'estudi de la variabilitat de la mitjana i la desviació típica, per cada exercici d'addició de 100 casos aleatoris. Assolides les 450 enquestes, s'assumeix la variabilitat d'entre el 0,001 i el 0,458, amb una mitjana situada en el 0,003 i una desviació estàndard del 0,140, valors considerats prou baixos per ser explicativa, quan es fa la comparació de mitjana i desviació típica. El segon criteri de mesura rau en la codificació de les preguntes obertes, en què s'assoleix la saturació informacional quan l'addició de casos no genera nous codis d'anàlisi, aspecte que té com a resultat la creació de quatre codis nous per a la primera i cinc per a la segona.

2.5. Consideracions ètiques al voltant de l'experiència d'usuària

Hem parat una atenció especial als espais on es dona la intersecció dels diversos eixos de desigualtat mitjançant el marc d'anàlisi del punt de vista feminista. La lògica de les metodologies del punt de vista feminista es fonamenta a permetre a comunitats en situacions de desavantatge articular la legitimitat del seu propi coneixement i necessitats. Això es trasllada a la recerca i als resultats amb la presa de decisions a l'hora de dissenyar el projecte. El relat feminista adverteix que la persona que fa recerca ha de ser conscient dels problemes associats a les relacions de poder dins i fora de la investigació i de la ciència.

És per aquest motiu que en tot moment hem prioritzat que, des del punt de vista de l'experiència d'usuària, tots els àmbits i productes resultants de la recerca siguin espais segurs en termes de participació. Això s'ha traduït en una anonimatització de les dades sensibles que permetrà compartir les dades sense posar en risc les participants. També hem parat una atenció especial al disseny de l'enquesta en relació amb la seguretat de les participants, i les preguntes obertes sobre violències només han estat visibles per a les persones supervivents que així ho han indicat en l'enquesta.

03

3. Estat de la qüestió de la participació política

3.1. Anàlisi de la participació de dones en espais institucionals mixtos

La participació institucional és la relativa als espais on actuen les organitzacions responsables de canalitzar les reivindicacions de la participació social a fi de resoldre friccions i conduir tots els *inputs* d'aquesta participació cap a acords per a la convivència de les comunitats en els seus espais.

L'informe *Movimiento feminista y gobierno de la ciudad*, publicat per l'Ajuntament de Barcelona el juliol del 2017, reconeix que la transversalitat constitueix l'enfocament més ambiciós per abordar les desigualtats entre homes i dones, i proposa una metodologia per a la transversalitat participativa rellevant per abordar qüestions de justícia de gènere en els espais institucionals mixtos de l'Ajuntament de Barcelona. També indica que fins ara el consistori no ha tingut prou en compte el caràcter transversal de la promoció de la igualtat de gènere, i que les nombroses diagnosi que s'han dut a terme fins ara no han previst aspectes com la infrarepresentació de les dones en les estructures institucionals de participació.

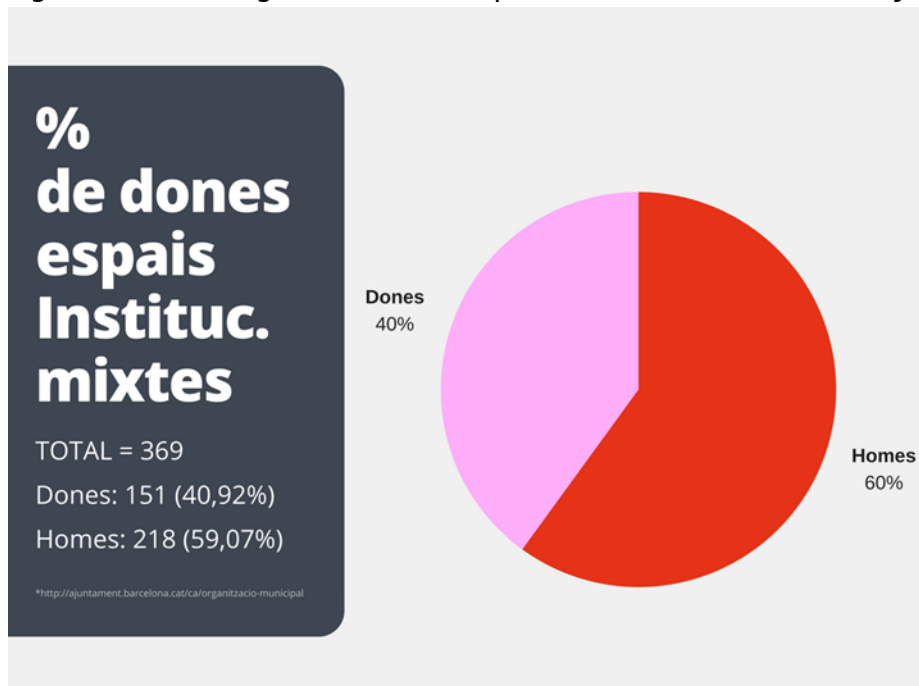
Precisament, la primera secció d'aquest informe ofereix una diagnosi de la paritat en els espais institucionals mixtos mitjançant l'ús de l'índex de paritat de Clara.¹¹ L'índex ajuda a interpretar l'interval de paritat estàndard (40-60%) i a fer-ne lectures crítiques en funció de cinc diagnosi per intervals de participació que situen la dona al centre del qüestionament al voltant de la paritat.

¹¹ Vegeu una descripció detallada de l'indicador a la pàgina 11.

3.2. Sumari de resultats

Nombre, percentatge i perfil de dones que participen en els espais institucionals mixtos (òrgans de govern + òrgans consultius)¹²

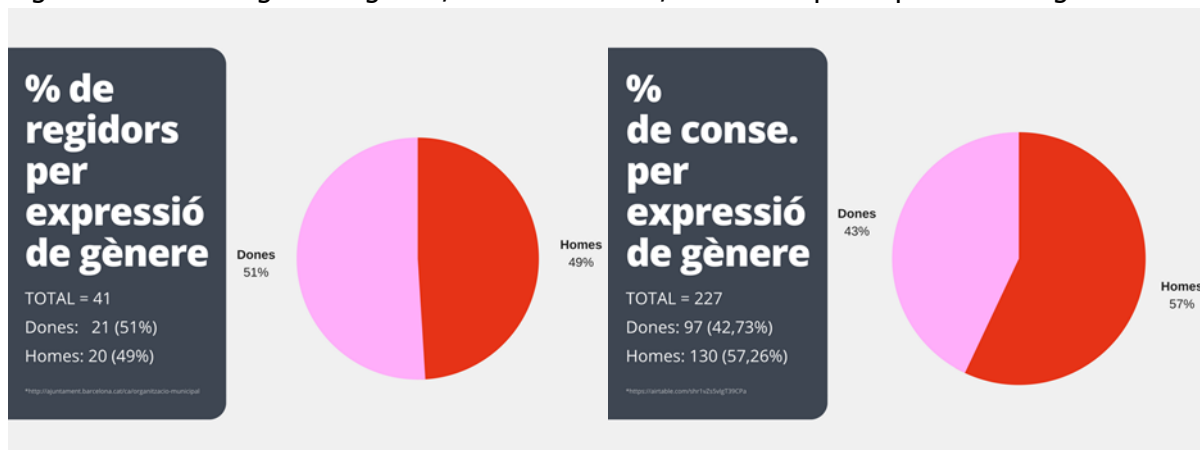
Figura 5: Percentatge de dones en espais institucionals mixtos de l'Ajuntament de Barcelona

Obtenim la proporció de dones que participen en els espais institucionals mixtos a partir de la suma de totes les dones que participen en els òrgans del govern i consultius, un total de 151 dones, el 40,92% del total. Es pot apreciar al gràfic que hi ha paritat, ja que cap dels dos gèneres hi és representat per sota del 40%. Si en fem una lectura crítica amb l'índex de paritat de Clara, veiem que la diagnosi indica que la paritat és precària (és a dir, amb una proporció de dones que oscil·la entre el 40 i el 49%).

Percentatge de regidors/ores i consellers/eres per expressió de gènere (home/dona) i perfil

Figura 6: Percentatge de regidors/ores i consellers/eresdones per expression de gènere

¹² Cal especificar que en el cas del Consell Sectorial s'ha efectuat l'anàlisi amb una mostra de la totalitat de les dades facilitades pel Departament de Foment de la Participació.

En el cas de les regidores de l'Ajuntament, que són membres de l'Administració municipal que el conjunt de la població escull en les eleccions locals mitjançant les llistes dels projectes polítics, trobem una representació de dones del 51%, amb una diagnosi de paritat òptima (és a dir, una proporció de dones que oscil·la entre el 51 i el 60%).

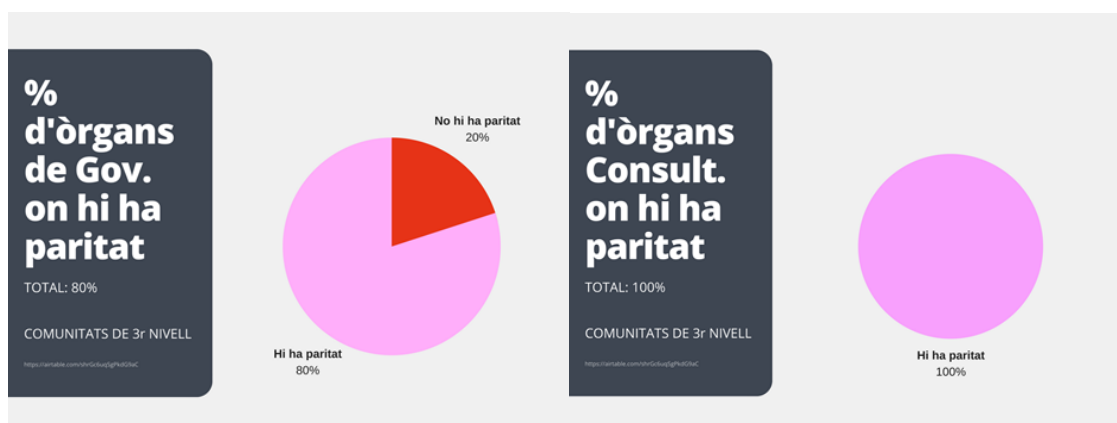
D'altra banda, les dades que fan referència a la paritat dels membres del consell de districte, escollits pels representants de cada partit polític en funció de la representació proporcional als resultats electorals de cada districte, trobem una representació de dones del 42,73%, que en funció de l'índex de Clara situa el percentatge en el marge de paritat precària (amb una proporció de dones que oscil·la entre el 40 i el 49%).

És interessant, doncs, observar com la proporció de dones en els espais de presa de decisió política canvia en funció de si es tracta de càrrecs escollits pels representants (42,73% de dones) o si es tracta de càrrecs escollits mitjançant les llistes dels projectes polítics i, per tant, resultants de processos electorals (51% de dones).

Percentatge d'òrgans de govern i d'òrgans consultius de l'Ajuntament en què les dones participen de manera paritària

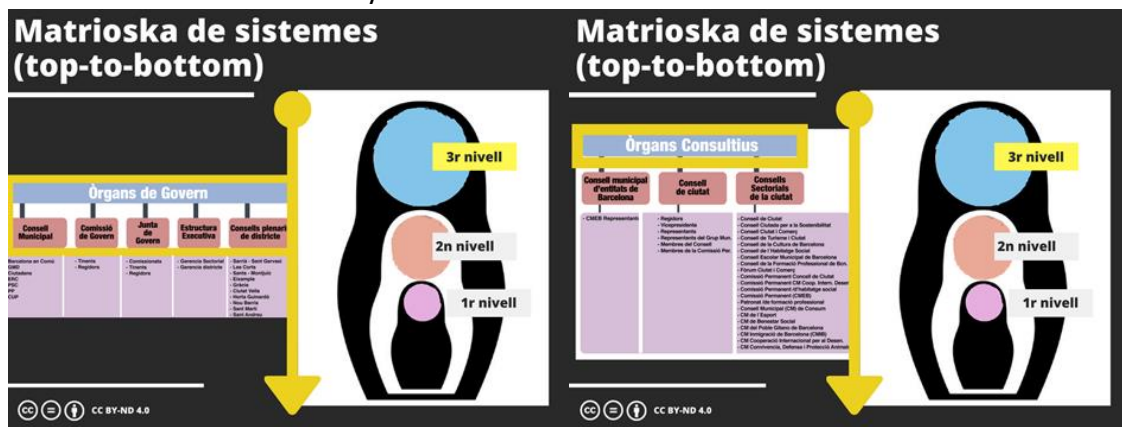
Figura 7:

Percentatge d'òrgans de govern i òrgans consultius en què les dones participen de manera paritària Lliquen Lab Data, 2017

Font: Lliquen Data Lab¹³

Direccionalitat de l'anàlisi *top-to-bottom*

Quant al percentatge d'òrgans de govern i d'òrgans consultius de l'Ajuntament en què les participen de manera paritària, els resultats difereixen significativament en funció de la jerarquia amb què s'analitzen els òrgans del sistema organitzatiu —de dalt a baix o de baix a

¹³ Base de dades accessible en l'enllaç següent: <https://airtable.com/shrGc6uqSgPkdG9aC>.

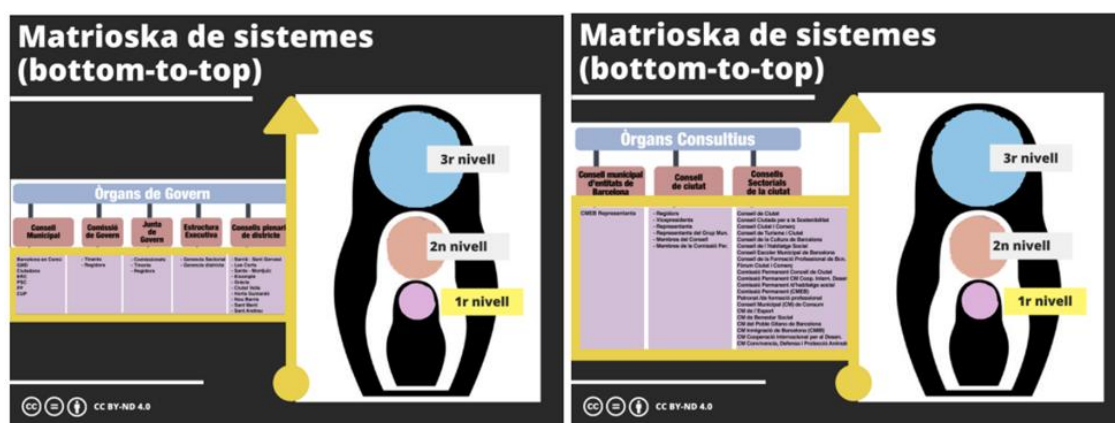
dalt. Si avaluem el sistema organitzatiu de dalt a baix, veiem que el total de persones que componen els òrgans de govern és de 264 —110 dones (41,66%) i 154 homes (58,33%). Els estàndards de paritat 40/60 indiquen que, en termes generals, hi ha paritat. En canvi, quan apliquem l'índex de Clara analitzant els sistemes de primer nivell, de baix a dalt (figura 8B), observem que l'espai masculinitzat i la paritat precària ocupen més espai de presa de decisió política que la resta de variables juntes (menys de la meitat de dones ocupen més de la meitat del total de la mostra).

3.3. Anàlisi

Anàlisi de la paritat en els òrgans de govern i consultius de l'Ajuntament de Barcelona

Figura 8:

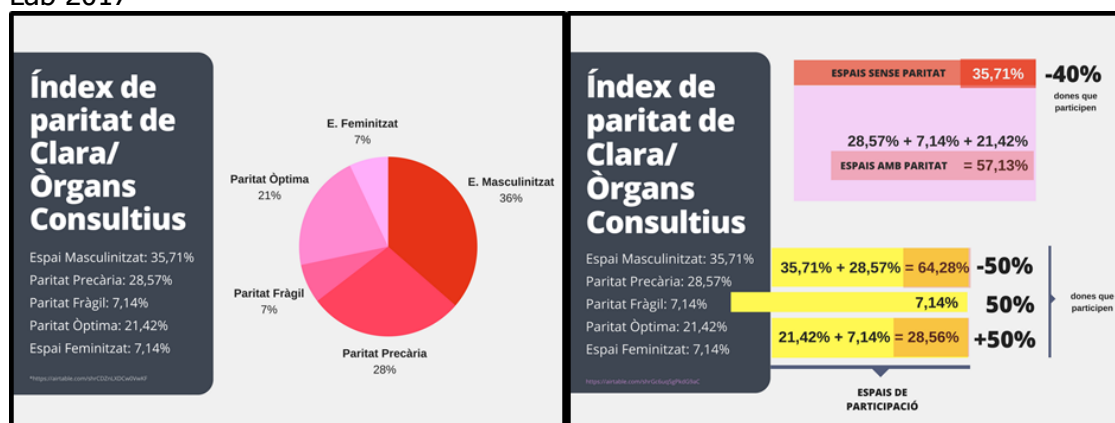
Direccionalitat de l'anàlisi *bottom-to-top*¹⁴

Anàlisi de la paritat en els òrgans de govern i òrgans consultius segons les diagnosi de l'índex de Clara, Lliquen Data Lab 2017

ÒRGANS DE GOVERN 100% = 24 sistemes/espais de 1r nivell	ÒRGANS CONSULTIUS 100 = 28 sistemes/espais de 1r nivell
1- Espai masculinitzat (7) 29,16% 2- Paritat precària (6) 25% 3- Paritat fràgil (5) 20,83% 4- Paritat òptima (5) 20,83% 5- Espai feminitzat (1) 4,16%	1- Espai masculinitzat (10) 35,71% 2- Paritat precària (8) 28,57% 3- Paritat fràgil (2) 7,14% 4- Paritat òptima (6) 21,42% 5- Espai feminitzat (2) 7,14%

Percentatge d'òrgans consultius en què les dones participen de manera paritària, Lliquen Data Lab 2017

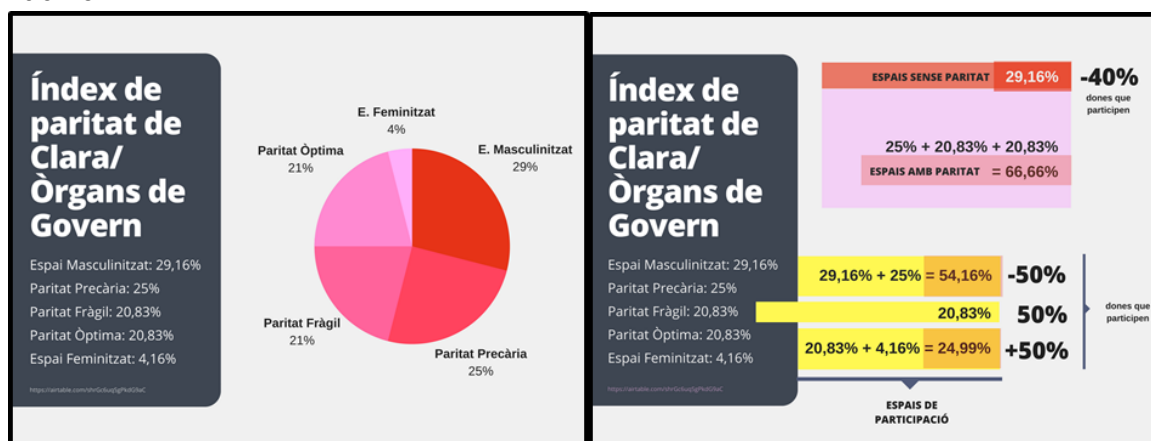
¹⁴ D'ara endavant, s'aplicarà la direccionalitat *bottom-to-top* a la resta de la secció.

Per poder respondre de manera crítica quin és el percentatge d'òrgans de govern i òrgans consultius on hi ha paritat, utilitzarem l'índex de paritat de Clara aplicat a les comunitats o espais de primer nivell, és a dir, el *bottom* dins l'estructura organitzativa de l'Ajuntament que acull les unitats mínimes de presa de decisió política.

Per exemple, el total de persones que componen els òrgans consultius és de 105: 41 dones (39,04%) i 64 homes (60,95%). Els estàndards de paritat 40/60 indiquen que en termes generals ens acostem a la paritat. Quan apliquem l'índex de Clara sobre els espais de presa de decisió política des de la teoria del coneixement situat (*bottom-to-top*, de baix a dalt), veiem que en els sistemes de primer nivell dels òrgans consultius, que són les seves unitats mínimes de presa de decisió política, hi ha un gran nombre d'espais masculinitzats en què la proporció de dones no arriba al 40%, concretament, de 28 espais de presa de decisió política, n'hi ha 10 que es poden diagnosticar com a espais masculinitzats, i això representa un 35,71% del total d'espais de presa de decisió política que formen les comunitats de primer nivell de l'estructura organitzativa de l'Ajuntament.

Figura 9:

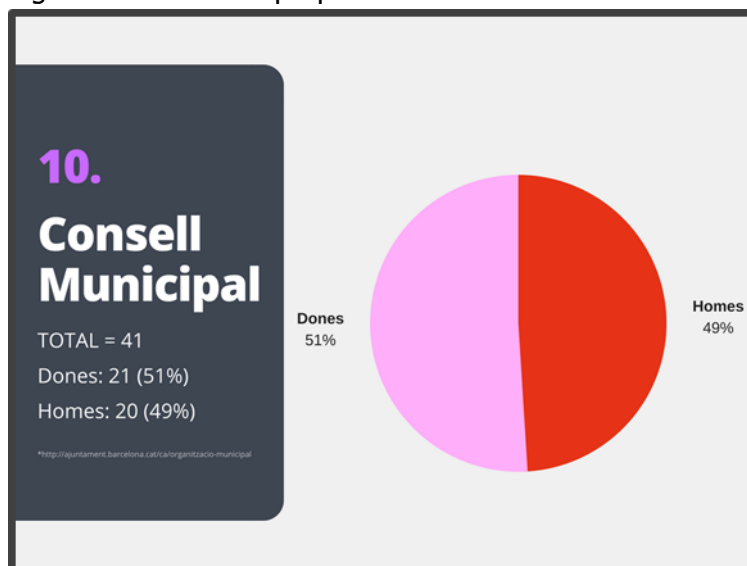
Anàlisi de la paritat en els òrgans de govern segons la diagnosi de l'índex de Clara, Liqueen Data Lab 2017

En aquest cas, hem detectat en els òrgans consultius 4 nivells de jerarquia distribuïts en 4 sistemes. Els òrgans de govern estan formats per 24 sistemes de primer nivell o unitats mínimes d'espais de presa de decisions polítiques; quan analitzem la qualitat de la paritat observant els sistemes de primer nivell utilitzant l'índex de paritat de Clara, en la suma dels tipus de paritat precària, fràgil i òptima la proporció d'òrgans de govern on hi ha paritat és d'un 66,66% (figura 9A). Per contra, quan analitzem la paritat observant els sistemes de tercer nivell sense utilitzar l'índex de Clara, la proporció d'òrgans de govern on hi ha paritat és d'un 80% (figura 7A). En el cas dels òrgans consultius, el total de persones que els componen és de 105 (41 dones, que suposen el 39,04%, i 64 homes, que suposen el 60,95% del total); sota els estàndards de paritat 40/60, podem dir que hi ha paritat. Apliquem l'índex de Clara als òrgans consultius, formats per 28 sistemes de primer nivell o unitats mínimes d'espais de presa de decisions polítiques. Quan analitzem la paritat observant els sistemes de primer nivell utilitzant l'índex de Clara, en la suma dels tipus de paritat precària, fràgil i òptima la proporció d'òrgans consultius on hi ha paritat és d'un 57,13% (figura 8C). Per contra, quan analitzem la paritat amb una direccionalitat de dalt a baix, sense analitzar les microdinàmiques del CAS, la proporció d'òrgans consultius on hi ha paritat és d'un 100% (figura 9A).

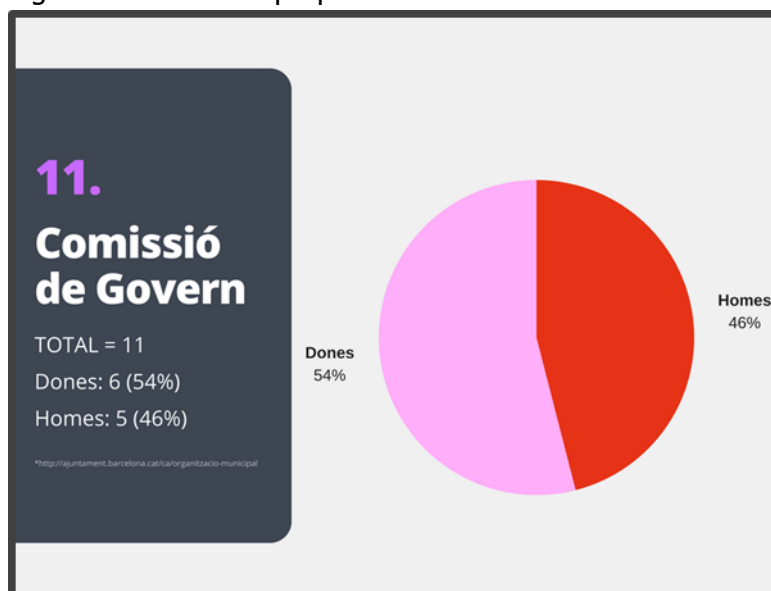
Proporció de dones en els òrgans de govern

Figura 10: nombre i proporció de dones al Consell Municipal

El Consell Municipal, o Ple de l'Ajuntament, està format per 41 persones (21 regidores i 20 regidors) escollides en les eleccions municipals del 2015. Es tracta de l'òrgan màxim de representació política de la ciutat i està presidit per l'alcalde, Ada Colau. Entre les seves funcions destaca aprovar el Programa d'actuació municipal, el Pla d'inversions, les ordenances i els pressupostos municipals. Cada mes es reuneix en sessió plenària. Té facultats polítiques, normatives, econòmiques i institucionals. Controla i fiscalitza l'actuació de l'alcalde o alcaldessa.

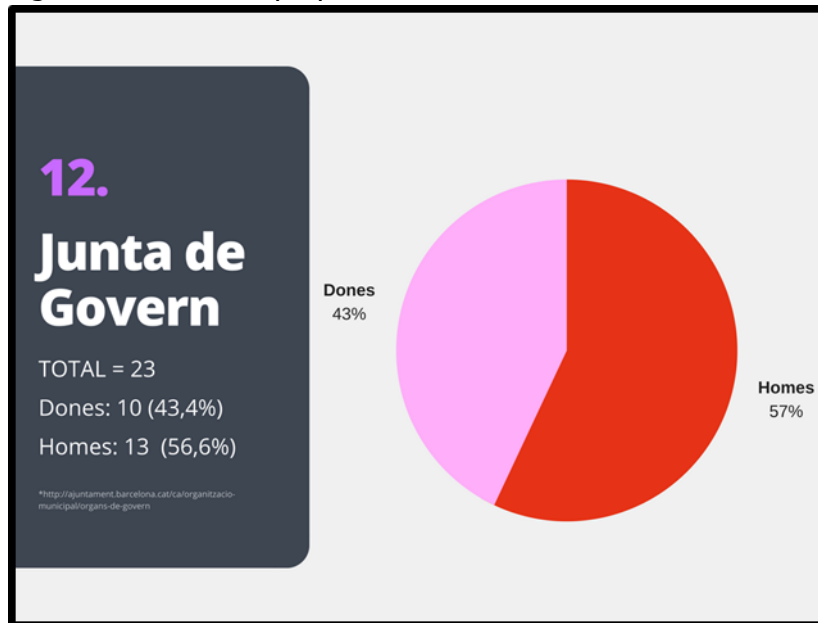
Figura 11: nombre i proporció de dones a la Comissió de Govern

La Comissió de Govern està formada per 11 persones (6 dones i 5 homes) i marca les línies mestres del Govern municipal. La presideix l'alcalde o alcaldessa i és, de fet, l'òrgan de govern executiu de l'Ajuntament. La formen els tinents i tinentes d'alcaldia i els regidors i regidores, i és on s'aproven definitivament els pressupostos, les ordenances o el Pla d'actuació municipal, després d'haver rebut el vistiplau del Consell Municipal. En última instància, aquesta comissió s'encarrega d'aprovar les qüestions plantejades en el Ple de l'Ajuntament. Formen part de la Comissió de Govern l'alcalde com a presidenta, els tinents i tinentes d'alcaldia i els regidors i regidores que nomena l'alcalde com a presidenta.

- Ada Colau Ballano
- Gerardo Pisarello Prados
- Laia Ortiz Castellví
- Jaume Asens Llodrà
- Janet Sanz Cid
- Gala Pin Ferrando
- Agustí Colom Cabau
- Laura Pérez Castaño
- Mercedes Vidal Lago
- Josep Maria Montaner Martorell
- Eloi Badia Casas

Figura 12: nombre i proporció de dones a la Junta de Govern

La Junta de Govern està formada per l'alcaldessa i els tinents i tinentes d'alcaldia, en total 23 persones (10 dones i 13 homes). Les seves funcions són les que els deleguen el Ple i l'alcaldessa. El nombre màxim de membres de la Junta de Govern és un terç dels regidors i regidores. La resta de regidors i regidores amb delegacions de govern que no són membres de la Junta poden ser convidats per l'alcaldessa, però hi assisteixen amb veu i sense vot. Podem assumir que la Junta de Govern té la funció d'aplicar tot allò que s'aprova en els plens. La ciutat de Barcelona consta de quatre tinences d'alcaldia organitzades per diferents àrees.

1. **Treball, Economia i Planificació Estratègica**, Gerardo Pisarello Prados.
2. **Drets Socials**, Laia Ortiz Castellví.
3. **Drets de Ciutadania, Cultura, Participació i Transparència**, Jaume Asens Llodrà.
4. **Ecologia, Urbanisme i Mobilitat**, Janet Sanz Cid.

Àrea de Treball, Economia i Planificació Estratègica. Formada per quatre regidories: Presidència, amb Eloi Badia Casas; Empresa i Turisme, amb Agustí Colom Cabau; Relacions Internacionals, amb Laura Pérez Castaño, i Comerç i Mercats, amb Agustí Colom Cabau. I per quatre comissions: Economia Social i Desenvolupament Local i Consum, amb Álvaro Porro González; Memòria Històrica, amb Ricard Vinyes Ribas; Tecnologia i Innovació Digital, amb Francesca Bria, i Promoció Econòmica, Empresa i Innovació, amb José Luis Gómez Fernández.

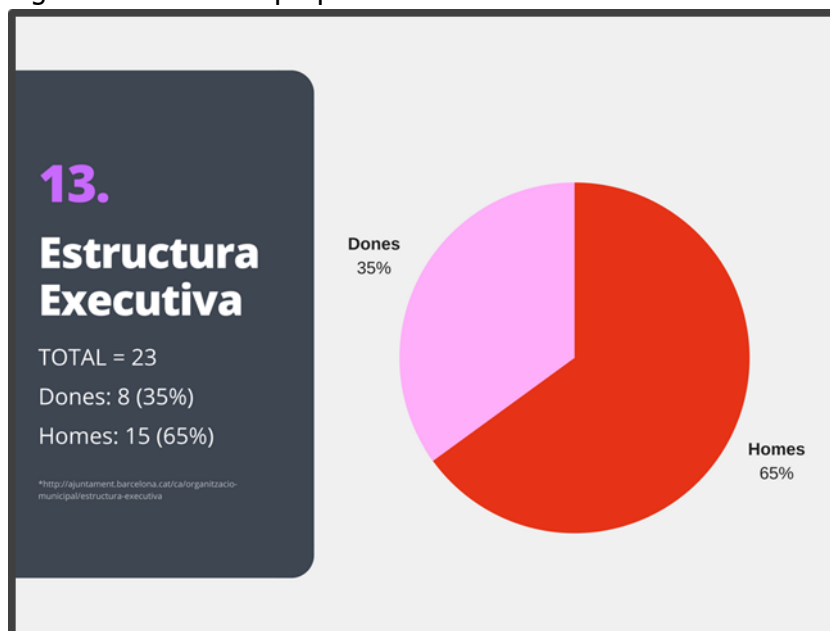
Àrea de Drets Socials. Formada per una regidoria: Habitatge i Rehabilitació, amb Josep M. Montaner Martorell. I per dues comissions: Salut, amb Gemma Tarafa Orpinell, i Educació, Infància i Joventut, amb Miquel Àngel Essomba.

Àrea de Drets de Ciutadania, Cultura, Participació i Transparència. Formada per dues regidories: Participació i Districtes, amb Gala Pin Ferrando, i Feminismes i LGTBI, amb Laura Pérez Castaño. I per quatre comissions: Esports (pendent de designar); Immigració, Interculturalitat i Diversitat, amb M. Dolores López Fernández; Participació, amb Fernando Pindado Sánchez, i Cultura (pendent de designar).

Àrea d'Ecologia, Urbanisme i Mobilitat. Formada per dues regidories: Mobilitat, amb Mercedes Vidal Lago, i Aigua i Energia, amb Eloi Badia Casas, i per un comissionat d'Ecologia, Frederic Ximeno Roca.

Alcaldia. Comissionat de Seguretat, amb Amadeu Recasens Brunet.

Figura 13: nombre i proporció de dones a l'estructura executiva

És l'estructura que executa les polítiques concretes, que han estat definides per les línies de l'estructura política. Assumeix les funcions executives de govern i d'administració. Són el conjunt de persones —un total de 23: 8 dones i 15 homes— que s'encarreguen de dirigir, gestionar o administrar, en aquest cas la Gerència Municipal, formada per les gerències sectorials i la Gerència de Districtes, que són els deu districtes que componen Barcelona.

Gerència Municipal

Jordi Martí Grau.

Gerències sectorials

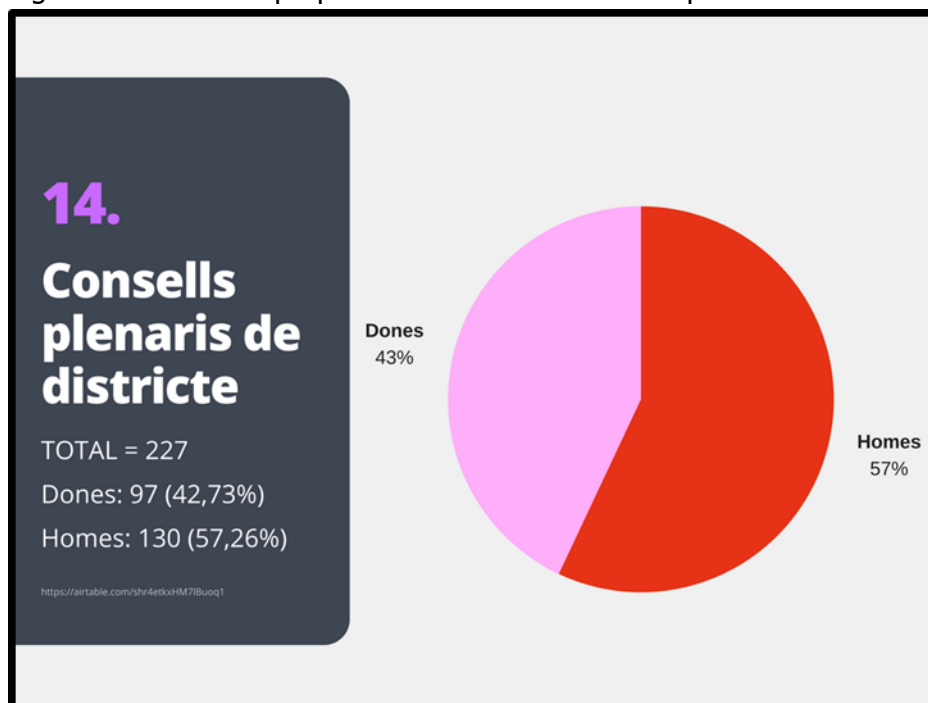
- Gerència de Presidència i Economia
Jordi Ayala Roqueta.
- Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local
Pendent d'assignació.
- Gerència de Recursos
Maria Pilar Miràs Virgili.
- Gerència de Recursos Humans i Organització
Ferran Daroca Esquirol.
- Gerència d'Empresa, Cultura i Innovació
Félix Ortega Sanz.
- Gerència d'Empresa i Turisme
Sergi Marí Pons.
- Gerència de Drets Socials

- Ricardo Fernández Ontiveros.
- Gerència d'Habitatge
Francisco Javier Burón Cuadrado.
 - Gerència de Drets de la Ciutadania, Participació i Transparència
Marta Clari Padrós.
 - Gerència d'Ecologia, Urbanisme i Mobilitat
Jordi Campillo Gámez.
 - Gerència de Seguretat i Prevenció
Jordi Samsó Huerta.

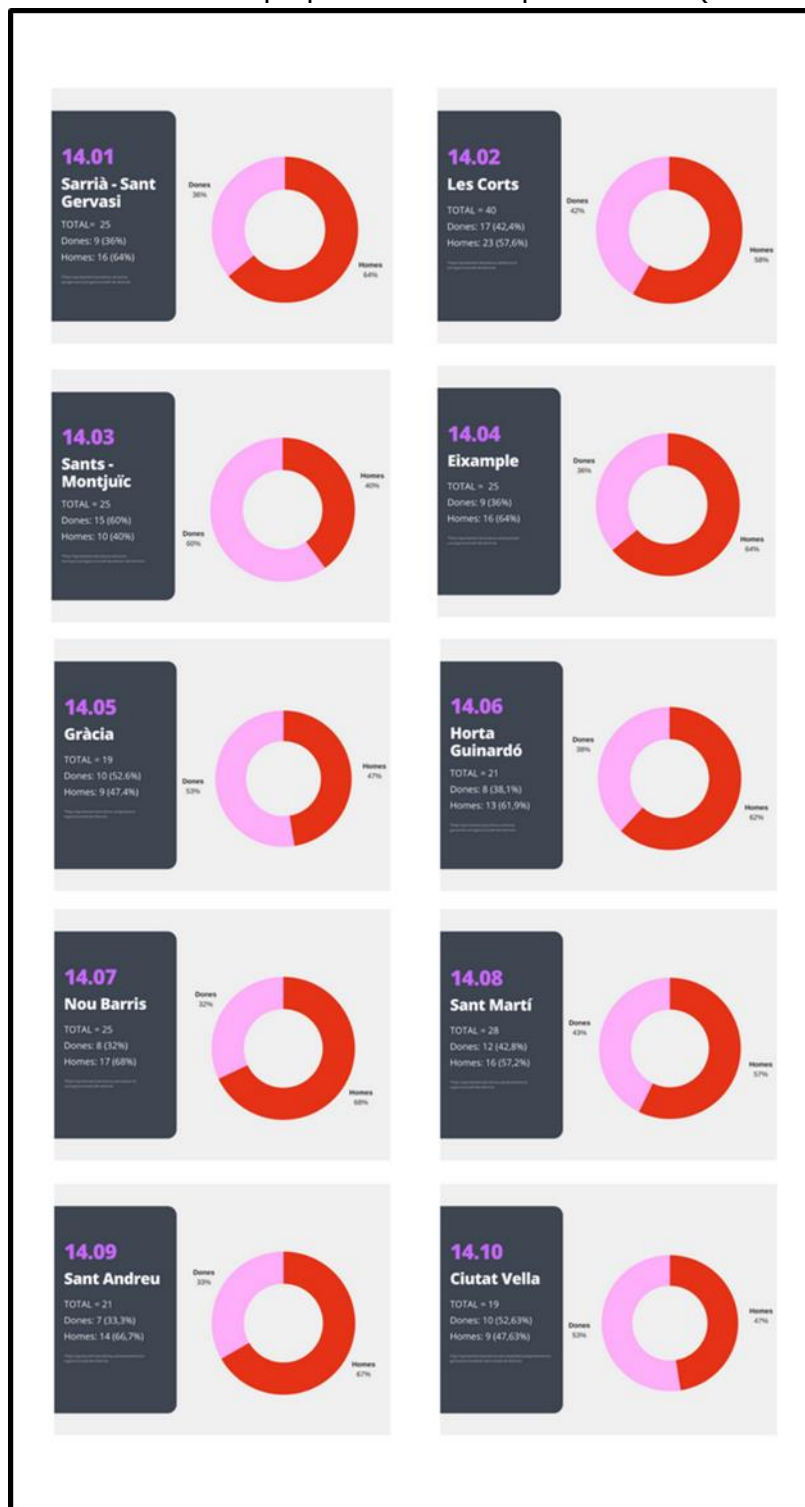
Gerències de districtes

- Gerència del Districte de Ciutat Vella
Mònica Mateos Guerrero.
- Gerència del Districte de l'Eixample
Màxim López Manresa.
- Gerència del Districte de Sants-Montjuïc
Francesc Jiménez Gusi.
- Gerència del Districte de les Corts
Joan Cambroneró Fernández.
- Gerència del Districte de Sarrià - Sant Gervasi
Amàlia Ganga Viñes.
- Gerència del Districte de Gràcia
Pere Camps Harder.
- Gerència del Districte d'Horta-Guinardó
Eduardo Vicente Gómez.
- Gerència del Districte de Nou Barris
Gemma Arau Ceballos.
- Gerència del Districte de Sant Andreu
Carme Turégano López.
- Gerència del Districte de Sant Martí
José García Puga.

Figura 14: nombre i proporció de dones als consells plenaris de districte

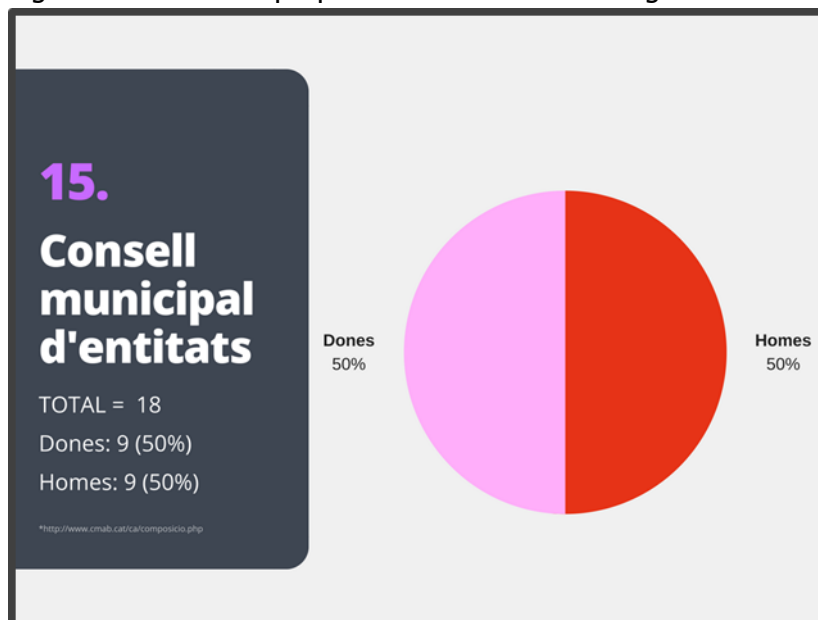
Detall del nombre i proporció de dones per districtes (consells plenaris de districte)

És l'òrgan col·legiat de govern de cada districte i està format per 220 persones (93 dones i 127 homes). Els presideix un regidor o regidora que nomena l'alcalde o alcaldessa, i estan constituïts per una representació proporcional als resultats electorals del districte. Les seves funcions principals són informar sobre proposicions, i també proposar plans i programes sobre temàtiques que afectin el seu territori. Aproven la distribució de la despesa assignada al districte i el Pla d'actuació municipal de districte. El regidor o regidora de districte i els regidors i regidores adscrits actuen amb veu i sense vot. També hi poden assistir, amb veu però sense vot, el o la gerent del districte, o qualsevol altra persona quan sigui requerida per facilitar la presentació dels punts de l'ordre del dia. El o la cap de la Secretaria del Districte actua de secretari o secretària. Es reuneix en sessió ordinària, oberta a tothom, cada dos mesos. El públic pot participar en els punts de l'ordre del dia, sempre que ho sol·liciti prèviament.

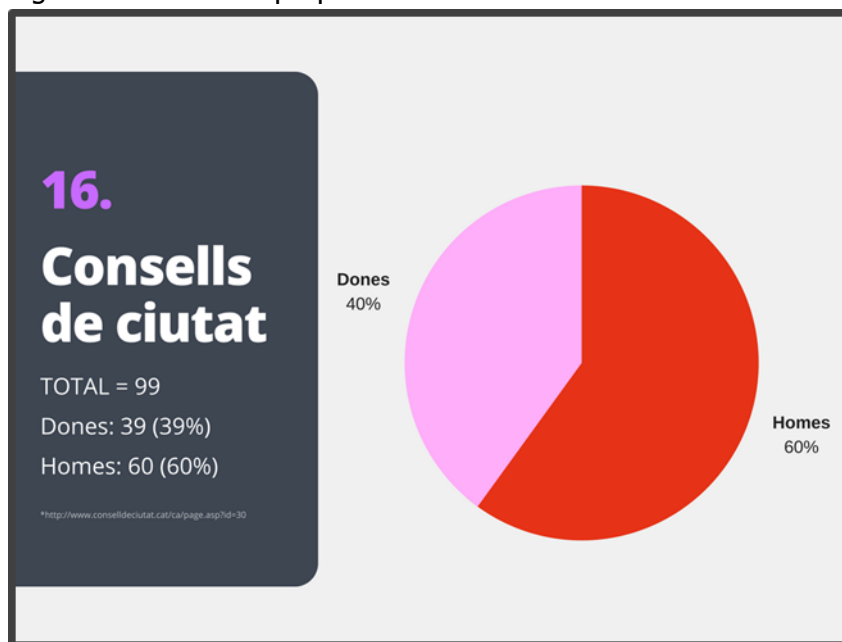
Proporció de dones en els òrgans consultius

Figura 15: nombre i proporció de dones en els òrgans consultius

El Consell Municipal d'Associacions de Barcelona (CMAB) és un òrgan consultiu i de participació sectorial, creat de conformitat amb la Carta municipal de Barcelona i el Reglament de participació ciutadana. El formen un total de 18 persones (9 dones i 9 homes). El Consell ha de ser l'espai global, permanent i estructurat de diàleg entre l'Ajuntament i el conjunt de les entitats sense afany de lucre (associacions i fundacions), i ha de fomentar mecanismes estables de participació ciutadana. Però es reuneix dues vegades l'any (aproximadament), i és difícil establir un diàleg permanent en les condicions actuals de periodicitat i les característiques de la participació del Consell. Les opinions, informes i dictàmens del Consell Municipal d'Associacions de Barcelona tenen un caràcter de recomanació i en cap cas són vinculants per als òrgans de govern municipal.

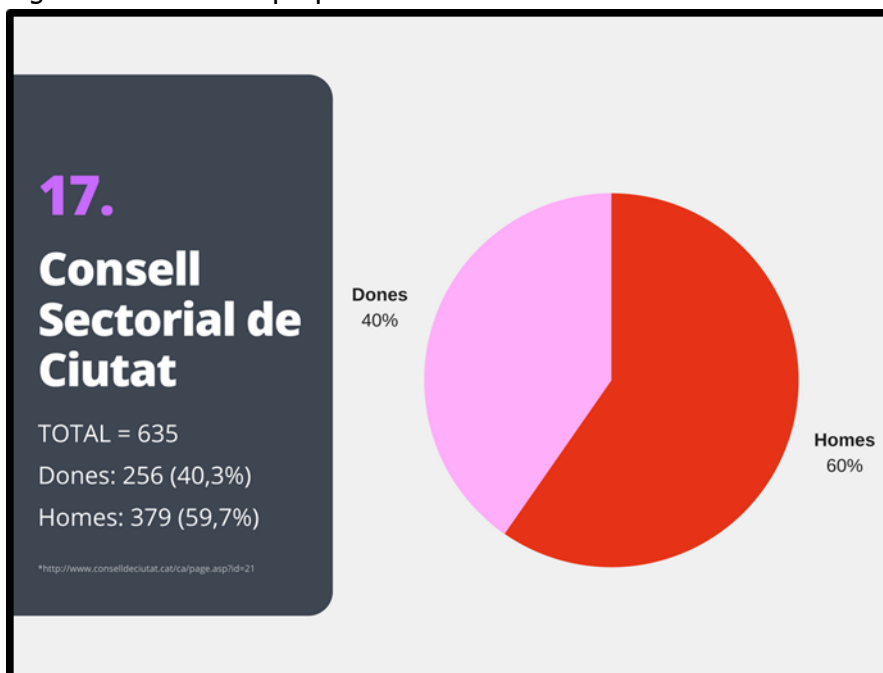
Figura 16: nombre i proporció de dones en els consells de ciutat

El Consell de Ciutat és el màxim òrgan consultiu i de participació de l'Ajuntament de Barcelona, en què els representants de l'Ajuntament i de la ciutadania debaten els afers principals de la ciutat amb la recerca constant del compromís i la corresponsabilitat. El formen 99 persones (39

dones i 60 homes). És el gran espai de representació cívica de la ciutat, que recull i continua amb la tradició participativa a Barcelona i reforça les tasques del Govern. Tothom ha de poder participar-hi segons la seva disponibilitat, sense que això vulgui difuminar les responsabilitats de cada persona en altres àmbits associatius o professionals.

Figura 17: nombre i proporció de dones en el Consell Sectorial de Ciutat

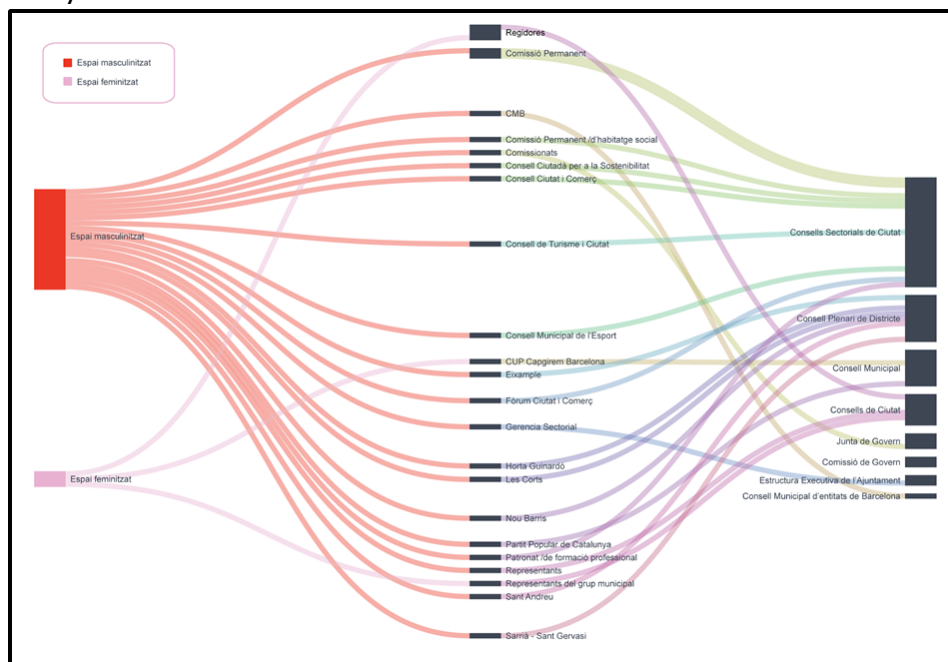
Els consells sectorials són òrgans de participació en què el Districte i la ciutadania debaten sobre un àmbit concret que pot ser sectorial o temàtic. El formen un total de 635 persones (256 dones i 379 homes). En formen part les entitats i associacions interessades en la temàtica que es tracta, els grups municipals del districte, i els serveis i equipaments del districte de l'àmbit del Consell Sectorial. La seva funció principal és la recollida de propostes per a l'actuació pública, desenvolupar-les, objeccions futures i la col·laboració en el desenvolupament. Els districtes municipals són els òrgans descentralitzats que apropen la gestió a la ciutadania, fomenten la participació ciutadana i representen els interessos dels diversos barris i zones del municipi. Els districtes tenen autonomia i capacitat de decisió i de gestió econòmica.

3.4. Diagnosi

Diagnosi aplicant l'índex de paritat de Clara

Espais feminitzats i masculinitzats

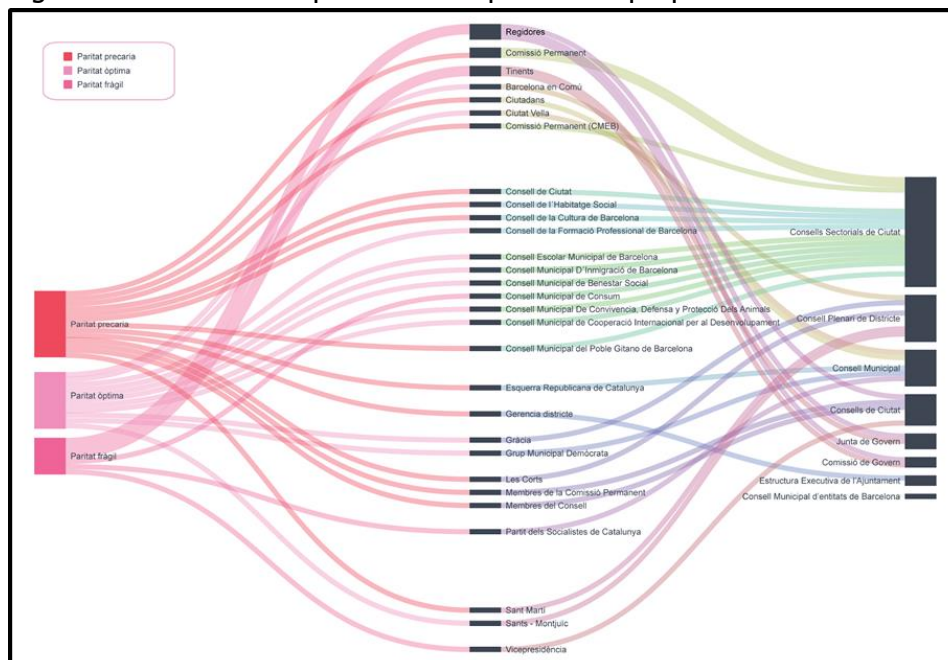
Figura 18: Nombre d'espais feminitzats (amb més del 60% de dones) i masculinitzats (amb menys del 40% de dones)

En els sistemes de primer nivell, veiem que 18 dels espais són espais masculinitzats o espais amb una paritat precària, és a dir, espais on la proporció de dones és inferior al 40%. Hi ha molta diferència entre els espais masculinitzats, que són 18, en contraposició als espais feminitzats, que només són 3. També podem observar que un gran nombre dels espais masculinitzats corresponen a sistemes de primer nivell dels òrgans consultius. En canvi, els tres espais feminitzats corresponen a sistemes de primer nivell que pertanyen als òrgans de govern.

Espais on hi ha paritat

Figura 19: Nombre d'espais on hi ha paritat i la proporció de dones no està per sota del 40%

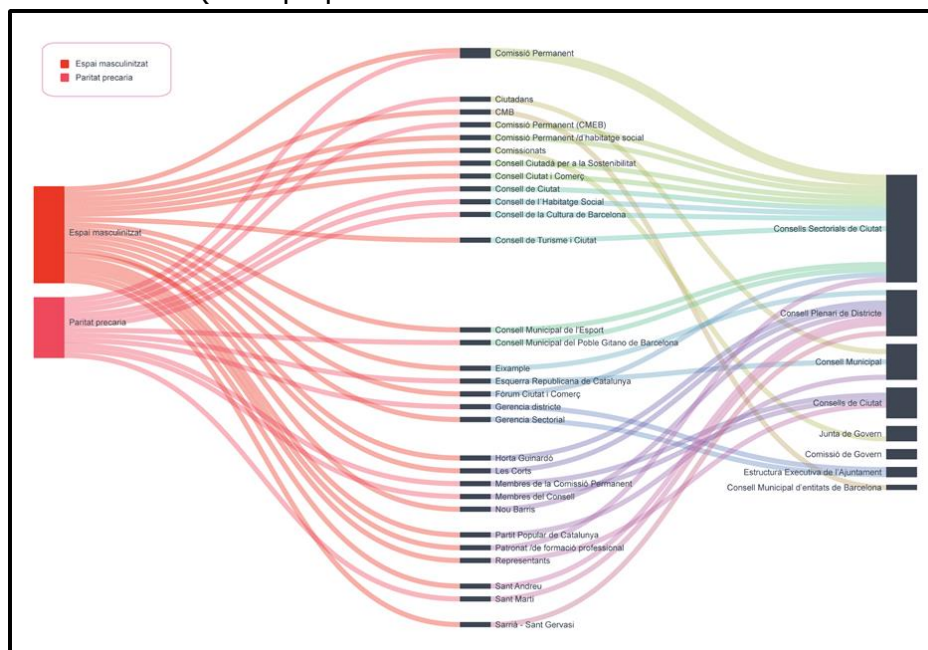

Els espais amb paritat precària són força més nombrosos que els espais amb paritat òptima i que els espais amb paritat fràgil, i podem veure que un bon nombre dels espais que tenen

paritat precària són òrgans de govern, mentre que la majoria dels espais on hi ha paritat són òrgans consultius. La paritat fràgil es dona sobretot en sistemes de primer nivell que corresponen a òrgans de govern.

Espais on la paritat està més amenaçada

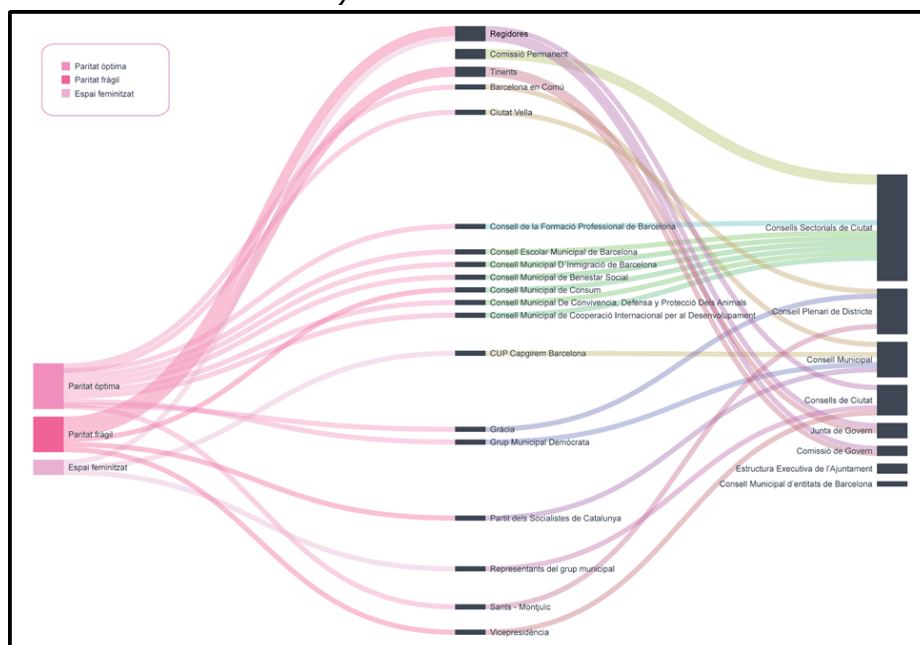
Figura 20: Espais de paritat precària (on la proporció de dones no arriba al 50%) i espais masculinitzats (on la proporció de dones no arriba al 40%)

Un gran nombre dels espais masculinitzats corresponen a sistemes de primer nivell dels òrgans consultius, tot i que també trobem espais masculinitzats en sistemes de primer nivell que formen part dels consells de districte i dels partits polítics que participen en el Consell Municipal. La paritat precària s'observa, en gran part, en sistemes de primer nivell vinculats als òrgans de govern, com seria l'estructura executiva de l'Ajuntament.

Espais on la paritat està més còmoda

Figura 21: Espais feminitzats (amb més d'un 60% de dones) i amb paritat fràgil i òptima (entre un 50 i un 60% de dones)

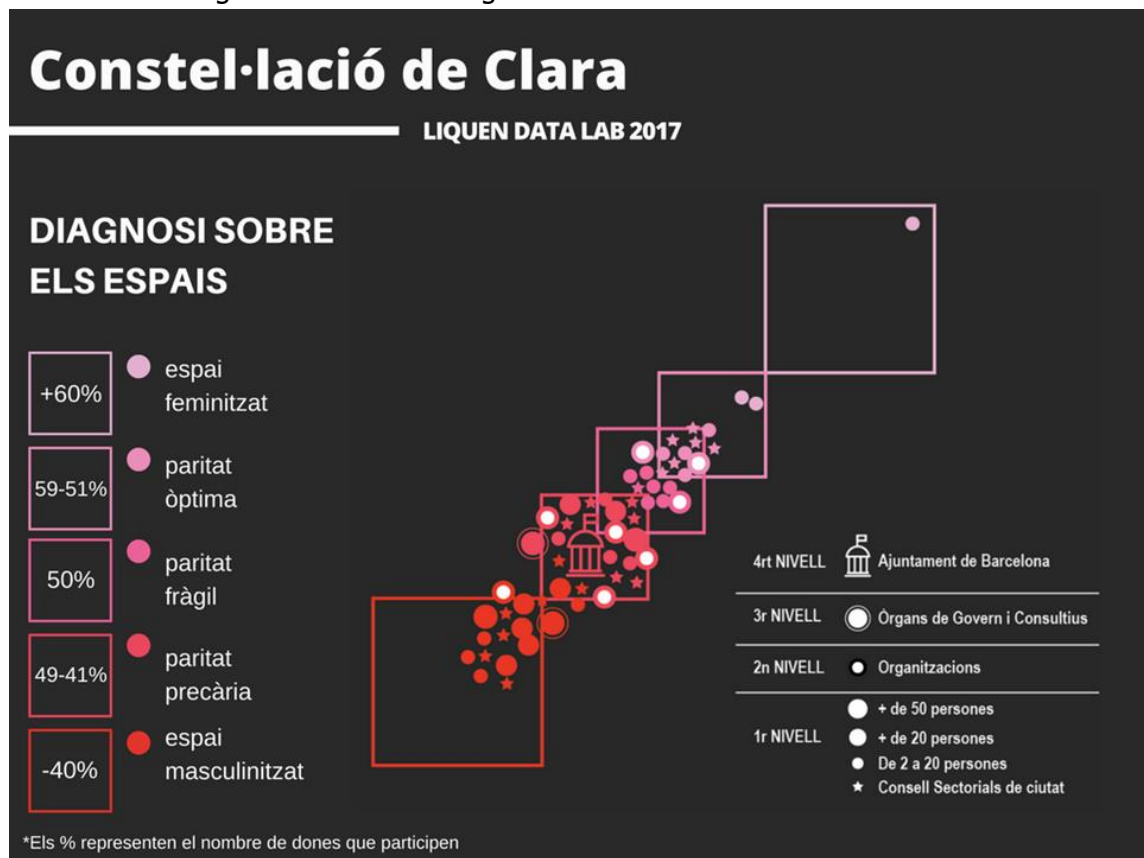
Els espais on hi ha un 50% o més de dones són bastant escassos, i es concentren sobretot en òrgans de govern, tot i que hi ha alguna instància observada en òrgans consultius,

principalment en alguns dels consells sectorials de ciutat. A part d'aquestes instàncies, veiem que els espais feminitzats corresponen exclusivament a comunitats de primer nivell vinculades als òrgans de govern. Observem paritat fràgil principalment en regidories i tinences, tot i que també podem trobar-la puntualment en altres espais que corresponen a òrgans de govern i només en un que sigui un òrgan consultiu, el Consell Municipal de Consum.

3.5. Conclusions

Constel·lació de Clara

Figura 22: CONSTEL·LACIÓ DE CLARA: Diagrama que indica l'estat de la paritat a l'Ajuntament de Barcelona segons les dades obtingudes amb l'índex de Clara

- L'espai masculinitzat i la paritat precària ocupen més espai de presa de decisió política que la resta de variables juntes (menys de la meitat de dones ocupen més de la meitat del total de la mostra).
- Els consells i les gerències estan molt masculinitzades.
- La Comissió de Govern és l'únic cas on no hi ha espais masculinitzats.
- Hi ha una desigualtat indiscutible entre espais feminitzats i espais masculinitzats.
- La majoria de les unitats mínimes d'espais de presa de decisió política que se situen en els marges de la paritat fràgil, de la paritat òptima o de l'espai feminitzat estan regulades per la llei de paritat.
- Molts dels espais masculinitzats són òrgans consultius, cosa que podria explicar per què els òrgans consultius tenen paritat fràgil.

04

4. Estat de la qüestió de la participació social

4.1. Anàlisi de la participació de dones en espais socials mixtos

La participació social recull totes les interaccions de les comunitats de ciutadans i ciutadanes organitzades i dedicades a iniciatives d'acció, memòria, organització i presa de decisions, tant individuals com col·lectives, que tinguin lloc en espais comunitaris i que tinguin com a objectiu la trobada, el diàleg, la cooperació, la transformació o la generació d'algun canvi significatiu en relació amb les necessitats, reivindicacions, tensions, experiències, etc. de la mateixa comunitat.

La present secció pretén obrir una finestra de coneixement amb perspectiva de gènere al voltant de la participació social en espais mixtos, amb l'objectiu d'explicar la idiosincràsia participativa de les persones del gènere femení i les identitats no binàries. Les fonts que informen l'anàlisi són diverses i es combinen entre fonts secundàries i primàries. L'apartat està subdividit en dos grans blocs; el primer procura fer una fotografia, a partir de fonts secundàries, de la participació en les entitats de Barcelona. El segon comprèn la descripció i l'anàlisi de l'enquesta efectuada en el marc d'aquest mateix estudi.

4.2. Sumari de resultats

Nombre, percentatge i perfil de dones en els espais de participació social mixtos

Segons l'informe Panoràmic 2016, el 58% de les persones implicades en entitats de la ciutat de Barcelona 2016 són dones, i els homes suposen el 42%. Parlaríem d'una paritat òptima si ens fixem en la participació a Barcelona. El 70% de les enquestades (N = 513) per Lliquen Data Lab el 2017 pertanyen al gènere femení o no binari, i el lloc d'origen de 9 de cada 10 de les enquestades és l'Estat espanyol. Una tercera part de les enquestades que participen en entitats de caràcter social i s'identifiquen amb el gènere femení o no binari tenen edats compreses entre els 25 i els 34 anys. La participació de persones jubilades, pensionistes o en situació d'incapacitació del gènere femení o no binari se situa en el 8%, i en el cas del gènere masculí ronda el 18%. Més de la meitat de les enquestades té un nivell d'estudis alt i un nivell

d'ingressos mitjà, i el pes del gènere femení o no binari en la classe mitjana s'eixampla respecte al masculí.

De tot el gruix de les enquestades del gènere femení o no binari, trobem un nombre més gran que resideixen a Gràcia, Sants-Montjuïc i l'Eixample. De la mateixa manera, un gran nombre d'enquestades, el 71%, té estudis universitaris o postuniversitaris, i 4 de cada 10 té responsabilitats familiars. El 67% de les enquestades treballa per compte d'altri. En l'àmbit relatiu de l'entitat, la majoria de persones enquestades del gènere femení o no binari no és el primer cop que hi participen, el 68% de les enquestades han participat abans en una altra entitat. Finalment, en relació amb el temps dedicat a aquesta, 3 de cada 10 hi dediquen més de 10 hores, mentre que la mitjana d'hores dedicades a la setmana se situa entre 3 i 5 hores.

Proporció de dones en els càrrecs directius i en les bases

En relació amb la distribució en funció de la tipologia associativa de les persones que formen les entitats, en els resultats del Panoràmic trobem que les dones constitueixen el 48% de les persones que hi participen en qualitat de sòcies, un 53% ho fan com a col·laboradores, un 59% com a voluntàries i un 73% com a remunerades. La tendència a la feminització dels espais de participació social que veiem es reverteix a mesura que s'assoleixen posicions de poder dins l'entitat. Així, el 55% de les persones assistents a la darrera assemblea de la seva entitat corresponen a dones, mentre que si parlem de dones a la Junta Directiva de la seva entitat, disminueixen a un 48% i a un 44%, respectivament, una paritat que passa, per tant, de ser òptima en el cas de la participació en assemblees a ser precària en ocupació dels càrrecs de poder, és a dir, tant en el cas de dones a les juntes directives com en el de presidents.

Pel que fa als resultats obtinguts de l'enquesta de participació i gènere 2017, 2 de cada 10 de les enquestades perceben algun tipus de retribució econòmica; d'aquestes, el 80% correspon a enquestades del gènere femení o no binari. En el cas de la pertinença a junta directiva i a la presidència, comprenen el 64 i el 58%, una tendència que també es visibilitza en l'informe Panoràmic i que denota que, quan ens apropem a posicions de poder, decreix el nombre de persones del gènere femení o identitats no binàries. A més, 4 de cada 10 persones del gènere femení o no binari consideren que la proporció de dones en càrrecs no remunerats dins la seva entitat és molt alta, un valor idèntic a la percepció sobre les que ocupen càrrecs remunerats, tendència que no es repeteix en el cas de la percepció quant als càrrecs remunerats, molt més distribuïda entre l'escala de 5 nivells.

Les dades d'ambdós estudis suggereixen que es produeix un canvi evident de tendència quan observem les dades de participació desagregades, sigui per càrrec, àmbit territorial o activitat principal, que ens mostra realitats molt diverses a l'hora de parlar de paritat en el món associatiu. Això posa de manifest la necessitat de treballar la participació social de baix cap a dalt, amb l'objectiu centrat a comprendre el fenomen des d'una altra escala i punt de vista. Aquesta nova comprensió sobre els microprocessos que condicionen la participació aporta un nou coneixement per dirigir eficaçment les intervencions posteriors.

Tipologia de tasques feminitzades/masculinitzades dins l'estructura organitzativa de l'organització

En relació amb les tasques dutes a terme habitualment, trobem que les activitats que més fa el gènere femení o no binari són l'organització de tasques, les feines de decisió i direcció, i la preparació i convocatòria de reunions. Les associacions en què la seva activitat principal és la formació i educació, juvenils, cultura i salut són les que agrupen un nombre més gran d'enquestades del gènere femení o no binari.

Comparativament en punts percentuals, trobem que les tasques on hi ha més diferència positiva entre gèneres, i que, per tant, podem considerar tasques més feminitzades, són les de formació, les d'organització de tasques i les de promoció de la cohesió grupal i els afectes. En el cas de les tasques amb més diferència negativa, i que, per tant, es poden considerar tasques menys feminitzades o més masculinitzades, hi trobem les de decisió i direcció, les de neteja d'espais i/o material i les relatives a transport.

La diferència de tasques efectuades habitualment no és gaire representativa si l'analitzem per espectre de gènere. Tanmateix, aquestes diferències s'eixamplen quan fem la pregunta sobre experiència i a curt termini, eliminant un possible fenomen de complaença. Observant les dades resultat de l'última tasca realitzada, les menys feminitzades o més masculinitzades, hi trobem, quasi doblant la pregunta anterior, tasques de decisió i direcció, les tasques d'organització i coordinació d'equips, i les de comunicació interna.

Indicadors al voltant dels obstacles/facilitadors de les dones respecte de la participació

El 68% de les enquestades del gènere femení o no binari tenen dificultats per conciliar la participació amb la seva quotidianitat. Llar i família, treball remunerat, vida social i diversió i cures personals són els àmbits en els quals costa més conciliar la participació. Així, 6 de cada 10 de les enquestades té dificultats per conciliar la participació amb la seva quotidianitat i ha hagut d'interrompre aquesta participació en algun moment de la seva vida, principalment per motius com l'àmbit laboral, la família, els estudis o la malaltia. Cal fer menció de la posició en què s'ubiquen la manca de temps o l'estrès com a raó.

Sobre la qualitat participativa, Liqueen Data Lab ha utilitzat l'empremta Marçal per valorar-la. Els resultats indiquen que la qualitat participativa és molt similar entre el gènere masculí binari. Això no obstant, si fem la mateixa lectura dels resultats desagregant les dades en funció d'algunes variables —com el lloc d'origen— i desagrupant el gènere femení i el no binari, trobem resultats substancialment diferents, com que el gènere femení o no binari amb origen a l'Estat espanyol obté una puntuació de 4,85 sobre 6, mentre que si extraïem les dades del gènere femení o no binari amb naixement fora d'Espanya, el marcador cau fins al 4,70 sobre 6. Finalment, els casos que han manifestat que no pertanyen a cap gènere de l'espectre binari recullen el marcador més baix, amb un 4,43 sobre 6. Això denota la necessitat d'efectuar diagnòstics interseccionant categories, com el lloc d'origen i la superació del gènere binari com a variable d'anàlisi, i perfeccionar els estudis amb variables més riques, àmplies i precises.

Concretament al voltant de la qüestió de la seguretat, un element que és altament correlatiu amb els altres aspectes clau de la qualitat participativa és que el 34% de les enquestades ha estat objecte d'algun tipus d'actitud hostil o violenta dins de la seva entitat. D'aquestes, 7 de cada 10 pertanyen al gènere femení o no binari, i com a actituds hostils destaquen les de caràcter emocional i psicològic i les de caràcter verbal com les més habituals.

4.3. Anàlisi

Anàlisi de la participació de les persones de gènere femení o no binari en les entitats de la ciutat de Barcelona

Els dos estudis que vehiculen l'anàlisi de la participació en les entitats de la ciutat de Barcelona són els informes territorials de districte de la ciutat de Barcelona, derivats de l'informe del Panoràmic 2016, sumada a la base de dades del mateix estudi cedida per Torre Jussana, i l'informe de condicions de vida de les dones de Barcelona 2013. El buidatge informatiu de les dades compreses en els estudis esmentats procura aportar informació amb perspectiva de gènere sobre les característiques de l'entitat en què es participa, com ara la seva activitat principal, i els trets bàsics de la participació, com ara la relació associativa que la persona participant té amb l'entitat. L'univers de la mostra de l'informe Panoràmic comprèn els membres o participants de més de 16 anys d'organitzacions mixtes sense ànim de lucre amb forma jurídica o sense: fundacions, cooperatives, associacions, organitzacions, plataformes... que desenvolupin la seva activitat a la ciutat de Barcelona.

23.

Persones implicades en les entitats a la ciutat de Barcelona per sexe (2016)

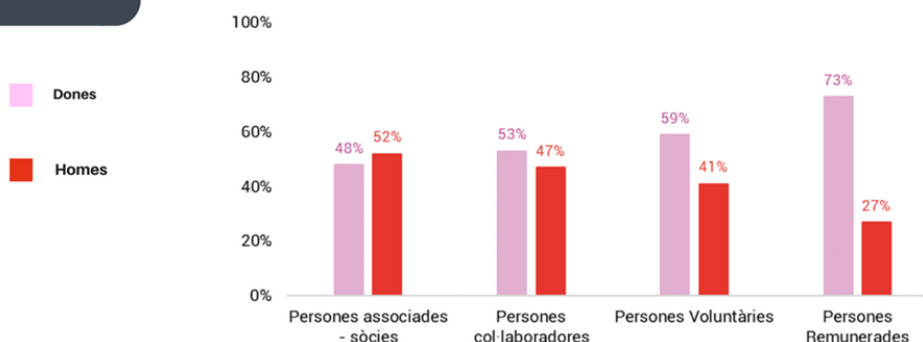
Dades de l'Informe el Panoràmic 2016

Amb dades del 2016 (figura 23), el 58% de les persones implicades en les entitats de la ciutat de Barcelona són dones, i els homes suposen el 42%. En relació amb la distribució dins de cada tipus de col·laboració amb l'entitat, són dones el 48% de les persones que hi participen en qualitat de sòcies, el 53% de les persones que ho fan com a col·laboradores, el 59% de les voluntàries i el 73% de les persones que ho fan de manera remunerada (figura 24).

24

Distribució segons tipologia associativa de les persones implicades en les entitats per sexe a l'àmbit de la ciutat de Barcelona. 2016

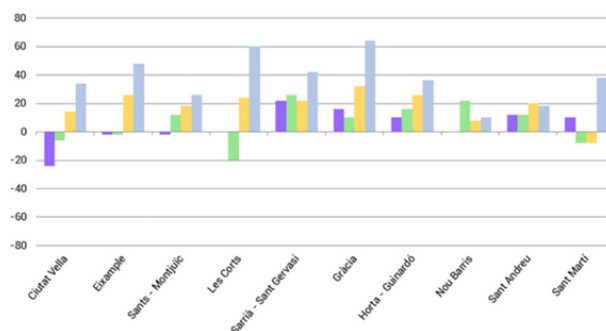
Font: Informe "El Panoràmic", Informes de districtes de la ciutat de Barcelona, 2016

Si observem les mateixes dades però distingint-les per àmbit territorial del districte (figura 25), trobem que els districtes amb una proporció més gran de **sòcies** són Sarrià - Sant Gervasi, Gràcia i Horta-Guinardó, i els que tenen una proporció més petita són Ciutat Vella, l'Eixample i Sants-Montjuïc. Pel que fa als que tenen més percentatge de participants en qualitat de **col·laboradores**, són Sarrià - Sant Gervasi, Nou Barris i Horta-Guinardó, mentre que Sant Martí, les Corts i Ciutat Vella són els que en tenen menys. Continuant amb les persones **voluntàries**, els districtes de Gràcia i l'Eixample, seguits de les Corts, són els que tenen una proporció més gran de voluntàries, i Sant Martí, Nou Barris i Ciutat Vella els que en tenen una proporció més petita. Per acabar la lectura territorial, en el cas de les persones **remunerades**, Gràcia, les Corts i l'Eixample se situen com els districtes amb un percentatge més alt de dones en posicions remunerades, mentre que Nou Barris, Sant Andreu i Sants-Montjuïc són els que tenen el percentatge més baix.

.25

Diferència en punts percentuals entre el % de dones respecte als homes, en funció de la tipologia associativa de les persones implicades a les entitats. Comparada per districte. 2016

- Diferència dones / homes, associades o sòcies
- Diferència dones / homes, col·laboradores
- Diferència dones / homes, voluntàries
- Diferència dones / homes, remunerades

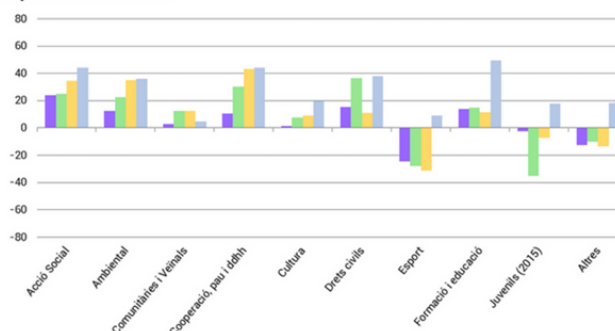
Font: Informe "El Panoràmic", Informes de districtes de la ciutat de Barcelona, 2016

Fent una segona lectura en funció de l'activitat principal de l'entitat, trobem que les entitats amb més participació feminitzada són les dedicades a l'acció social, seguides de les de cooperació, pau i drets humans, i les que treballen amb drets civils. A l'altre extrem, les entitats més masculinitzades són les relatives a esports, cultura i entitats juvenils.

.26

Diferència en punts percentuals entre el % de dones respecte als homes, en funció de la tipologia associativa de les persones implicades a les entitats. Comparada per activitat principal de l'entitat. 2016

- Diferència dones / homes, associades o sòcies
- Diferència dones / homes, col·laboradores
- Diferència dones / homes, voluntàries
- Diferència dones / homes, remunerades

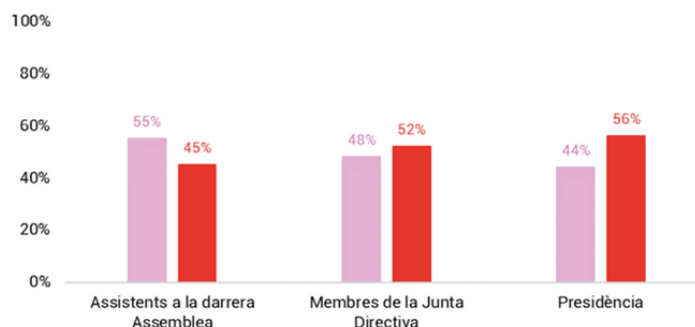
Font: Informe "El Panoràmic", Informes de districtes de la ciutat de Barcelona, 2016

La tendència a la feminització dels espais de participació social que veiem es reverteix a mesura que s'assoleixen posicions de poder dins l'entitat. Així, el 55% de les persones **assistents a la darrera assemblea** de la seva entitat corresponen a dones, mentre que si parlem de dones a la **Junta Directiva** i a la **presidència** (figura 27) de la seva entitat, disminueixen fins a un 48% i un 44%, respectivament, una paritat que passa, per tant, de ser òptima en el cas de la participació en assemblees, a ser precària en ocupació dels càrrecs de poder, és a dir, tant en el cas de dones a les juntes directives com en la presidència.

.27

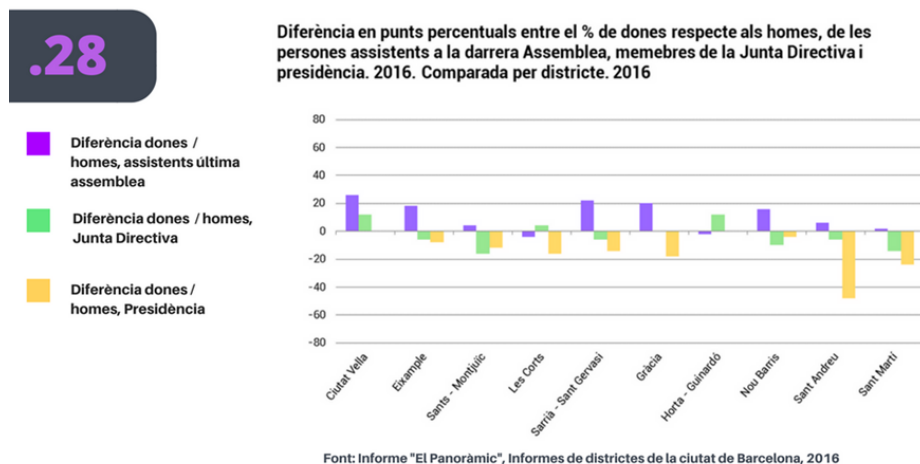
Persones assistents a la darrera Assemblea, membres de la Junta Directiva i presidència per sexe a l'àmbit de la ciutat de Barcelona. 2016

- Dones
- Homes

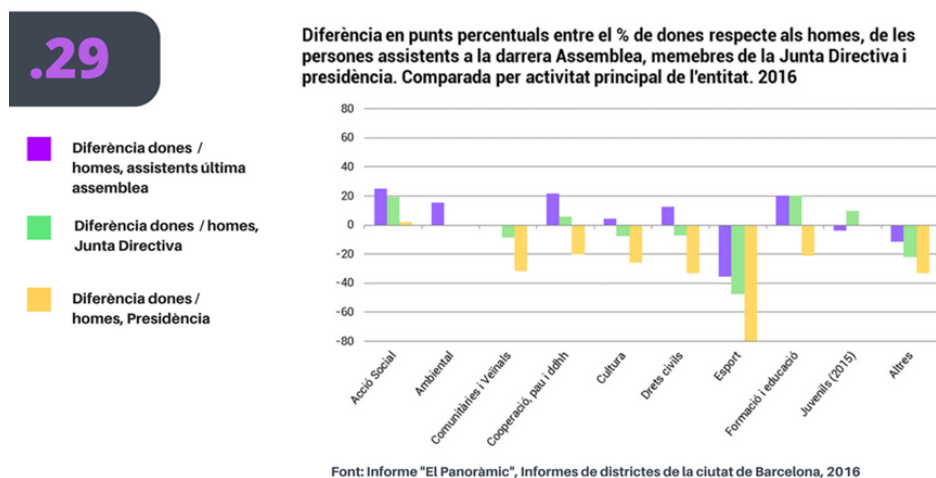

Font: Informe "El Panoràmic", Informes de districtes de la ciutat de Barcelona, 2016

Si analitzem les mateixes dades però distingint per àmbit territorial del districte (figura 28), trobem que en l'àmbit d'assistència a l'última assemblea de les entitats, Ciutat Vella, Sarrià - Sant Gervasi i Gràcia es posicionen com els districtes amb un percentatge de dones superior al d'homes, mentre que les Corts, Horta-Guinardó i Sants-Montjuïc són els districtes amb una participació més gran d'homes. En el cas de la participació en la Junta Directiva de l'entitat, Ciutat Vella i Horta-Guinardó empaten respecte al percentatge de dones i d'homes, seguits de les Corts. A l'altre extrem, Sants-Montjuïc, Sant Martí i Nou Barris són els districtes amb menys dones a les juntes directives. Finalment, en relació amb el percentatge de dones presidentes, Horta-Guinardó, Ciutat Vella i Nou Barris són els districtes amb més dones a la presidència, mentre que Sant Andreu, Sant Martí i Gràcia són els que en tenen menys.

Si fem una lectura semblant pel que fa a l'àmbit principal de l'entitat (figura 29), observem resultats consistents quant a la distribució de la participació, on l'espai de participació de l'acció social es configura com el més feminitzat, i també en el cas de l'ocupació de càrrecs de poder, seguit de la formació i educació i de cooperació, pau i drets humans. A l'altre extrem, i amb una tendència al decreixement de la presència de dones en càrrecs de poder, destaquen amb força les entitats dedicades a l'àmbit dels esports, seguides de les de drets civils, la cultura i les veïnals i comunitàries.

Enquesta de participació i gènere 2017

En relació amb la font primària, i fruit de la manca d'informació específica sobre la participació social no institucional amb perspectiva de gènere, per al present estudi s'ha dissenyat una enquesta administrada a través de l'eina en línia SoGoSurvey a membres o participants de més de 16 anys d'organitzacions mixtes sense ànim de lucre amb forma jurídica o sense (fundacions, cooperatives, associacions, organitzacions, plataformes...) que desenvolupin la seva activitat a la ciutat de Barcelona, excloent de l'estudi les persones participants en entitats

específicament de dones, feministes i/o no mixtes. El període de recollida de respostes es va iniciar el 6 de novembre de 2017 i va acabar el 24 de desembre de 2017. Pel que fa a la difusió de l'enquesta, es va fer un enviament per correu electrònic a 2.200 entitats incloses en el fitxer d'entitats de Barcelona, i es va llançar una campanya en les xarxes socials amb el suport dels canals oficials de l'Ajuntament de Barcelona, Torre Jussana, el Consell d'Entitats de Barcelona i el Consell de Dones de Barcelona.

El resultat de l'exercici de difusió ha estat el recull de 542 enquestes completes, de les quals 513 es comptabilitzen com a vàlides per a l'estudi. D'aquestes, 349 persones ubiquen el seu gènere dins l'espectre femení, i 156, en el masculí, mentre que 8 no s'identifiquen amb cap dels espectres anteriors, o bé ho fan en identitats no binàries.

El qüestionari centra la seva intencionalitat a evocar l'experiència participativa aprofundint tant en les percepcions com en les dinàmiques de la participació social, a través de la consecució de preguntes que apel·len a la memòria autoperceptiva tant a llarg termini com a curt termini. Aquestes preguntes se sumen a les que tracten d'ubicar el perfil de les enquestades, incorporades amb la voluntat que aportin dades específiques sobre les raons d'un tipus o un altre de participació, les quals inclouen característiques individuals, però també relatives a la tipologia de l'associació en què es participa. El qüestionari complet es pot consultar a l'annex 6.

La present secció es vehicularà a través de dos blocs, un primer apartat descriptiu de les característiques de les enquestades, i un segon d'anàlisi que pretén respondre a la pregunta de com participen els barcelonins i les barcelonines, els obstacles que es troben i els facilitadors d'aquesta participació, a més de la positivitat o negativitat de l'experiència. Així mateix, es vol analitzar l'encreuament dels indicadors anteriors. Anotem, per acabar, que seguint amb els postulats de l'STP (Harding, 2004), així com amb els de la visibilitat (Butler, 2003; Spivak, 1998), es decideix que en la present anàlisi de l'enquesta, tot i respectar la lectura binària dels resultats, s'inclourà com a categoria alterna o contraposada a la masculina (considerada el "des de dalt" o el top des del punt de vista fàctic) el gènere femení al costat de les identitats no binàries o les que no es volen relacionar amb cap espectre de gènere binari. Aquesta decisió també es recolza en la voluntat de donar visibilitat als col·lectius habitualment invisibilitzats, com és el cas dels gèneres no binaris.

Dades descriptives de les enquestades

Aspectes destacats de les dades descriptives de les enquestades del gènere femení o no binari¹⁵

- Més del 70% de les enquestades pertanyen al gènere femení o no binari.
- Al voltant del 30% de les enquestades participen en entitats de caire social i s'identifiquen amb el gènere femení o no binari, i les seves edats estan compreses entre els 25 i els 34 anys.
- 4 de cada 10 de les enquestades té responsabilitats familiars.
- El lloc d'origen de 9 de cada 10 de les enquestades és l'Estat espanyol.
- Trobem un nombre més gran d'enquestades que resideixen a Gràcia, Sants-Montjuïc i l'Eixample.
- El 71% d'enquestades del gènere femení o no binari té estudis universitaris o postuniversitaris.
- El 67% de les enquestades del gènere femení o no binari treballa per compte d'altri.
- Mentre que la participació de persones jubilades, pensionistes o incapacitades del gènere masculí ronda el 18%, en el cas del femení o no binari se situa en un 8%.
- Al voltant del 50% de les enquestades del gènere femení o no binari té un nivell d'estudis alt i un nivell d'ingressos mitjà, i s'eixampla el pes del gènere femení o no binari en la classe mitjana.
- Les associacions l'activitat principal de les quals és la formació i educació, juvenils, cultura i salut són les que agrupen un nombre més gran d'enquestades.

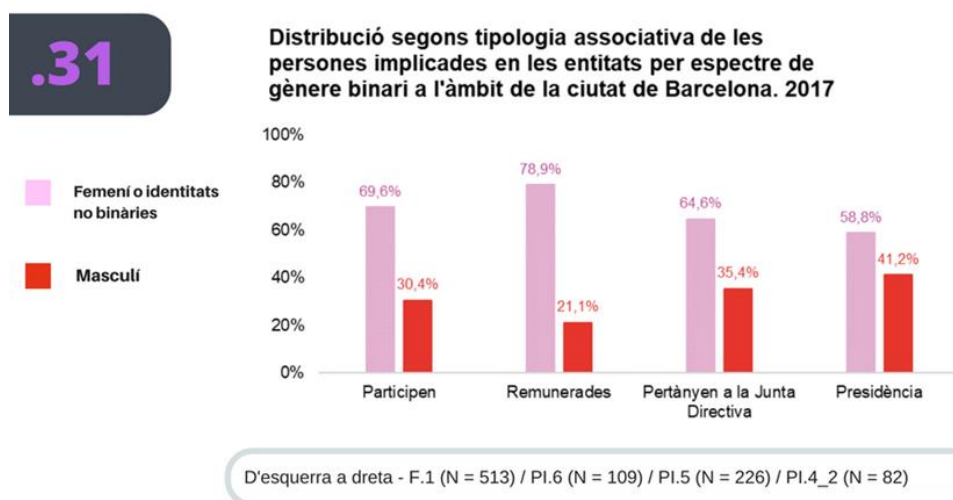
¹⁵ Per consultar els perfils amb detall, vegeu l'annex 6.

- Més de la meitat participa en entitats d'entre 21 i 300 persones, cosa que correspondria a una participació en entitats de mida mitjana.
- La majoria de persones del gènere femení o no binari (83%) participen en entitats de base.
- Només 1 de cada 10 participa en entitats de segon o tercer nivell.
- El 68% de les enquestades han participat abans en una altra entitat.
- Més del 70% de les persones del gènere femení o no binari participen en la seva entitat des de fa més de 2 anys.
- 3 de cada 10 dediquen més de 10 hores a la seva entitat, mentre que la mitjana d'hores dedicades a la setmana se situa entre 3 i 5 hores.
- Més de la meitat de les persones del gènere femení o no binari participen en més d'una entitat.

Anàlisi de la participació del gènere femení o no binari en espais socials no institucionals mixtos

Tipologia associativa de la participació

Dins els resultats obtinguts a l'enquesta, destaca la diferència respecte a la distribució segons la tipologia associativa entre el gènere femení o no binari i el masculí, on en tots els casos trobem un percentatge de participació del gènere femení o no binari superior. Destaquen especialment els resultats obtinguts (figura 31) tant en el cas de la participació en l'enquesta, on el 69,6% de les respostes de persones que participen en espais socials pertanyen al gènere femení o no binari, com l'alta presència de persones del gènere femení o no binari en els càrrecs remunerats (109 casos), amb un 78,9%. També ho fan les que pertanyen a la Junta Directiva (226 casos), on el 64,6% pertanyen al gènere femení o no binari, proporció superior que també es manifesta dins les 82 enquestades que exerceixen càrrecs de presidència, on el gènere femení o no binari suposa el 58,8% dels casos.

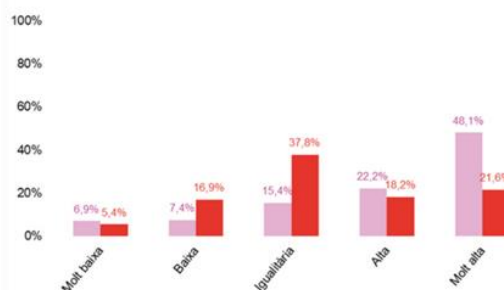
En relació amb la tipologia participativa de les persones implicades en entitats, les mostrades per l'informe del Panoràmic 2016 presenten una forta concordança amb les dades recollides a l'enquesta duta a terme en aquest estudi, on es visibilitza la tendència a la feminització dels espais de participació social, així com la reversió d'aquesta tendència quan ens apropem als càrrecs de poder dins l'entitat, amb un decreixement del percentatge de persones del gènere femení o no binari en les juntes directives i la presidència.

En l'àmbit intuïtiu, trobem que en relació amb la percepció de dones (figures 32.1, 32.2 i 32.3) que ocupen càrrecs no remunerats en la mateixa entitat, les enquestades del gènere femení o no binari consideren que la proporció de dones és "molt alta", mentre que el màxim entre les persones enquestades del gènere masculí és que és "igualitària", patró que es reproduïx en el cas de la proporció de dones que ocupen càrrecs de responsabilitat. Aquest patró varia substancialment quan es pregunta a les enquestades per la percepció sobre la proporció de dones en càrrecs remunerats, on la resposta més estesa en el gènere femení o no binari és "molt baixa", i "igualitària" en el cas del masculí.

32.1

Percepció de la proporció de dones que ocupen càrrecs no remunerats a la pròpia entitat per espectre de gènere binari. 2017

Femení o identitats no binàries
Masculí

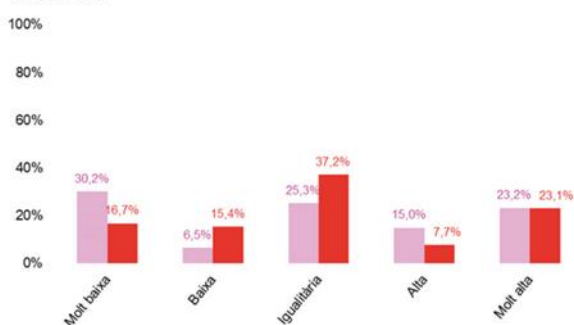
PE.1 quina proporció de dones que ocupen càrrecs no remunerats o de voluntariat hi ha a la teva entitat?

N= 474

32.2

Percepció de la proporció de dones que ocupen càrrecs remunerats a la pròpia entitat per espectre de gènere binari. 2017

Femení o identitats no binàries
Masculí

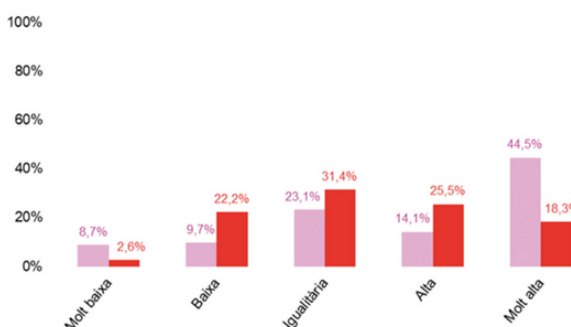
PE.2 quina proporció de dones diries que ocupen càrrecs remunerats a la teva entitat?

N= 290

32.3

Percepció de la proporció de dones que ocupen càrrecs de responsabilitat a la pròpia entitat per espectre de gènere binari. 2017

Femení o identitats no binàries
Masculí

PE.3 quina proporció de dones diries que ocupen càrrecs de responsabilitat a la teva entitat?

N= 489

Distribució de tasques

Enllaçant amb la distribució de tipologies de la participació, es continuarà amb la lectura de la distribució de les tasques, una qüestió subdividida en dues mirades, una primera quant a les tasques dutes a terme habitualment, fruit d'una pregunta multiresposta, i una segona pregunta que apel·la a la memòria immediata de les participants, fruit d'una pregunta oberta sobre les tasques efectuades durant l'última activitat tant interna com externa en què es va participar. En el primer cas, a la pregunta de les tasques efectuades habitualment (figura 33), trobem que les activitats que més duu a terme el gènere femení o no binari són l'organització de tasques (53,2%), les feines de decisió i direcció (44,0%) i la preparació i convocatòria de reunions (39,1%), mentre que empatades en les posicions superiors del gènere masculí hi trobem les de decisió i direcció (47,9%) i organització de tasques (47,9%), seguides de l'organització i preparació logística d'espais (38,2%).

33. Distribució de tasques realitzades habitualment dins l'entitat per espectre de gènere binari. 2017. Multiresposta

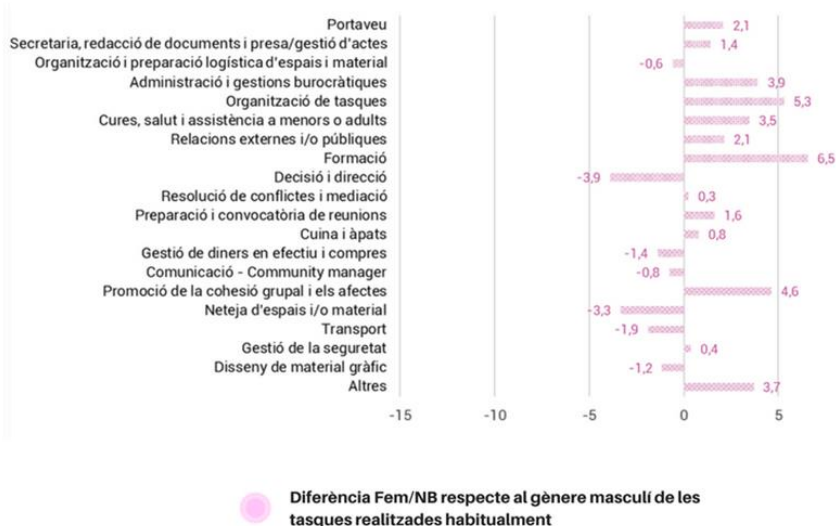

Pl.3 quines tasques desenvolupes dins la teva entitat?

N= 513

Comparativament en punts percentuals (a partir d'ara, pp.), trobem que les tasques on hi ha més diferència positiva entre gèneres (figura 34), i que, per tant, es poden considerar tasques més feminitzades, són les de formació (+6,5 pp.), les d'organització de tasques (+5,3 pp.) i les de promoció de la cohesió grupal i els afectes (+4,6 pp.). Al contrari, en el cas de les tasques amb més diferència negativa, i que, per tant, es poden considerar menys feminitzades o més masculinitzades, hi trobem les de decisió i direcció (-3,9 pp.), les de neteja d'espais i/o material (-3,3 pp.) i les relatives a transport (-1,9 pp.).

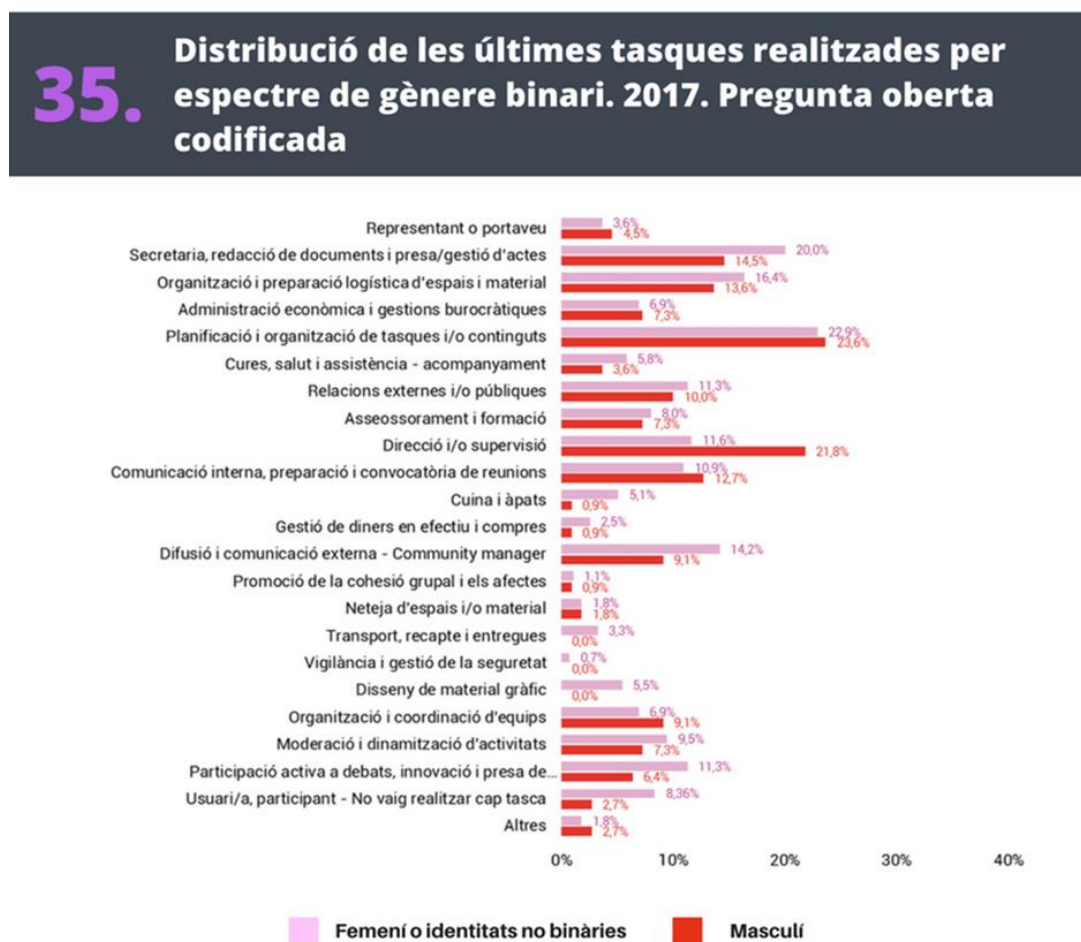
34. Diferència en punts percentuals del % de realització habitual de tasques entre espectre de gènere femení i no binari, respecte al masculí binari. 2017

Pl.3 quines tasques desenvolupes dins la teva entitat?

N= 513

En el segon cas, en què es fa una pregunta oberta sobre l'última tasca efectuada (figura 35), les tasques de planificació de tasques i/o continguts (22,9%), seguides de les de secretaria, redacció de documents i presa/gestió d'actes (20,0%) i de planificació i preparació logística d'espais i material (16,4%) són les que ha efectuat en un nombre més gran de casos el gènere femení o no binari, mentre que en el cas del gènere masculí ho són la planificació i organització de tasques i/o continguts (23,6%), les tasques de direcció i supervisió (21,8%) i les de secretaria, redacció de documents i presa/gestió d'actes (14,5%).

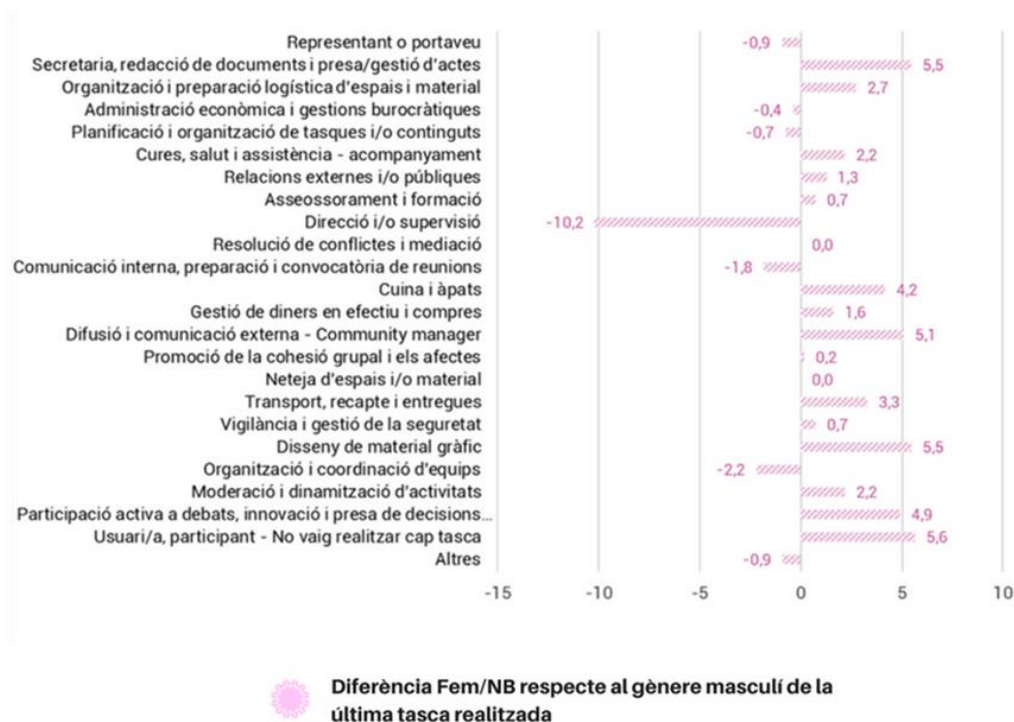
PI.7 quina ha estat l'última activitat en la que has participat amb la teva entitat actual?

N= 111

Comparativament en punts percentuals, trobem que les tasques on hi ha més diferència positiva entre gèneres (figura 36), i que, per tant, podem considerar tasques més feminitzades, són les de secretaria, redacció de documents i presa/gestió d'actes (+5,5 pp.), empatades amb les de disseny de material gràfic (+5,5 pp.) i seguides de les de difusió i comunicació externa o *community manager* (+5,1 pp.). Al contrari, en el cas de les tasques amb més diferència negativa, i que, per tant, es poden considerar menys feminitzades o més masculinitzades, hi trobem les de decisió i direcció (-10,2 pp.), les d'organització i coordinació d'equips (-2,2 pp.) i les de comunicació interna (-1,8 pp.)

36.

Diferència en punts percentuals del % de la última tasca realitzada entre espectre de gènere femení i no binari, respecte al masculí binari. 2017

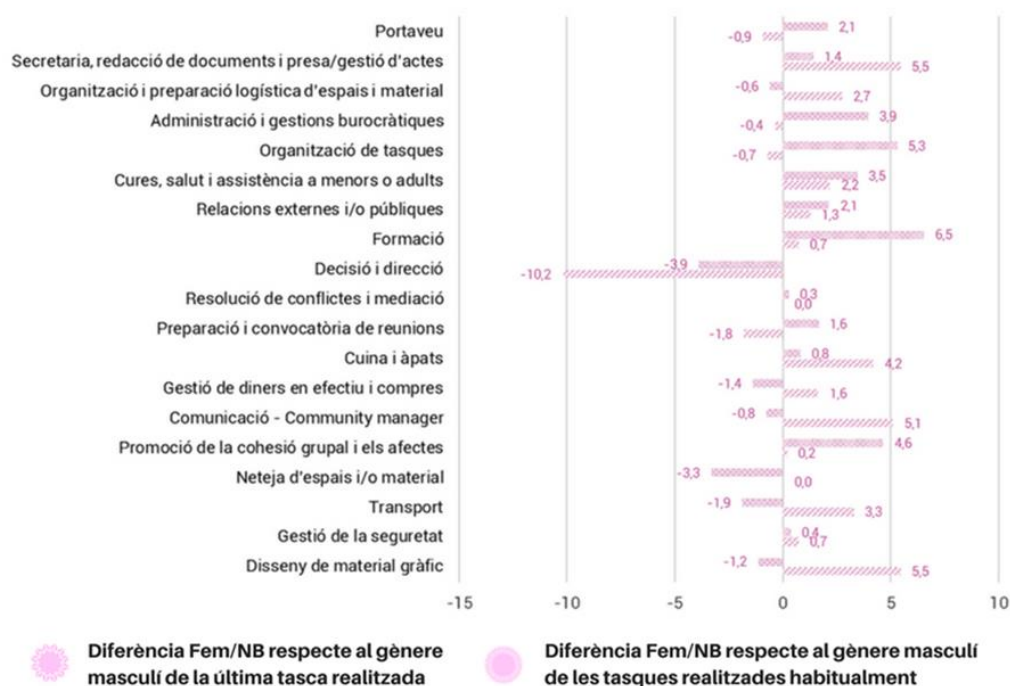
PI.7 quina ha estat l'última activitat en la que has participat amb la teva entitat actual?

N= 111

També hi ha diferències molt significatives respecte a les tasques efectuades en funció de l'apel·lació a la memòria a llarg i curt termini (figura 37). Així, trobem que, de manera eixamplada i paral·lela, les tasques de decisió i direcció són les menys feminitzades en el cas de les dues formes de pregunta, i s'arriba a una diferència agregada entre les diferències d'ambdues preguntes de -14,1 pp. de persones del gènere femení o no binari respecte al masculí en el cas de l'última tasca duta a terme. Per contra, les tasques que simètricament apareixen feminitzades són les d'assessorament i formació, amb +7,3 pp., seguides de les activitats de secretaria, amb +6,9 pp., i les de cures, salut i assistència a menors i/o adults, amb +5,6 pp.

37.

Diferència en punts percentuals del % entre espectre de gènere femení i masculí binari que realitzen una tasca en funció de si la realitzen habitualment o és la última tasca realitzada. 2017

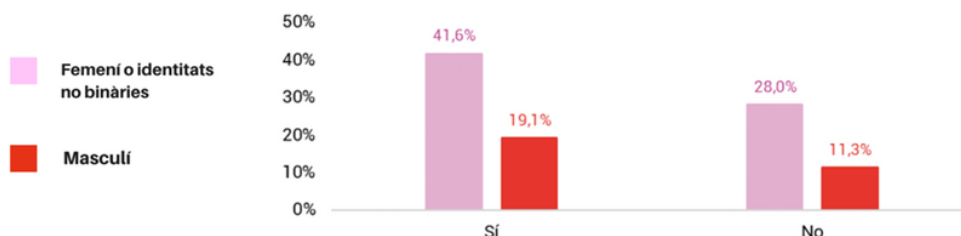
PI.3 (N= 513) / PI.7 (N=111)

Conciliació de les tasques de participació

De les enquestades, el 41,6% del gènere femení o no binari presenta dificultats per conciliar la participació social amb la seva quotidianitat, mentre que en cas del masculí, correspon al 19,1% (figura 38).

38

Enquestades que presenten dificultats per conciliar la participació amb la teva quotidianitat, per espectre de gènere binari. 2017

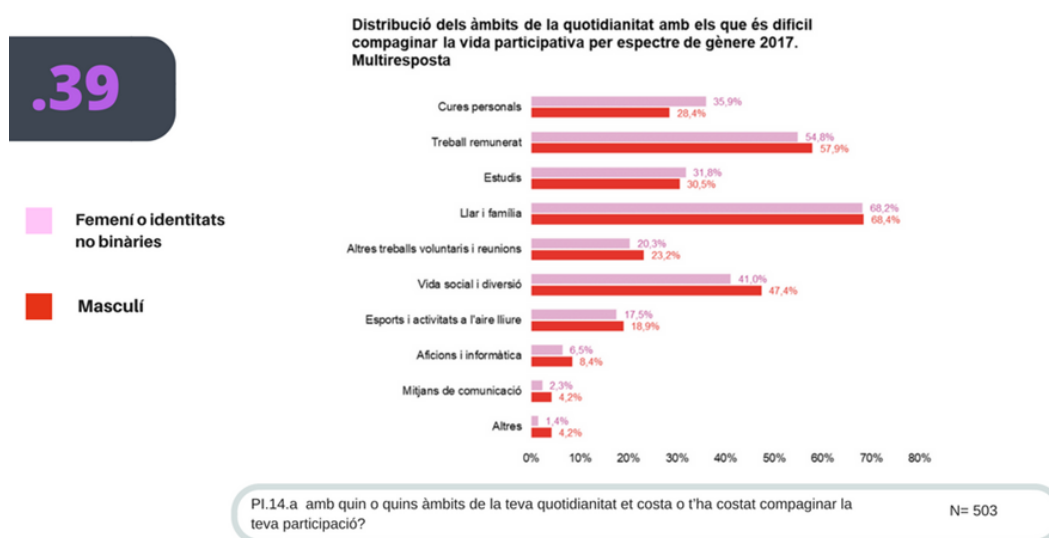

PI.14 i per finalitzar, et resulta difícil compaginar la participació amb altres àmbits de la teva quotidianitat?

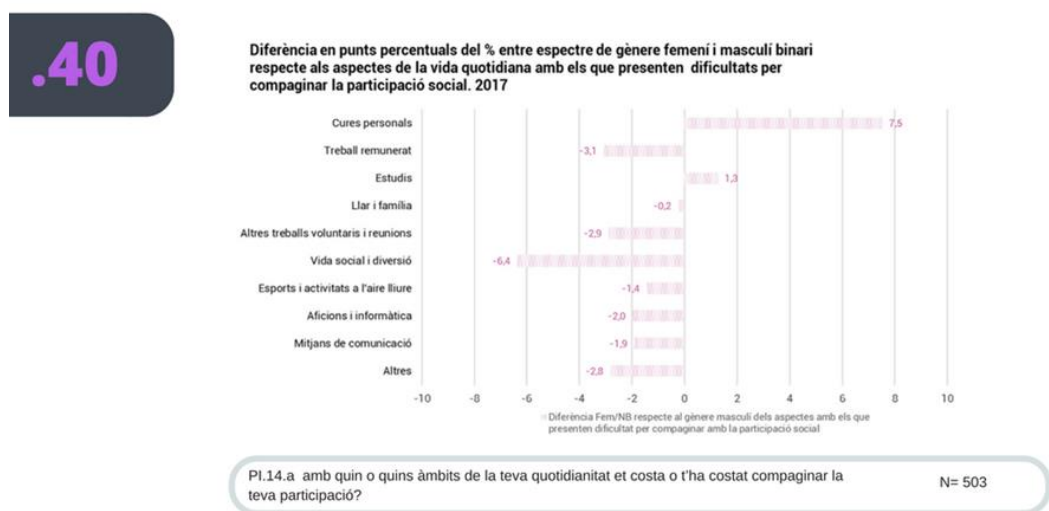
N= 503

En relació amb la distribució dels àmbits de la quotidianitat amb els quals les enquestades tenen dificultats per conciliar altres aspectes de la seva quotidianitat, trobem que per al gènere femení o no binari els aspectes en conflicte són la llar i família (68,2%), el treball remunerat (54,8%), la vida social i diversió (41,0%) i les cures personals (35,9%). En el cas del gènere

masculí, trobem resultats semblants, amb la llar i família (68,4%), el treball remunerat (54,8%), la vida social i diversió (47,4%) i els estudis (30,5%).

Destaca, entre els gèneres, una tendència del femení o no binari a presentar dificultats de conciliació més grans que el masculí en els casos de les cures personals (+7,5 pp.) i pel que fa als estudis (+1,3 pp.). Inversament, els aspectes en què comparativament s'observa una relació negativa respecte al gènere masculí pel que fa a la participació social serien: la vida social i diversió (-6,4 pp.), el treball remunerat (-3,1 pp.) i altres treballs voluntaris i reunions (-2,9 pp.).

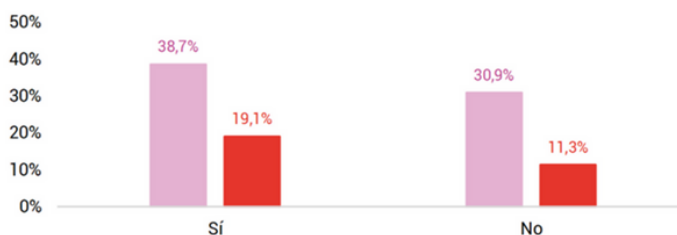

En el cas de la necessitat d'interrompre la participació en algun moment, trobem valors semblants als de la dificultat de conciliació, amb un 38,7% del gènere femení o no binari, dels quals -0,2 han hagut d'interrompre la seva participació, mentre que en el cas masculí ho han hagut de fer en un 17,4% dels casos.

.41

Enquestades que han hagut d'interrompre la seva participació en algun moment, per espectre de gènere binari. 2017

Femení o identitats no binàries
Masculí

PI.13 en algun moment has hagut de dedicar menys temps o d'interrompre forçadament la teva participació?

N= 512

Les raons són diverses, però en ambdós gèneres destaquen el treball o l'àmbit laboral i els problemes de conciliació familiar, seguits de la malaltia física o mental.

.42

Quines van ser les raons que van provocar aquesta irrupció de la participació, per espectre de gènere binari. 2017. Pregunta oberta codificada

Femení o identitats no binàries
Masculí

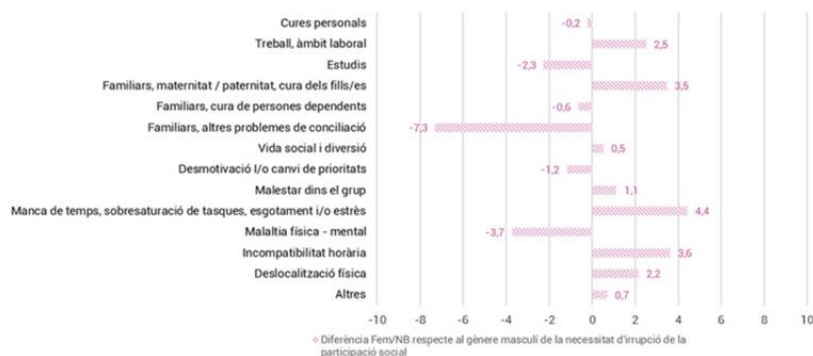

PI.13.A (pi.13=01) podries explicar quines van ser les raons que van provocar aquesta situació?

N= 512

Observant la diferència en punts percentuals, trobem que el gènere femení o no binari es posiciona a +4,4 pp. del masculí pel que fa a la interrupció de la participació per motius de manca de temps, sobresaturació de tasques, esgotament i/o estrès, seguit de la incompatibilitat horària amb les tasques de participació, a +3,6 pp. (element que en el cas del gènere masculí se situa en el 0,0% dels casos), i seguit de les causes familiars, relatives a la maternitat i la cura dels fills. D'altra banda, pel que fa a les raons que se situen per sota del percentatge masculí, trobem les causes familiars relatives a altres problemes de conciliació que no tenen relació amb la maternitat o les cures a persones dependents (-7,3 pp.), seguit de la malaltia física i mental (-3,7 pp.) i els estudis (-2,3 pp.).

Diferència en punts percentuals del % entre espectre de gènere femení i masculí binari respecte les raons que van provocar aquesta irrupció de la participació. 2017

PI.13.A (pi.13=01) podries explicar quines van ser les raons que van provocar aquesta situació?

N= 512

4.4. Diagnosi

Experiència participativa

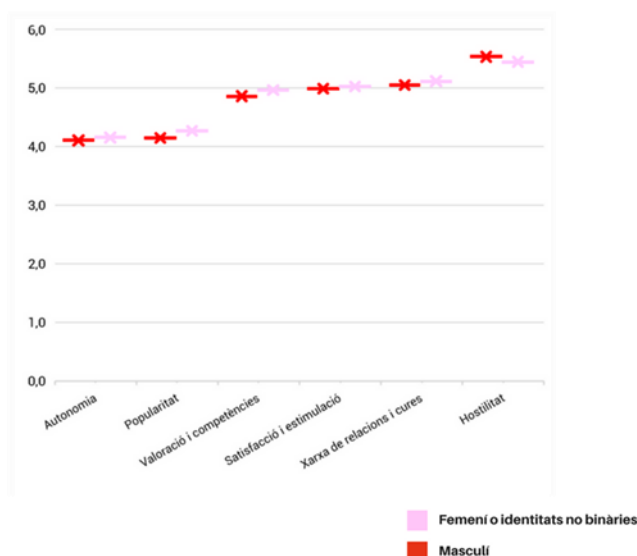
Liquen Data Lab fa servir l'empremta Marçal com a eina de mesura de la qualitat participativa, la qual genera una puntuació de l'1 al 6 al voltant de diversos àmbits considerats indispensables per valorar, positivament o negativament, l'experiència de la participació.¹⁶

1. **Autonomia:** percepció que es té del control dels propis actes, en detriment que les raons de l'acció estan condicionades per agents o forces externes.
2. **Quotes de poder i popularitat:** percepció d'agradar i ser respectat i que a l'entitat es té en compte la pròpia opinió.
3. **Mecanismes de valoració i competències:** percepció que s'és capaç i efectiu a l'hora de dur a terme accions.
4. **Satisfacció i estimulació:** sensació de gaudi i plenitud a l'hora de participar.
5. **Xarxa de relacions i cures:** percepció que es rep un contacte afectiu i cures regularment.
6. **Seguretat:** percepció de seguretat i control en un entorn no hostil ni violent.

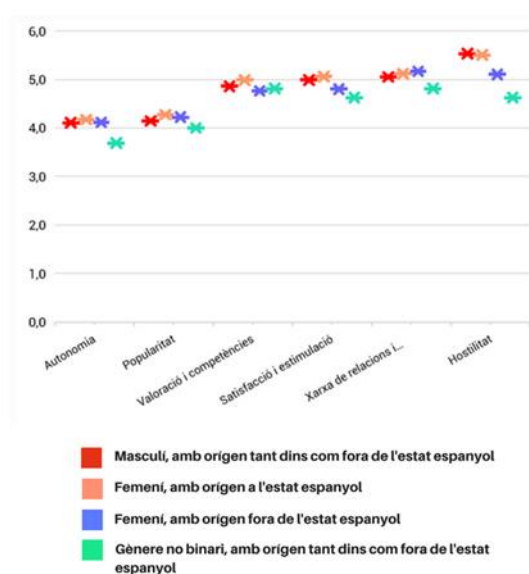
Tot seguit es mostraran les mitjanes obtingudes per cada grup en format marcador (1-6), sense cap tractament, i més endavant es traduiran infogràficament al format de "taca" o "empremta" dissenyat.

¹⁶ L'empremta Marçal es nodreix de sis àmbits, basats en les necessitats denotades per Hassenzal *et al.* (2010) i Sheldon *et al.* (2001) per mesurar la *user experience* participativa. Les dades amb què s'han construït els marcadors d'experiència participativa es deriven de la pregunta PI_9 de l'enquesta (es pot consultar la relació dels àmbits i el número de pregunta a l'annex 5), i s'han elaborat també amb idees extretes de l'eina d'observació i gènere proposada per la XES (Xarxa d'Economia Solidària de Catalunya), consultable a: <http://xes.cat/comissions/economies-feministes/eina-observacio-genere/>.

44.1 Marcador de qualitat participativa

44.2 Marcador de qualitat participativa

Amb les dades recollides a l'enquesta, la distribució dels marcadors de qualitat participativa restarien molt igualats amb una perspectiva de gènere binària. Així, el gènere femení o no binari se situaria lleugerament per sobre en tots els àmbits respecte al masculí quan parlem de qualitat participativa, a excepció de l'àmbit de la seguretat, en què el masculí ho fa subtilment per sobre del femení o no binari. Una distribució que en cas de fer una tria més específica de les variables de perfil es pot veure al gràfic dispersió desagrupada, destriant característiques que aprofundeixen més enllà del gènere binari, com són l'agrupació en funció del país d'origen i dels casos que no s'identifiquen amb cap dels espectres de gènere binari, que donen resultats que permeten lectures més complexes i on es denoten tendències a una experiència participativa de menys qualitat en funció de la pertinença a o no a un gènere binari, o el lloc d'origen.

Llegint els resultats, trobem una qualitat participativa molt similar entre a1 (gènere masculí binari amb origen tant dins de l'Estat espanyol com fora), amb un marcador agregat dels sis àmbits de 4,78 sobre 6, i b2 (gènere femení o no binari amb naixement tant dins d'Espanya com fora), amb 4,83 sobre 6. Si fem la lectura dels resultats desagregant les dades dels gèneres no masculins en funció d'algunes variables clau, trobem resultats interessants, com que b1 (gènere femení o no binari amb naixement a Espanya) obté la puntuació més alta, amb un 4,85, mentre que en el cas de b2 (gènere femení o no binari amb naixement fora d'Espanya), el marcador cau fins al 4,70 sobre 6, amb uns valors més baixos que la mitjana en relació amb la valoració de les competències i la satisfacció, així com quan parlem de seguretat. I, finalment, els casos que han manifestat que b3 no pertanyen a cap gènere de l'espectre binari recullen el marcador més baix, amb un 4,43 sobre 6, i presenten també valors per sota de la mitjana en tots els àmbits a excepció de la valoració de les competències, i on cal fer una menció especial al de la seguretat, on obté el valor diferencialment més baix de la mostra.

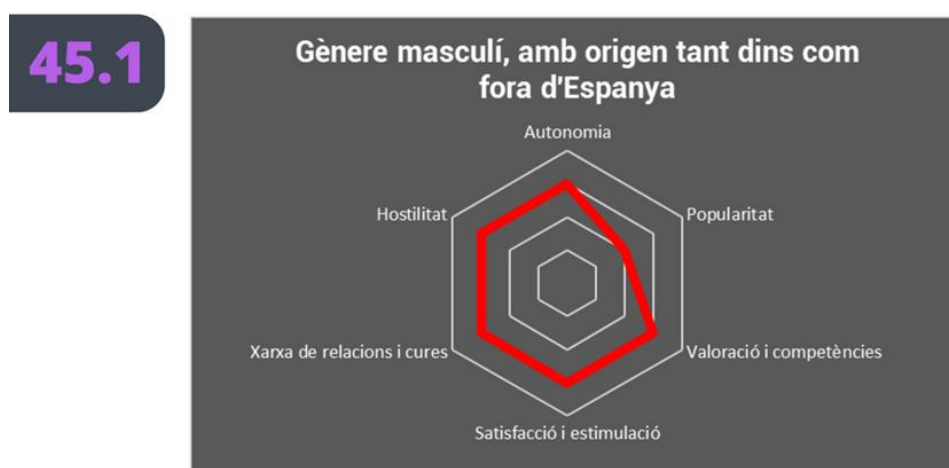
Amb l'objectiu de generar una visualització que faciliti la comprensió de les diferències respecte als marcadors, s'han treballat les dades en forma de "taca" o "empremta", i en un sentit infogràfic, de manera que es mostrin ajustades a quatre trams o nivells de qualitat participativa. Aquests trams s'han generat a través de la segmentació de les dades en funció de la desviació estàndard de cada element clau, ajustant la puntuació a quatre nivells de qualitat participativa. D'aquesta manera es generen taques o empremtes, que denoten una millor qualitat participativa quan són més grans i una menor qualitat quan són més petites, ajustant els marcadors als trams de qualitat participativa.

A la figura següent es mostra l'empremta participativa agrupada dels quatre perfils anomenats anteriorment: a1, gènere masculí binari amb naixement tant dins d'Espanya com fora; a2, gènere femení o no binari amb origen tant dins d'Espanya com fora; b1, gènere femení o no binari amb origen a Espanya; b2, gènere femení o no binari amb origen fora d'Espanya, i b3, gènere no binari amb naixement tant dins d'Espanya com fora. L'elecció de trams es descriu tot seguit:

Figures 45.1 a 45.5
Mesura de la qualitat participativa

	Autonomia	Poder i popularitat	Valoració i competències	Satisfacció i estimulació	Xarxa de relacions i cures	Seguretat
1er tram "Manca de qualitat participativa"	< 3,1	< 3,5	< 4,1	< 4,3	< 4,4	< 4,8
2n tram "Qualitat participativa precària"	> 3,1	> 3,5	> 4,1	> 4,3	> 4,4	> 4,8
3er tram "Qualitat participativa fràgil"	> 4,1	> 4,3	> 4,8	> 5,1	> 5,0	> 5,5
4rt tram "Qualitat participativa òptima"	> 5,3	> 5,1	> 5,9	> 5,9	> 5,9	6

Els segments es generen quan es produeix + o - 1 punt de desviació estàndard

45.2

45.3

45.4

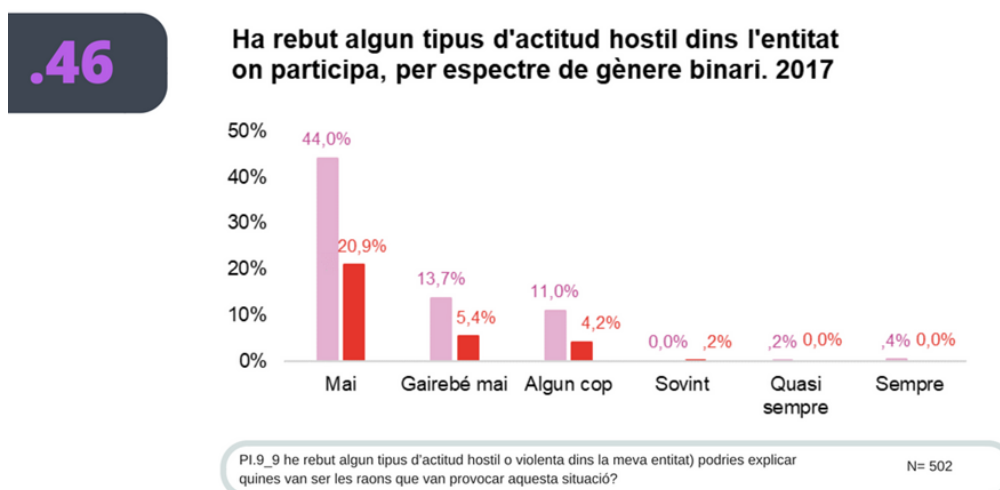

45.5

En relació amb la seguretat, amb les actituds hostils, obrim una finestra de coneixement específica al voltant de l'assumpte, considerant que aboca uns resultats prou densos perquè s'analitzin de manera individual. El 35,1% de les enquestades ha respost que en algun

moment ha estat objecte d'actituds hostils. D'aquest percentatge, el 25,3% pertanyen al gènere femení o no binari, mentre que el 9,8% pertanyen al masculí.

4.5. Conclusions

Segons l'informe Panoràmic 2016, el 58% de les persones implicades en entitats de la ciutat de Barcelona 2016 són dones, mentre que els homes suposen el 42%. Parlaríem d'una paritat òptima si ens fixem en la participació a Barcelona.

En el cas de l'enquesta duta a terme en aquest estudi, el 70% de les enquestades (N = 513) per Lliquen Data Lab el 2017 pertanyen al gènere femení o no binari, i el lloc d'origen de 9 de cada 10 de les enquestades és l'Estat espanyol. Una tercera part de les enquestades que participen en entitats de caràcter social i s'identifiquen amb el gènere femení o no binari tenen edats compreses entre els 25 i els 34 anys. La participació de persones jubilades, pensionistes o en situació d'incapacitació del gènere femení o no binari se situa en el 8%. En el cas del gènere masculí, ronda el 18%. Més de la meitat de les enquestades té un nivell d'estudis alt i un nivell d'ingressos mitjà, i el pes del gènere femení o no binari en la classe mitjana s'eixampla respecte al masculí.

En relació amb la distribució en funció de la tipologia associativa de les persones que formen les entitats, en els resultats del Panoràmic trobem que les dones constitueixen el 48% de les persones que hi participen en qualitat de sòcies, un 53% ho fan com a col·laboradores, un 59% com a voluntàries i un 73% com a remunerades. La tendència a la feminització dels espais de participació social que veiem es reverteix a mesura que s'assoleixen posicions de poder dins l'entitat. Així, el 55% de les persones assistents a la darrera assemblea de la seva entitat corresponen a dones, mentre que si parlem de dones a la Junta Directiva de la seva entitat, disminueixen a un 48% i a un 44%, respectivament, una paritat que passa, per tant, de ser òptima en el cas de la participació en assemblees a ser precària en ocupació dels càrrecs de poder, és a dir, tant en el cas de dones a les juntes directives com en el de presidents.

En relació amb les tasques efectuades habitualment, trobem que les activitats que més duu a terme el gènere femení o no binari són l'organització de tasques, les feines de decisió i direcció i la preparació i convocatòria de reunions. Les associacions l'activitat principal de les quals és la formació i educació, juvenils, cultura i salut són les que agrupen un nombre més gran d'enquestades del gènere femení o no binari.

El 41% de les enquestades del gènere femení o no binari tenen dificultats per conciliar la participació amb la seva quotidianitat. Llar i família, treball remunerat, vida social i diversió i cures personals són els àmbits amb els quals costa més conciliar la participació. El 38% de les enquestades han hagut d'interrompre la seva participació en algun moment de la seva vida, principalment per motius com l'àmbit laboral, la família, els estudis o la malaltia. Cal fer menció de la posició en què s'ubiquen la manca de temps o l'estrès com a raó.

La qualitat participativa s'ha valorat a través de l'empremta Marçal. Els resultats indiquen que la qualitat participativa és molt similar entre el gènere masculí binari. Això no obstant, si fem la mateixa lectura dels resultats desagregant les dades en funció d'algunes variables (com el lloc d'origen) i desagrupant el gènere femení i el no binari, trobem resultats substancialment diferents, com ara que el gènere femení o no binari amb origen a l'Estat espanyol obté una puntuació de 4,83 sobre 6, mentre que si extraïem les dades del gènere femení o no binari amb naixement fora d'Espanya, el marcador cau fins al 4,70 sobre 6. I, finalment, els casos que han manifestat que no pertanyen a cap gènere de l'espectre binari recullen el marcador més baix, amb un 4,43 sobre 6.

05

5. Conclusions generals i recomanacions

En conclusió, després de l'anàlisi hem detectat que, si bé en termes generals hi ha paritat en la proporció de dones que participen en els espais institucionals i socials mixtos de la ciutat de Barcelona, encara hi ha un nombre d'espais masculinitzats que amenaça la continuïtat d'aquesta paritat i que empobreix la salut democràtica de la ciutat. Hem pogut observar que a l'Ajuntament de Barcelona hi ha paritat, tot i que presenta alhora un alt nombre d'espais masculinitzats, amb més d'un 60% d'homes en els òrgans de govern i consultius. També hem observat que en l'àmbit social, les dones presenten taxes de participació superiors als homes en les activitats de participació social. En tots dos casos, amb la necessària mirada dirigida de baix a dalt, per això, veiem la necessitat d'obrir nous horitzons de mirades crítiques sobre la paritat, que impulsin una feminització de la participació. Entenem per feminització de la participació totes les dinàmiques i accions que posen al centre del paradigma les cures, l'atenció a la diversitat i la cooperació, no com una mirada essencialista sinó com un recull de les representacions identitàries i d'experiència quotidiana de les persones que s'identifiquen amb el gènere femení, com a eixos que possibiliten i creen alternatives d'emancipació que fugen de les arrels sobre les quals es construeix el patriarcat.

A l'hora de parlar de la participació de les dones també s'hauria de tenir present la posició econòmica, així com els aspectes culturals i d'apoderament.

Mitjançant la informació que proporciona l'índex de paritat de Clara en l'anàlisi de la participació de les dones i les persones de gènere no binari, trobem que més enllà de l'afirmació de l'indicador del Pla per la justícia de gènere que explicita que "a l'hora de parlar de la participació de les dones també s'ha de tenir present la posició econòmica, així com els aspectes culturals i d'empoderament", cal incidir en la justícia interseccional com a metodologia essencial d'anàlisi a fi de remarcar i incloure altres contextos més enllà del gènere —plantejat generalment com a binari— i aspectes socioeconòmics, i visibilitzar així les diverses realitats quotidianes i les seves complexitats. D'aquesta manera, es destaca que el que és determinant a l'hora de parlar de la participació en els diferents espais és la inclusió de poblacions actualment invisibilitzades en els estudis de l'Ajuntament, elaborats per persones de les mateixes comunitats de les quals es parla com a mitjà que permeti establir discursos alternatius als predominants, sobrerrepresentats per persones llegides com a euroblanques, independentment del seu gènere.

Més enllà de l’afirmació de l’indicador del Pla per la justícia de gènere que explicita que, a l’hora de parlar de la participació de les dones, també s’ha de tenir present la posició econòmica, així com els aspectes culturals i d’apoderament, recomanem que es tinguin en compte també qüestions com la interseccionalitat de la paritat i l’experiència de participació des d’una perspectiva de justícia interseccional. Mitjançant la informació que proporciona l’índex de paritat de Clara en l’anàlisi de la participació de les dones i les persones de gènere no binari, trobem que cal continuar incidint en la justícia interseccional com a metodologia essencial d’anàlisi. Això ens facilitarà remarcar i incloure altres contextos més enllà del gènere —plantejat generalment com a binari— i aspectes socioeconòmics, i visibilitzar així les diverses realitats quotidianes i les seves complexitats.

5.1. Conclusions i recomanacions en l’àmbit de la participació política

Els consells representen un termòmetre crucial per poder determinar la presència de potencials desigualtats en l’àmbit de participació, però no només en aquest, sinó també en l’àmbit de temàtiques i àmbits que es tracten. El nostre informe ha elaborat un diagnòstic amb perspectiva de gènere de la composició dels consells sectorials, i, tot i que l’informe sobre metodologies per a una transversalitat participativa de juliol del 2017 determina que els consells respecten el principi de representació equilibrada, la nostra conclusió és que, si partim de la base que es considera paritat tot el que suposi una proporció d’homes o de dones no inferior al 40% o superior al 60%, ens trobem que aquesta paritat és relativa, ja que en molts casos les dones es troben precisament en el llindar del 40%, i deixen un marge d’un 20% de representació que copen els homes per sobre de les dones. Ens sembla fonamental visibilitzar aquesta diferència en nombres, ja que aquests nombres són persones les veus de les quals no estan representades en els espais institucionals de l’Ajuntament de Barcelona, i la nostra recomanació sobre paritat és que sigui com a mínim del 51% de dones.

Hem observat que hi ha vuit consells sectorials de ciutat que són espais masculinitzats, que serien els següents:

- Comissió Permanent
- Consell Ciutadà per la Sostenibilitat
- Fòrum de Ciutat i Comerç
- Consell Ciutat i Comerç
- Patronat de Formació Professional
- Consell de Turisme i Ciutat
- Comissió Permanent d’Habitatge Social
- Consell Municipal de l’Esport

Si creuem aquesta informació amb la informació que tenim de les regidories, veiem que sis d’aquests vuit consells sectorials pertanyen a àmbits en què el responsable municipal, el regidor o el comissionat que els gestiona és un home. Per tant, podem concloure que, a part d’un problema de paritat en la representació i la participació, ens trobem que hi ha certs àmbits i temàtiques que estan masculinitzats, i això és un obstacle per a la participació de les dones. Això va en consonància amb una de les conclusions de l’informe sobre metodologies per a una transversalitat participativa, que ens indica que les accions desenvolupades són puntuals i no canvien l’enfocament, sinó que aposten per una perspectiva d’inclusió de les dones, potenciant la presència de dones però ignorant altres dimensions clau.

Recomanacions

El present informe fa una anàlisi exhaustiva sobre les polítiques de participació a la ciutat de Barcelona, i conclou que cal un disseny de mesures coherents que permetin posar en pràctica la implementació de la transversalitat i, per tant, que permetin abordar les diferents formes en què les desigualtats es manifesten i afecten els desenvolupaments i resultats de les polítiques. Indica que les accions que s’han dut a terme en matèria d’igualtat de gènere són encara puntuals i no han generat un canvi en l’enfocament que pugui ser significatiu, sobretot pel fet

que aposten per una perspectiva d'inclusió de les dones en els espais de participació, i això genera un concepte d'igualtat limitat a la presència i ignora altres dimensions, com podrien ser les diferents fórmules de participació pròpia de les dones que, com ja hem comentat, queden invisibilitzades a causa de la cultura masculina hegemònica de participació. D'aquesta manera, incidim en les possibilitats de l'índex de Clara com a eina essencial que permet visibilitzar les situacions de desigualtat derivades de la mateixa manca de paritat en els espais tant institucionals com socials.

5.2. Conclusions i recomanacions en l'àmbit de la participació social

Nombre, percentatge i perfil de persones del gènere femení o no binari en els espais de participació social mixtos

Segons l'informe Panoràmic 2016, el 58% de les persones implicades en entitats de la ciutat de Barcelona 2016 són dones, mentre que els homes suposen el 42%. Parlaríem d'una paritat òptima si ens fixem en la participació a Barcelona. En el cas de l'enquesta duta a terme en aquest estudi, el 70% de les enquestades pertanyen al gènere femení o no binari, i el lloc d'origen de 9 de cada 10 de les enquestades és l'Estat espanyol. Una tercera part de les enquestades que participen en entitats de caràcter social i s'identifiquen amb el gènere femení o no binari tenen edats compreses entre els 25 i els 34 anys. La participació de persones jubilades, pensionistes o en situació d'incapacitació del gènere femení o no binari se situa en el 8%, mentre que en el cas del gènere masculí ronda el 18%. Més de la meitat de les enquestades té un nivell d'estudis alt i un nivell d'ingressos mitjà, i el pes del gènere femení o no binari en la classe mitjana s'eixampla respecte al masculí.

De tot el gruix de les enquestades del gènere femení o no binari, trobem un nombre més gran que resideixen a Gràcia, Sants-Montjuïc i l'Eixample. De la mateixa manera, un gran nombre d'enquestades, el 71%, té estudis universitaris o postuniversitaris, i 4 de cada 10 tenen responsabilitats familiars. El 67% de les enquestades treballa per compte d'altri. En l'àmbit relatiu de l'entitat, la majoria de persones enquestades del gènere femení o no binari no és el primer cop que participen, el 68% de les enquestades han participat abans en una altra entitat. Finalment, en relació amb el temps dedicat a aquesta, 3 de cada 10 hi dediquen més de 10 hores, mentre que la mitjana d'hores dedicades a la setmana se situa entre 3 i 5 hores.

Recomanació:

Els perfils extrets de l'enquesta en cap cas es llegeixen com a representatius del total de la població que participa en espais no institucionals mixtos de Barcelona, sinó que es constitueixen amb l'objectiu de donar explicativitat als resultats experiencials obtinguts. Considerem necessari que en aquests casos també ens aturem a llegir l'abast dels perfils que retorna per evitar caure en lectures simplistes, fruit dels resultats obtinguts, dels quals es podria fer una lectura equivocada. Per exemple, afirmant que la majoria de persones del gènere femení o no binari que hi participen tenen una edat concreta, un origen concret o una dedicació familiar específica, mentre que és altament probable que els resultats de l'enquesta siguin fruit d'un seguit de limitacions i obstacles com ara la limitació d'abast de la seva administració, un format inadequat per arribar a certs perfils, l'excessiva representació o voluntat de representació de certs perfils participatius, i la voluntat també de no representació d'altres. Concloem asseverant que des de Lliquen Data Lab considerem que hi ha una diversitat probable de perfils molt més extensa que la recollida, i recomanem que es posi el màxim interès a produir marcs conceptuals, pràctics i eines concretes tant en el disseny com en l'administració dels estudis que estableixin les bases per recollir i escoltar-la.

Proporció de persones del gènere femení o no binari en els càrrecs directius i en les bases

En relació amb la distribució en funció de la tipologia associativa de les persones que formen les entitats, en els resultats del Panoràmic trobem que les dones constitueixen el 48% de les

persones que hi participen en qualitat de sòcies, un 53% ho fan com a col·laboradores, un 59% com a voluntàries i un 73% com a remunerades. La tendència a la feminització dels espais de participació social que veiem es reverteix a mesura que s'assoleixen posicions de poder dins l'entitat. Així, el 55% de les persones assistents a la darrera assemblea de la seva entitat corresponen a dones, mentre que si parlem de dones a la Junta Directiva de la seva entitat, disminueixen a un 48% i a un 44%, respectivament, una paritat que passa, per tant, de ser òptima en el cas de la participació en assemblees a ser precària en ocupació dels càrrecs de poder, és a dir, tant en el cas de dones a les juntes directives com en el de presidents.

Aquesta lectura denota que quan ens apropem a posicions de poder decreix el nombre de persones del gènere femení o no binari. A més, 4 de cada 10 persones del gènere femení o no binari consideren que la proporció de dones en càrrecs no remunerats dins la seva entitat és molt alta, un valor idèntic a la percepció sobre les que ocupen càrrecs remunerats, tendència que no es repeteix en el cas de la percepció quant als càrrecs remunerats, molt més distribuïda entre l'escala de 5 nivells.

Recomanació:

Les dades d'ambdós estudis suggereixen que es produeix un canvi evident de tendència quan observem les dades de participació desagregades, sigui per càrrec, àmbit territorial o activitat principal, que ens mostra realitats molt diverses a l'hora de parlar de paritat en el món associatiu. Això posa de manifest la necessitat de treballar la participació social de baix cap a dalt, amb l'objectiu centrat a comprendre el fenomen des d'una altra escala i punt de vista. Aquesta nova comprensió sobre els microprocessos que condicionen la participació aporta un nou coneixement per dirigir eficaçment les intervencions posteriors.

Tipologia de tasques feminitzades/masculinitzades dins l'estructura organitzativa de l'organització

En relació amb les tasques efectuades habitualment, trobem que les activitats que més duu a terme el gènere femení o no binari són l'organització de tasques, les feines de decisió i direcció i la preparació i convocatòria de reunions. Les associacions l'activitat principal de les quals és la formació i educació, juvenils, cultura i salut són les que agrupen un nombre més gran d'enquestades del gènere femení o no binari.

Comparativament en punts percentuals, trobem que les tasques on hi ha més diferència positiva entre gèneres, i que, per tant, podem considerar tasques més feminitzades, són les de formació, les d'organització de tasques i les de promoció de la cohesió grupal i els afectes. En el cas de les tasques amb més diferència negativa, i que, per tant, es poden considerar tasques menys feminitzades o més masculinitzades, hi trobem les de decisió i direcció, les de neteja d'espais i/o material i les relatives a transport.

La diferència de tasques efectuades habitualment no és gaire representativa si l'analitzem per espectre de gènere. Tanmateix, aquestes diferències s'eixamplen quan fem la pregunta sobre experiència i a curt termini, eliminant un possible fenomen de complaença. Observant les dades resultat de l'última tasca duta a terme, les menys feminitzades o més masculinitzades, hi trobem, quasi doblant la pregunta anterior, tasques de decisió i direcció, les tasques d'organització i coordinació d'equips, i les de comunicació interna.

Recomanació:

A través de la lectura de dades de l'enquesta, hem comprovat que es produeix una tendència a la complaença. Per això es recomana que a l'hora de dissenyar els estudis o les enquestes es tingui en compte la combinació de preguntes que apel·lin tant a la memòria a llarg termini com a curt termini, a més de combinar preguntes tancades i obertes, amb l'objectiu de poder evitar i enriquir les respostes obtingudes.

Indicadors al voltant dels obstacles/facilitadors del gènere femení o no binari respecte a la participació

El 41% de les enquestades del gènere femení o no binari tenen dificultats per conciliar la participació amb la seva quotidianitat. Llar i família, treball remunerat, vida social i diversió i

cures personals són els àmbits amb els quals costa més conciliar la participació. El 38% de les enquestades han hagut d'interrompre la seva participació en algun moment de la seva vida, principalment per motius com ara l'àmbit laboral, la família, els estudis o la malaltia. Cal fer menció de la posició en què s'ubiquen la manca de temps o l'estrès com a raó.

La qualitat participativa s'ha valorat a través de l'empremta Marçal. Els resultats indiquen que la qualitat participativa és molt similar entre el gènere masculí binari. Això no obstant, si fem la mateixa lectura dels resultats desagregant les dades en funció d'algunes variables (com el lloc d'origen) i desagrupant el gènere femení i el no binari, trobem resultats substancialment diferents, com ara que el gènere femení o no binari amb origen a l'Estat espanyol obté una puntuació de 4,83 sobre 6, mentre que si extraïem les dades del gènere femení o no binari amb naixement fora d'Espanya, el marcador cau fins al 4,70 sobre 6. I, finalment, els casos que han manifestat que no pertanyen a cap gènere de l'espectre binari recullen el marcador més baix, amb un 4,43 sobre 6.

Concretament al voltant de la qüestió de la seguretat, un element que és altament correlatiu amb els altres aspectes clau de la qualitat participativa és que el 35,1% de les enquestades ha respost que en algun moment ha estat objecte d'actituds hostils. D'aquest percentatge, el 25,3% pertanyen al gènere femení o no binari.

Recomanació:

Els resultats de qualitat participativa obtinguts denoten la necessitat d'efectuar diagnòstics interseccionant categories, com el lloc d'origen i la superació del gènere binari com a variable d'anàlisi, i perfeccionar els estudis amb variables més riques, àmplies i precises.

06

6. Annexos

6.1. Annex 1. Instruments normatius per a la participació

Instruments particulars que faciliten la intervenció ciutadana dels grups menys privilegiats. Aquests instruments, sovint normatius, són els següents, tal com es defineixen al Reglament de participació ciutadana:

- L'article 6 de la Llei 17/2015, de 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes, que indica que s'ha d'incorporar la participació dels grups feministes i de dones en l'elaboració de les polítiques de gènere i en l'impuls de la transversalitat.
- La Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat feta a Nova York el 13 de desembre de 2006; el Reial decret legislatiu 1/2013, de 29 de novembre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei general de drets de les persones amb discapacitat i de la seva inclusió social, i la Llei catalana 13/2014, de 30 d'octubre, d'accessibilitat.
- La Convenció sobre els Drets de l'Infant aprovada el 1989 per l'Assemblea General de les Nacions Unides per garantir als infants els drets de participació: informació adequada, llibertat d'expressió, ser escoltats i que les seves opinions es tinguin degudament en compte en totes les decisions que els afectin, segons la seva maduresa.
- La Llei 11/2014, de 10 d'octubre, per garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia.

La ciutat de Barcelona, a banda dels diversos instruments normatius esmentats, gaudeix d'un instrument fonamental d'actuació per eliminar les desigualtats de gènere, que és el Pla per la justícia de gènere.

Aquest pla, que està projectat per al període comprès entre el 2016 i el 2020, és una eina per promoció l'equitat entre dones i homes, i també entre les mateixes dones, i vol ser el punt de partida de la construcció d'una ciutat on les dones tinguin veu i capacitat de decisió. El present informe s'emmarca en la seva aplicació, i el nostre objectiu és generar una bateria de recomanacions per proveir l'indicador sobre participació política i social (C1: Participació política i social) del Pla per la justícia de gènere mitjançant l'anàlisi de la participació de les

dones en espais mixtos a la ciutat de Barcelona, tant institucionals com socials, i responent a qüestions relacionades amb indicadors complexos sobre paritat (en el cas dels espais institucionals mixtos) i experiència de participació (en el cas dels espais socials mixtos). Alhora, també esperem que aquest estudi ajudi a enfortir una contranarrativa que reconegui el valor de la feminització de la participació.

6.2. Annex 2. Metodologies i models de participació amb mirada feminista: model de participació LUDO

Responent a l'actitud proactiva que requereix garantir que la participació ciutadana sigui efectiva mitjançant l'eliminació d'obstacles com podrien ser les desigualtats socioculturals, l'Ajuntament de Barcelona publica el juliol del 2017 *Movimiento feminista y gobierno de la ciudad*, una proposta metodològica per a la transversalitat participativa que aprofundeix en la diagnosi presentada en el Pla per la justícia de gènere i proposa una sèrie de metodologies i models de participació amb una mirada feminista. Per exemple, se'ns planteja un model de participació, anomenat LUDO (Alonso, 2017: 94), que serveix per ordenar i entendre les iniciatives de participació i que s'articula i es classifica al voltant de dos eixos centrals: el cicle de les polítiques públiques, que ens permet situar les pràctiques per etapes, i el grau de devolució de poder a la societat que aquestes iniciatives generen, que mesura com l'administració delega el desenvolupament de les polítiques. El model de participació planteja tres nivells:

- Informació: devolució del poder per part de l'Administració; és un canal de comunicació unidireccional per traslladar informació a la ciutadania.
- Consulta: diàleg bidireccional en què l'Administració cedeix part del poder per arribar a consensos mitjançant les propostes de la ciutadania.
- Delegació: l'Administració reté una petita part del poder i es converteix en un actor més de la xarxa que opera sobre una política concreta. Inverteix el model de política habitual, *top-down*, i el converteix en *bottom-up*, és a dir, es produeix un canvi en què el poder no el té majoritàriament l'Administració, sinó que es reparteix de manera col·lectiva.

El model LUDO (Alonso, 2017: 94) gaudeix d'una flexibilitat que permet adaptar els mètodes en funció del que sigui més adient per a cada política concreta, cosa que facilita un enfocament disruptiu de la política, en el qual la ciutadania impulsa mesures polítiques que l'Administració adopta, i no a la inversa. El model és fonamental quan parlem de l'apoderament de les dones, ja que, tot i que l'Ajuntament de Barcelona té una llarga història d'iniciativa pionera per facilitar la participació ciutadana, aquesta història no va incloure una perspectiva de gènere des dels seus inicis, de manera que la complexa normativa que regulava la participació ciutadana no tenia en compte la importància de garantir que les dones i els homes poguessin participar en igualtat de condicions, i tampoc els diagnòstics mostraven cap mena de rellevància respecte a aquest problema estructural.

6.3. Annex 3. Definició dels òrgans, consells i càrrecs dels quals es compon l'univers de participació institucional

Alcalde/essa

Presideix la ciutat, dirigeix l'Administració municipal i representa l'Ajuntament (la institució local que té com a funció el govern i l'administració dels interessos dels veïns i veïnes de la ciutat). Una de les seves funcions principals és saber delegar tasques i representar els interessos de la ciutat. Les tasques les delega a la xarxa de responsables institucionals de l'Ajuntament, i aquests, al seu torn, als tècnics i tècniques i gerents assignats a cada àrea. Tinents i tinentes d'alcaldia, regidors i regidores, consellers i conselleres, comissionats i comissionades, tècnics i tècniques. Tot seguit us definim breument les funcions principals de cada un d'aquests càrrecs.

Regidors/ores

Membres de l'Administració municipal que el conjunt de la població escull a les eleccions locals mitjançant les llistes dels projectes polítics (cada partit polític a la seva llista proposa 41 regidors/ores i un nombre de suplents que varia en funció del partit). Dirigeixen i controlen l'activitat de l'Ajuntament i prenen les decisions relatives al govern de la ciutat. Els regidors i les regidores són la representació política de la voluntat dels ciutadans i ciutadanes de Barcelona. La seva participació es demostra en el Ple del Consell Municipal.

Tinents/entes d'alcaldia

Regidors i regidores que són la mà dreta de l'alcalde o alcaldessa i a qui aquest o aquesta nomena membres de la Junta de Govern. També els reconeix la capacitat legal de substituir-lo o substituir-la en el supòsit que la llei ho permet, per exemple, en el cas de baixa per maternitat de l'alcaldesa. Participen en totes les decisions importants de l'Ajuntament.

Consellers/eres de districte

Membres del consell de districte, escollits a dit pels representants de cada partit polític en funció de la representació proporcional als resultats electorals de cada districte. Les seves funcions són informar sobre propostes i proposar plans i programes sobre temàtiques que afectin el seu territori (el seu districte). Aproven pressupostos de districte i plans d'actuació municipal de districte.

Comissionats/ades

Les tinències d'alcaldia deleguen àrees (com per exemple, salut, esports, ecologia, cultura, etc.) als comissionats i comissionades, que coordinen aquestes àrees i assisteixen a les reunions del govern quan se'ls convoca per informar sobre el compliment de les seves funcions. A més a més, tenen la consideració d'alts càrrecs.

Gerents municipals

Màxims responsables dins de l'estructura executiva dels serveis que es presten a Barcelona (com ara l'habitatge, la recollida de deixalles o la gestió dels districtes), són les persones que coordinen i avaluen els resultats obtinguts dels projectes impulsats des dels organismes que formen el grup municipal de l'Ajuntament de Barcelona. També fan el seguiment de l'execució dels plans municipals, controlant els recursos invertits i les accions dutes a terme per complir els objectius. Supervisen el pressupost i les inversions que fan les empreses que formen el grup municipal i assisteixen a les sessions de la Comissió de Govern i el Comitè de Govern.

Consell Municipal

És el Ple de l'Ajuntament, que es reuneix un cop al mes per proposar, debatre i aprovar pressupostos, ordenances i les línies polítiques i estratègiques de l'Ajuntament (que va desenvolupant durant la legislatura).

Comissió de Govern

És on s'aproven definitivament els pressupostos, les ordenances o el Pla d'actuació municipal, després d'haver rebut el vistiplau del Consell Municipal.

Junta de Govern

Les funcions de la Junta són les que els deleguen el Ple i l'alcalde o alcaldessa. Podem assumir que la Junta de Govern té la funció d'aplicar tot allò que s'aprova en els plens.

Estructura executiva de l'Ajuntament

Són el conjunt de persones que s'encarreguen de dirigir, gestionar o administrar la Gerència Municipal i la Gerència de Districtes, que són els espais on es tracten les propostes i problemàtiques concretes de la ciutat, per àmbit i per distribució territorial (àmbits com el desenvolupament local i la política econòmica i territoris com els diferents districtes que formen la ciutat, l'Eixample, Sants-Montjuïc, etc.).

Consell Plenari de Districte

El Consell Plenari de Districte és el petit ajuntament de cada districte. Com a petit "ajuntament", també presenta una estructura de govern: qui assumeix les funcions de responsable (d'"alcalde" o d'"alcaldessa") és un regidor o una regidora del govern designat per l'alcaldessa (la de veritat, Ada Colau). A més a més del regidor o regidora responsable, poden formar part del Consell de Districte altres regidors o regidores adscrits, que tenen veu però no vot, com és el cas del regidor o la regidora de districte. També consta de consellers i conselleres de districte.

Consell Municipal d'Entitats de Barcelona

El Consell Municipal d'Associacions de Barcelona (CMAB) és un òrgan consultiu i de participació sectorial que es reuneix aproximadament dos cops a l'any.

Consells sectorials de ciutat

Estan constituïts per una representació proporcional als resultats electorals del districte. Les seves funcions principals són informar sobre proposicions, i també proposar plans i programes

sobre temàtiques que afectin el seu territori. Aproven la distribució de la despesa assignada al districte i el Pla d'actuació municipal de districte.

Consells de ciutat

És el gran espai de representació cívica de la ciutat, que recull i continua amb la tradició participativa a Barcelona i reforça les tasques del Govern.

6.4. Annex 4. Enquesta participació i dones (2017)

ENQUESTA PARTICIPACIÓ I DONES OCTUBRE-GENER 2017 (1a rev) Disseny: Lliquen Data Lab Encàrrec: Ajuntament de Barcelona – Departament Transversalitat de gènere Nº referència: 102017_Que_Participació	
filtres	[si q3=99;ns/nc] 99
par_bcn	p_orig_text; p_orig_agrupat
F.1 Participes a alguna organització mixta sense ànim de lucre que desenvolupi la seva activitat a la ciutat de Barcelona? aclariment: ens referim a la participació en organitzacions mixtes sense ànim de lucre amb o sense forma jurídica: fundacions, cooperatives, associacions, organitzacions, plataformes... que desenvolupin la seva activitat a la ciutat de Barcelona.	Q.4 quin és el teu lloc de naixement? barcelona.....01 resta de catalunya.....02 resta d'espanya.....03 altres (oberta – especificar país).....(codif. ag_ine) ns/nc.....99
si.....01 no.....02 (fi enquesta)	[recode] país d'origen [si q4=108 01 02; espanya].....01 [si q4=ag01; unió europea].....02 [si q4=ag02; europa extracomunitària].....03 [si q4=ag03; àfrica].....04 [si q4=ag04; amèrica del nord].....05 [si q4=ag05; centre amèrica i carib].....06 [si q4=ag06; sud-amèrica].....07 [si q4=ag07; àsia].....08 [si q4=ag08; oceania].....09 [si q4=99;ns/nc]99
quotes individus	nac
edat_nre; edat_trams	Q.5 quina és la teva nacionalitat? espanyola.....01 altres (especificar).....02 ns/nc.....99
Q.1 a quin any vas néixer? _ _ _ _	racialitza
[recode] edat per trams menys de 16 anys.....01 (fora mostra) Entre 16 i 18 anys.....02 de 18 a 24 anys.....03 de 25 a 34 anys.....04 de 35 a 44 anys.....05 de 45 a 54 anys.....06 de 55 a 64 anys.....07 de 65 a 74 anys.....08 75 anys i més.....09 ns/nc.....99	Q.6 et consideres una persona racialitzada? aclariment: ens referim a si has estat o ets subjecte de discriminació racial si.....01 no.....02 no ho sé.....03 ns/nc.....99
genere	estudis; estudis_recode
Q.2 el teu gènere s'emmarca dins l'espectre? masculí.....01 femení.....02 cap de les anteriors.....03 (fora mostra) ns/nc.....99 (fora mostra)	Q.7 quin és el teu nivell d'estudis acabats? no tinc estudis reglats.....01 primària, egb, eso.....02 batxillerat, preu, bup, cou.....03 fp, grau mitjà/superior.....04 grau universitari, diplomatura, llicenciatura, màster, postgrau, doctorat.....05 ns/nc.....99
[recode] Gènere dicotòmic [Si q2 = 01; Masculí].....01 [Si q2 = 02 03; Dones i altres id. gen].....02	[recode] nivell d'estudis codificat [si q6=01;no ha acabat els estudis obligatoris].....01 [si q6=02; obligatoris].....02 [si q6=03; secundaris generals].....03 [si q6=04; secundaris professionals].....04 [si q6=05; grau universitari, diplomatura, llicenciatura, màster, postgrau, doctorat].....05 [si q6=99;ns/nc]99
de 18 a 24 anys.....03	ppal_activitat; treballa_actual
res_individu; res_individu_agrupat	Q.8 actualment, quina és/son les teves activitats principals? (multiresposta) treballa per compte propi (empresari/a, autònom/a).....01 treballa per compte d'altri (assalariat/ada).....02
Q.3 quin és el teu lloc de residència? ciutat vella.....01 eixample.....02 sants-montjuïc.....03 les corts.....04 sarrià-sant gervasi.....05 gràcia.....06 horta-guinardó.....07 nou barris.....08 sant andreu.....09 sant martí.....10 visc fora de barcelona.....96 ns/nc.....99	
[recode] residència individu agrupada [si q3=01-10; viu a barcelona].....01 [si q3=96; viu fora de barcelona].....02	

1

treballador/a informal (tasques remunerades no reglades).....	03
jubilat/ada; pensionista; incapacitat/da laboral	04
aturat/ada; busca feina.....	05
tasques de la llar / cures a persones (no remunerades)	06
estudiant/a	07
ns/nc	99

Q.8.A [recode] treballa actualment

[si q7=01/02/03/06; si]	01
[si q7=04/05/07; no]	02
[si q7=99;ns/nc]	99

Q.8.B [recode] quantes activitats principals desenvolupa?
(escala)

— —

ingressos_individu_trams

Q.9 aproximadament entre quina d'aquestes quantitats es situa el teu volum d'ingressos mensuals nets?

no tinc ingressos mensuals	01
menys de 500€	02
de 501 a 750€	03
de 751 a 1.000€	04
de 1001 a 1.250€	05
de 1.251 a 1.500€	06
de 1.501 a 1.750€	07
de 1.751 a 2.000€	08
de 2.001 a 2.500€	09
de 2.501 a 3.000€	10
de 3.001 a 3.500€	11
de 3.501 a 4.000€	12
més de 4.000€	13
ns/nc	99

individu_pers_carrec

Q.10 tens responsabilitats familiars i/o persones al teu càrrec?

aclariment: ens referim a tasques de cura/acompanyament no remunerades desenvolupades tant amb infants com a adults dependents.

si	01
no	02
ns/nc	99

quotes_entitats

aclariment: en el cas que actualment participis en més d'una entitat, preguem que responguis a les següents preguntes en base a 1 única entitat, la que consideris principal a raó del desenvolupament en paral·lel d'un estudi específic sobre entitats de dones, feministes i no mixtes, preguem que si formes part d'una d'aquestes entitats no responguis aquesta enquesta.

en el cas que participis en una entitat que pertany a una entitat de segon o tercer nivell, és a dir, una federació, coordinadora, plataforma, et preguem que responguis en funció de l'organització de base que et resulti més propera. exemple: participo a una entitat de base x, que forma part de la federació n, respondré les preguntes en funció del de l'entitat de base x.

tipus_entitat

QE.1 indica si la teva entitat principal és de base o de segon/tercer nivell aclariment: les entitats de base únicament agrupen persones i les de segon/tercer nivell agrupen entitats (federacions, coordinadores, plataformes...)

organització de base	01
organització de segon / tercer nivell o més	02
ns/nc	99

dte_entitat; lloc_entitat

QE.2 a quin districte s'ubica l'activitat principal de la teva entitat?
(multiresposta)

ciutat vella	01
eixample	02
sants-montjuïc	03
les corts	04
sarrià-sant gervasi	05
gràcia	06
horta-guinardó	07
nou barris	08
sant andreu	09
sant martí	10
fora de barcelona	91
no s'ubica físicament (online)	92
ns/nc	99

[recode] – Eliminada

[si qe.2=01-10; barcelona]	01
[si qe.2=91; fora de barcelona]	02
[si qe.2=92; online	03
[si qe.2=99;ns/nc]	99

QE.2.A [recode] – A quin nombre d'àmbits territorials té activitat l'entitat?

— —

QE.2.B [recode] – L'entitat treballa localitzada només a un únic àmbit territorial?

[si qe.2.a < 2; Sí	01
[si qe.2.a > 2; No, treballen a més d'un àmbit territorial]	02
[si qe.2=99;ns/nc]	99

tipus_entitat

QE.3 en quin tipus d'associació participes?

club esportiu	01
ong, comitès de solidaritat, ass. ecologistes	02
associacions de dones, feministes o no mixtes	03 (f.m)
associació professional	04
sindicat o partit polític	05
associació cultural	06
casal de gent gran	07
associació de veïns	08
centres excursionistes, casals de joves, esplais, caus	09
associacions de consum	10
altres associacions educatives	11
altres (oberta - especificar)	12
ns/nc	99

sector_entitat

QE.4 quin diries que és el seu àmbit prioritari d'actuació?

acció social (addiccions, gent gran, infants i joves, diversitat funcional i neurodivergències, salut i cures a persones, salut mental, persones immigrades, pobresa i exclusió)	01
cultura (arts i arts escèniques, ateneus, audiovisual i comunicació, estudi i recerca, cases regionals, cultura popular, llengua i tradició	02
esport (club esportiu, associació esportiva escolar, agrupació esportiva, federació esportiva)	03
formació i educació (associacions de mares i pares, formació d'adults i aules d'extensió universitària	04
juvenils	

(associació d'estudiants i educació en el lleure).....	05
comunitàries i veïnals	
(associacions veïnals, promoció econòmica, religioses, xarxes de suport).....	06
ambientals	
(custòdia del territori, defensa i protecció d'animals, ecologia i protecció de la natura, energies alternatives).....	07
drets civils	
(drets econòmics, socials i culturals, drets sexuals i reproductius, equitat de gènere).....	08
cooperació, pau i ddhh	
(ajuda humanitària, drets humans, cooperació al desenvolupament, comerç just, pau.....)	09
professional, política i sindical	
entitats de segon i tercer nivell	
(federacions d'associacions).....	11
altres	
(associacions cannàbiques, associacions de consumidors/es, altres).....	12
ns/nc.....	99

mida_entitat

QE.5 podries dir aproximadament quantes persones conformen la teva entitat?	
menys de 10 persones.....	01
entre 11 i 20 persones.....	02
entre 21 i 50 persones.....	03
entre 51 i 100 persones.....	04
entre 101 i 300 persones.....	05
entre 301 i 500 persones.....	06
entre 501 i 1.000 persones.....	07
més de 1.000 persones.....	08
ns/nc.....	99

preguntes entitats

quotes_base_d

PE.1 quina proporció de dones que ocupen càrrecs no remunerats o de voluntariat hi ha a la teva entitat?	
molt baixa.....	01
baixa.....	02
igualitària.....	03
alta.....	04
molt alta.....	05
la pregunta no procedeix.....	98
ns/nc.....	99

quotes_rem_d

PE.2 quina proporció de dones diries que ocupen càrrecs remunerats a la teva entitat?	
molt baixa.....	01
baixa.....	02
igualitària.....	03
alta.....	04
molt alta.....	05
la pregunta no procedeix.....	98
ns/nc.....	99

quotes_dir_d

PE.3 quina proporció de dones diries que ocupen càrrecs de responsabilitat a la teva entitat?	
molt baixa.....	01
baixa.....	02
igualitària.....	03
alta.....	04
molt alta.....	05
la pregunta no procedeix.....	98
ns/nc.....	99

preguntes participació individual. (entitat)

clariment: en el cas que participis en més d'una entitat, preguem responguis a les següents preguntes en base a l'entitat descrita en el bloc anterior.

anys_part_trams

PI.1 quants anys fa que participes en aquesta entitat?	
menys d'1 any.....	01
entre 1 i 2 anys.....	02
entre 2 i 5 anys.....	03
entre 5 i 10 anys.....	04
més de 10 anys.....	05
ns/nc.....	99

partic_previa

PI.2 havies participat abans en alguna altra entitat de caràcter no lucratiu?	
si.....	01
no.....	02
ns/nc.....	99

tasques_habit

PI.3 quines tasques desenvolupes dins la teva entitat? (multiresposta - randomitzada)	
portaveu.....	01
secretaria, redacció de documents i presa/gestió d'actes.....	02
organització i preparació logística d'espais i material.....	03
administració i gestions burocràtiques.....	04
organització de tasques.....	05
cures, salut i assistència a menors o adults.....	06
relacions externes i/o públiques.....	07
formació.....	08
resolució de conflictes i mediació.....	09
preparació i convocatòria de reunions.....	10
cuina i àpats.....	11
gestió de diners en efectiu i compres.....	12
comunicació - community manager.....	13
promoció de la cohesió grupal i els afectes.....	14
neteja d'espais i/o material.....	15
transport.....	16
gestió de la seguretat.....	17
disseny de material gràfic.....	18
decisió i direcció.....	19
altres (oberta - especificar).....	97
ns/nc.....	99

PI_3_A [recode] - Número de tasques realitzades

—

PI_3_B [recode] - [Pendent] Realitza tasques de responsabilitat?

tasques_habit_carrec

PI.4 podries especificar quin o quins càrrecs ocupes dins la teva organització? (multiresposta)	
no tinc càrrec.....	96
presidència.....	01
vicepresidència.....	02
tresoreria.....	03
secretaria.....	04
vocalia.....	05
gerència (direcció, coordinació.....)	06
equip tècnic.....	07
altres (oberta - especificar).....	08
ns/nc.....	99

entre 3 i 5 hores.....	04
entre 5 i 10 hores.....	05
més de 10 hores.....	06
ns/nc.....	99

mitjans de comunicació.....	09
altres (oberta - especificar).....	97
ns/nc.....	99

satis_hores_set

PI.12 estàs satisfet/a amb el nivell de dedicació respecte a la teva participació en entitats?

si.....	01
no, m'agradaria participar més activament.....	02
no, m'agradaria participar de forma menys activa.....	03
ns/nc.....	99

obstacle_partic

PI.13 en algun moment has hagut de dedicar menys temps o d'interrompre forçadament la teva participació?

si.....	01
no.....	02
ns/nc.....	99

obstacle_partic.a

PI.13.A (pi.13=01) podries explicar quines van ser les raons que van provocar aquesta situació? (pregunta oberta)

PI_13_A [recode] – [Agrupada] Raons o situacions que van provocar la necessitat de dedicar menys temps a la participació

cures personals.....	01
treball remunerat.....	02
estudis.....	03
llar i família.....	04
altres treballs voluntaris i reunions.....	05
vida social i diversió.....	06
esports i activitats a l'aire lliure.....	07
aficions i informàtica.....	08
mitjans de comunicació.....	09
Desmotivació i/o canvi prioritats.....	10
Malestar grup.....	11
Manca temps, sobresaturació de tasques i Estrès.....	12
Malaltia física - mental.....	13
Incompatibilitat horària.....	14
Deslocalització física.....	15
altres (oberta - especificar).....	97
ns/nc.....	99

obstacle_partic.2; obstacle_partic2_dicot

PI.14 i per finalitzar, et resulta difícil compaginar la participació amb altres àmbits de la teva quotidianitat? (multiresposta) control: si (q.7=06) no pot ser eix de falta de conciliació (pi.9.a=03)

si.....	01
no.....	02
ns/nc.....	99

PI.14.a amb quin o quins àmbits de la teva quotidianitat et costa o t'ha costat compaginar la teva participació?

cures personals.....	01
treball remunerat.....	02
estudis.....	03
llar i família.....	04
altres treballs voluntaris i reunions.....	05
vida social i diversió.....	06
esports i activitats a l'aire lliure.....	07
aficions i informàtica.....	08

PI_4_A [recode] – Número de càrrecs assignats

PI_4_B [recode] – [Pendent] Te assignats càrrecs de responsabilitat?

tasques_habit_directiva

PI.5 pertany a la junta directiva de la teva associació?

- si 01
no 02
no, no ens organitzem a través de junta directiva 03
ns/nc 99

retrib_

PI.6 percep algun tipus de retribució econòmica per participar/treballar dins l'entitat?

- si 01
no 02
no, a la meua entitat no hi ha càrrecs retribuïts 03
ns/nc 99

ult_activitat

PI.7 quina ha estat l'última activitat en la que has participat amb la teua entitat actual? aclariment: pot ser tant una activitat interna de l'entitat com externa (pregunta oberta)

ult_activitat_tasca

PI.8 descriu molt breument de quines tasques et vas encarregar pel desenvolupament d'aquesta activitat (pregunta oberta)

PI_8_A [recode] – [Agrupada] Tipologia de la última tasca realitzada

- representant o portaveu01
secretaria, redacció de documents i presa/gestió d'actes02
organització i preparació logística d'espais i/o material03
administració econòmica i/o gestions burocràtiques04
planificació i organització de tasques i/o continguts05
cures, salut i assistència - acompanyament06
enllaç, relacions externes i/o públiques07
assessorament i/o formació08
direcció i/o supervisió09
resolució de conflictes i/o mediació10
comunicació interna, preparació i/o convocatòria de reunions11
cuina i àpats12
gestió de diners en efectiu i/o compres13
difusió i comunicació externa - community manager14
promoció de la cohesió grupal i els afectes15
neteja d'espais i/o material16
transport, recapte i entregues17
Vigilància i/o gestió de la seguretat18
disseny de material gràfic i/o audiovisual19
Organització i coordinació d'equips20
Moderació i dinamització d'activitats21
Participació activa a debats, innovació i presa de decisions (col·lectiu)22
No vaig realitzar cap tasca - usuari/a96
altres97
no procedeix98

autopercepcio_participacio

PI.9 assenyalas el grau de freqüència de les següents afirmacions en relació a la teua entitat principal. (multiresposta – escala likert 1 - 6)

1. participo activament a la meua entitat (1-6)
2. les meues propostes són escoltades i es tenen en compte (1-6)
3. m'agraden les tasques que realitzo (1-6)
4. em sento valorat/da pels companys/es (1-6)
5. tinc cert poder dins l'entitat (1-6)
6. sento reconeguda la feina que faig (1-6)
7. estic qualificat/da per desenvolupar les tasques que realitzo (1-6)
8. m'agradaria tenir més pes de decisió i direcció dins l'entitat (1-6)
9. he rebut algun tipus d'actitud hostil o violenta dins la meua entitat (1-6)
10. desenvolupo tasques de responsabilitat (1-6)
11. em sento indispensable dins la meua entitat (1-6)
12. trio les tasques que vull realitzar (1-6)
13. a la meua entitat dono sempre la meua opinió (1-6)
14. arribo puntual a les convocatòries de la meua entitat. (1-6)

n_par_entitats Aclariment: Ens referim a la participació en organitzacions mixtes (és a dir on constitutivament es contempli la participació de persones independentment del seu espectre de gènere) sense ànim de lucre amb o sense forma jurídica: Fundacions, Cooperatives, Associacions, Organitzacions, Plataformes... que desenvolupin la seva activitat a la Ciutat de Barcelona.

pi.9.9.a [si pi.9.9=2-10] a la pregunta anterior has comentat que en algun moment creies haver estat víctima d'actituds hostils o violentes. podries especificar de quin tipus d'actituds vas ser objecte? (multiresposta)

- actituds hostils de caire físic01
actituds hostils de caire emocional o psicològic02
actituds hostils de caire verbal03
actituds hostils de caire sexual04
altres (oberta - especificar)05
ns/nc99

preguntes participació individual. (quotidianitat)

aclariment: les preguntes incloses dins aquest últim bloc **no apelen exclusivament a l'entitat principal de la que participes actualment**, es refereixen a la teua participació en general: voluntària o remunerada, actual o passada, d'una o més entitats.

n_par_entitats

PI.10 participes a més d'una entitat?

- no, només participo a una01
si, participo a 2 entitats02
si, participo a 3 entitats03
si, participo a més de 3 entitats04
ns/nc99

hores_set

PI.11 aproximadament quantes hores setmanals dediques a la teua participació en entitats, tant de forma física com online?

- menys d'1 hora01
entre 1 i 2 hores02
entre 2 i 3 hores03

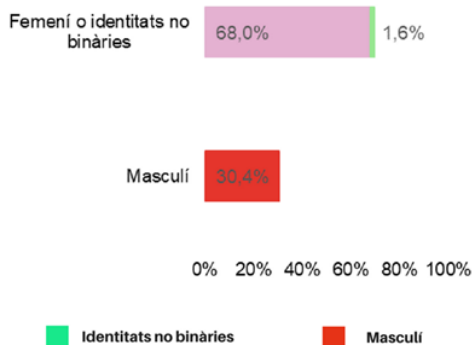
4

6.5. Annex 5. Perfil de les enquestades

30.1

Gènere de les enquestades

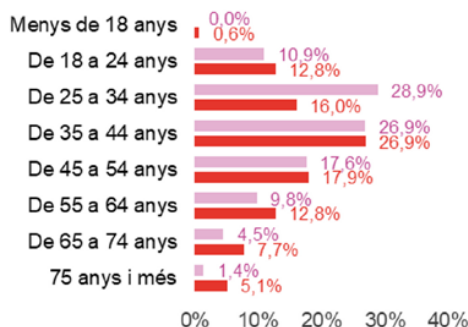
Q.2 el teu gènere s'emmarca dins l'espectre?

N= 513

30.2

Edat de les enquestades

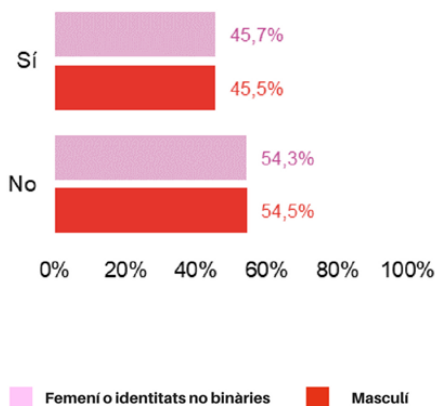
Q.1 a quin any vas néixer?

N= 513

30.3

Responsabilitats familiars de les enquestades

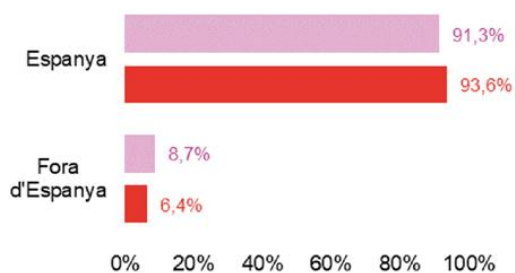
Q.10 tens responsabilitats familiars i/o persones al teu càrrec?

N= 513

30.4

Lloc de naixement de les enquestades

Femení o identitats no binàries Masculí

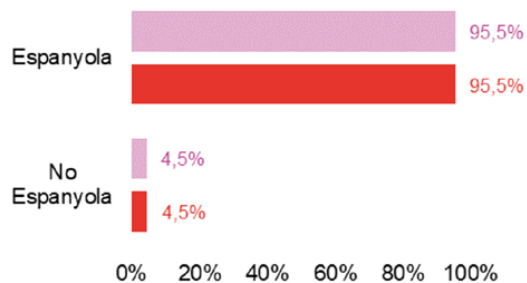
Q.4 quin és el teu lloc de naixement?

N= 512

30.5

Nacionalitat de les enquestades

Femení o identitats no binàries Masculí

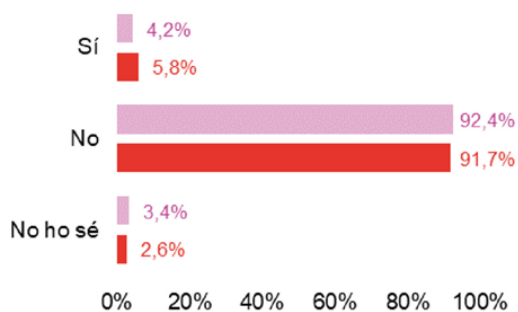
Q.5 quina és la teva nacionalitat?

N= 509

30.6

Enquestades que es denominen com a persones racialitzades

Femení o identitats no binàries Masculí

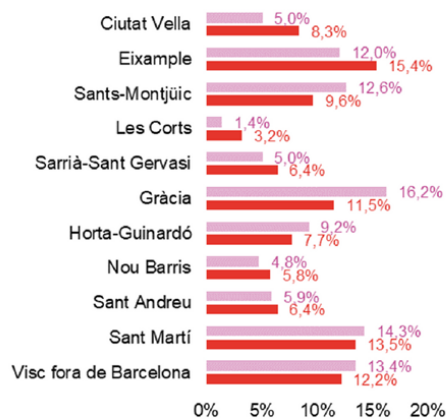
Q.6 et consideres una persona racialitzada?

N= 513

30.7

Lloc de residència de l'enquestada

Femení o identitats no binàries Masculí

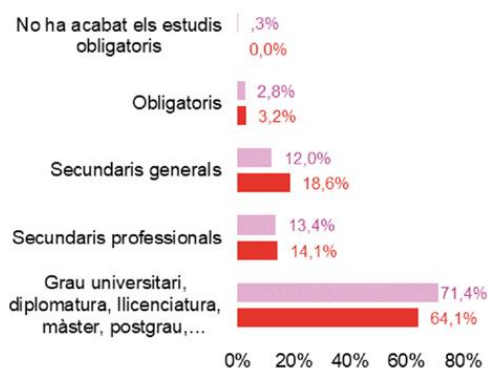
Q.3 quin és el teu lloc de residència?

N= 513

30.8

Nivell d'estudis finalitzats

Femení o identitats no binàries Masculí

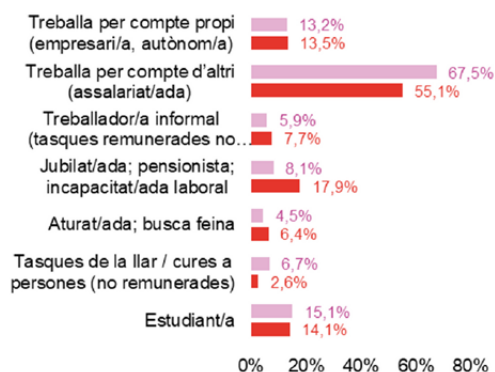
Q.7 quin és el teu nivell d'estudis acabats?

N= 513

30.9

Activitats principals de les enquestades

Femení o identitats no binàries Masculí

Q.8 actualment, quina és/son les teves activitats principals?

N= 513

30.10 Agregat dels ingressos + nivell d'estudis

Agregat dels ingressos i el nivell d'estudis. Gènere femení o no binari

	Nivell estudis baix	Nivell estudis mitjà	Nivell estudis alt
Nivell d'ingressos baix	1,4%	16,0%	16,8%
Nivell d'ingressos mitjà	1,4%	9,0%	50,1%
Nivell d'ingressos alt	0,3%	0,6%	4,5%

Agregat dels ingressos i el nivell d'estudis. Gènere masculí

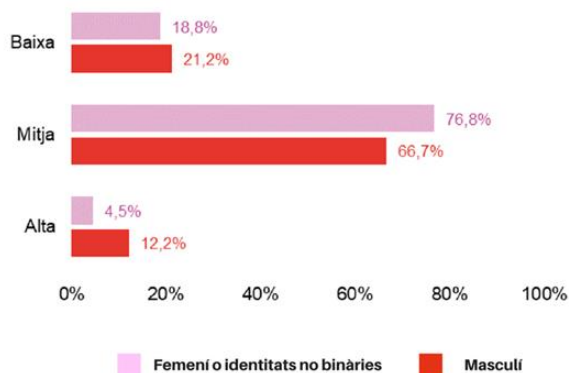
	Nivell estudis baix	Nivell estudis mitjà	Nivell estudis alt
Nivell d'ingressos baix	0,0%	17,9%	15,4%
Nivell d'ingressos mitjà	3,2%	14,1%	36,5%
Nivell d'ingressos alt	0,0%	0,6%	12,2%

Q.7 quin és el teu nivell d'estudis acabats?

Q.9 aproximadament entre quina d'aquestes quantitats es situa el teu volum d'ingressos mensuals nets?

N= 513

30.11 Context econòmic-cultural (Classe)

Q.7 quin és el teu nivell d'estudis acabats?

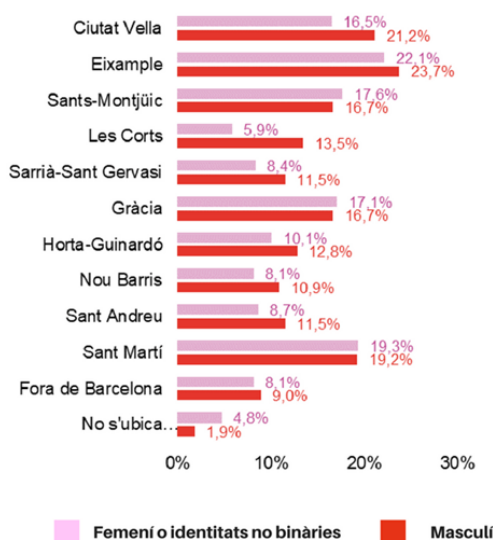
Q.9 aproximadament entre quina d'aquestes quantitats es situa el teu volum d'ingressos mensuals nets?

N= 513

30.12

Districte on s'ubica l'activitat principal de l'entitat a la que pertany l'enquestada

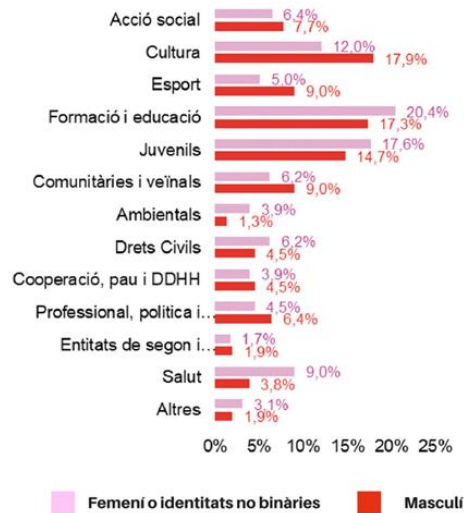
QE.2 a quin districte s'ubica l'activitat principal de la teva entitat?

N= 513

30.13

Àmbit prioritari d'actuació de l'entitat a la que pertany l'enquesta

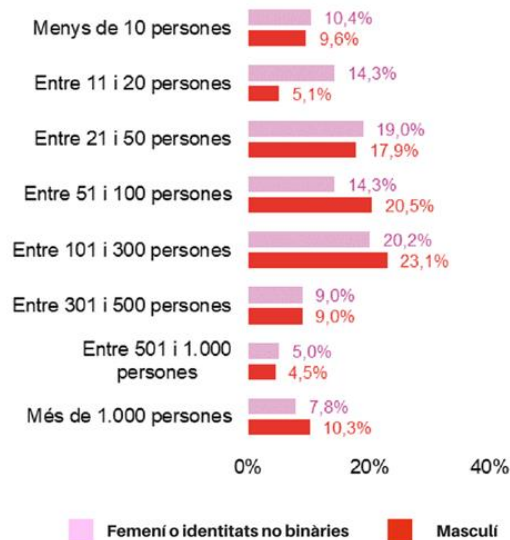
QE.4 quin diries que és el seu àmbit prioritari d'actuació?

N= 513

30.14

Tipologia d'entitat a la que pertany l'enquesta

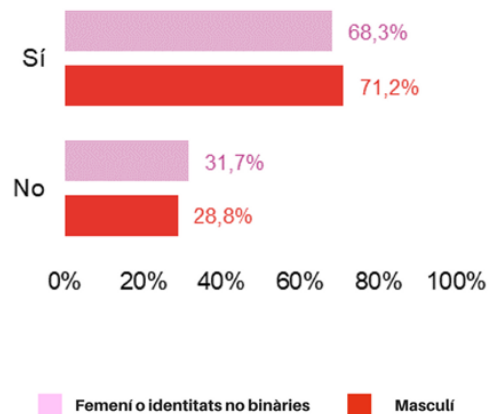
QE.5 podries dir aproximadament quantes persones conformen la teva entitat?

N= 513

30.15

L'enquesta ha participat abans a alguna altra entitat

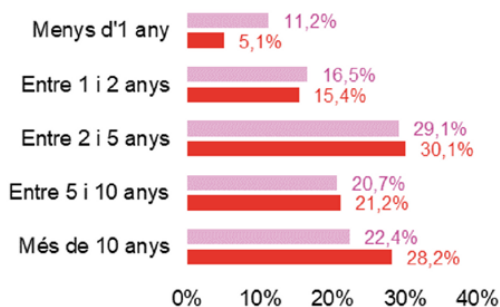
PI.2 havies participat abans en alguna altra entitat de caràcter no lucratiu?

N= 513

30.16

Nombre d'anys que l'enquestada porta participant a l'entitat

Femení o identitats no binàries Masculí

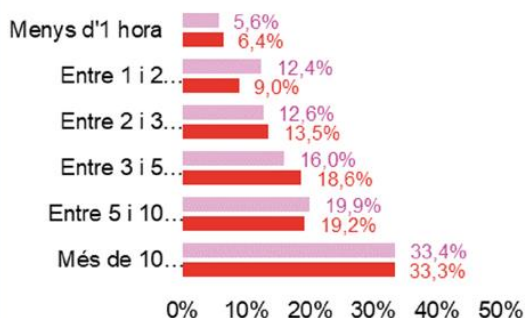
Pl.11 quants anys fa que participes en aquesta entitat?

N= 513

30.17

Nombre d'hores que dedica setmanalment l'enquestada a participar a la seva entitat

Femení o identitats no binàries Masculí

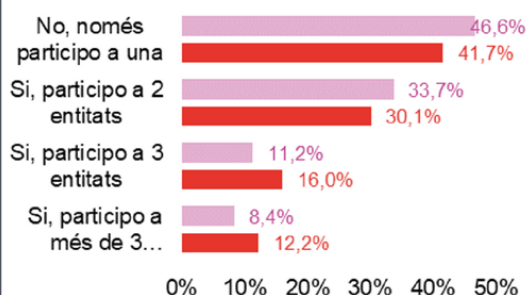
Pl.11 aproximadament quantes hores setmanals dediques a la teva participació en entitats, tant de forma física com online?

N= 512

30.18

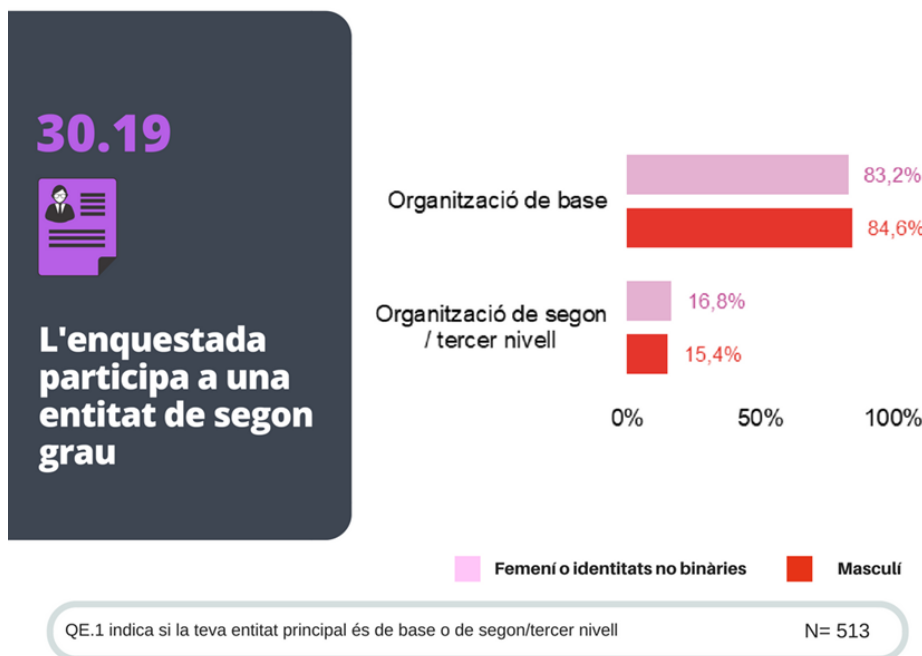
Nombre d'entitats a les que participa l'enquestada

Femení o identitats no binàries Masculí

Pl.10 participes a més d'una entitat?

N= 512

6.6. Annex 6. Reavaluació de les hipòtesis recollides en el Pla per la justícia de gènere

Des de Lliquen Data Lab veiem la necessitat d'elaborar un diàleg entre els indicadors i les hipòtesis del Pla per la justícia de gènere i l'estudi realitzat, perquè ens ajudin a entendre els obstacles i facilitadors que s'extreuen com a conclusions en l'anàlisi de la participació de les dones a la ciutat de Barcelona en els espais institucionals i no institucionals. Veiem, principalment, dos punts que cal destacar i que es desenvoluparan més concretament a través de les respostes de l'indicador de justícia interseccional i les hipòtesis, que són: d'una banda, la necessitat d'una lectura crítica dels conceptes i l'elaboració de la paritat en la política de la presència, en què es consideri un reflex d'igualtat un percentatge del 51% i no pas del 40%, per visibilitzar així la complexitat de la societat i les seves representacions segons les violències. I, de l'altra, la necessitat de crear estudis que exigeixin la justícia interseccional com a mètode d'anàlisi feminista que té en compte aspectes transversals (hostilitat i violències envers el gènere, les experiències de les persones llegides com a racialitzades, el territori, etc.) a l'hora de definir la realitat quotidiana de la participació social i de la mateixa societat barcelonina.

La participació, tant social com institucional, és un espai generalment practicat i copat pels homes.

Quan s'utilitzen indicadors complexos com l'índex de paritat de Clara, s'aprecia que la paritat que hi ha en el pla institucional és precària i que quan es fa una mirada des de la base, s'observa que a les comunitats segueix havent-hi un nombre alarmant d'espais masculinitzats. En tot cas, el nombre d'espais feminitzats no representa cap desequilibri significatiu per a la paritat en l'accés als càrrecs de poder.

És en la tendència a la feminització dels espais de participació social de base amb una paritat òptima on les dones suposen el 58% de les participants i on cal destacar la feminització dels llocs remunerats, ja que les dones ocupen el 73% de les posicions retribuïdes. Una dinàmica que veiem que es reverteix a mesura que s'assoleixen posicions de poder dins l'entitat. Així, el 55% de les persones assistents a la darrera assemblea de la seva entitat corresponen a dones, mentre que si parlem de dones a la Junta Directiva de la seva entitat, disminueixen a un 48% i a un 44%, respectivament, una paritat que passa, per tant, de ser òptima en el cas de la

participació en assemblees a ser precària en ocupació dels càrrecs de poder, és a dir, tant en el cas de dones a les juntes directives com en el de presidents.

La dimensió pública dels homes és molt més marcada, i això contribueix a la sobrerepresentació de la seva veu i de les seves necessitats específiques. Aquesta cultura masculina de la participació contribueix a la invisibilització de la veu de les dones, que per si mateixes ja estan infrarepresentades en els espais de participació.

Trobem necessari especificar que, tal com indiquen els resultats de l'anàlisi, és tot just la dimensió pública dels homes i de les dones no racialitzades i/o *gender conforming* la que és molt més marcada. Per aquest motiu, contribueix considerablement a la sobrerepresentació de la seva veu i de les seves necessitats específiques, i invisibilitza la diversitat existent en els espais de participació quan aquests no es construeixen des d'una perspectiva feminista de justícia interseccional.

Les aportacions de les dones no sempre han estat visibilitzades, i les seves formes de participació pròpies no sempre s'han entès com a contribucions polítiques.

Aquesta hipòtesi es reflecteix en la investigació en la mesura que les dones i les persones de gènere no binari queden relegades a tasques de cura amb manca de visibilitat i sense accés a càrrecs de poder, on la seva representació minva considerablement i els seus discursos es deslegitimen. Per aquest motiu, cal incidir en la creació de contranarratives, tant en els espais institucionals com fora d'aquests, que destaquin la feminització de la participació amb una perspectiva de justícia interseccional.

La bretxa digital de gènere és un greuge per als drets de les dones, ja que limita l'accés a la informació i això limita l'accés a la participació social i institucional.

Actualment, no és possible saber el nombre i la proporció de dones que participen en la plataforma digital de participació de Barcelona (Decidim Barcelona). S'espera que la plataforma sigui accessible a l'abril del 2018, i seria molt interessant observar si hi ha paritat en la participació digital, ja que actualment la plataforma disposa de més de 23.000 usuàries.

La divisió sexual del treball repercuteix de manera clara en la possibilitat de les dones de participar en l'activitat social.

En el cas de la participació social, hi ha una tendència clara del gènere femení i no binari respecte a les dificultats de conciliació. Un exemple determinant és que el 68,5% de les persones que tenen problemes de conciliació de la participació social amb altres aspectes de la seva quotidianitat pertanyen al gènere femení i no binari, una tònica que es manté, i s'obtenen resultats molt similars quan es pregunta si s'ha hagut d'interrompre en algun moment l'activitat participativa: el gènere femení i les identitats no binàries corresponen al 68,9% dels casos que responen afirmativament.

07

7. Glossari

Expressió de gènere

"Fa referència a les diferents formes de mostrar una adscripció (o la falta d'aquesta) a una identitat de gènere en un entorn social determinat. [...] Aquesta expressió de gènere al·ludeix a un sistema binari que ordena el món en dues categories: homes i dones. Però algunes persones no s'identifiquen necessàriament amb aquestes categories, pot ser que no s'identifiquin amb cap o que s'identifiquin amb ambdues." (Platero, 2014; traducció pròpia)

Feminització de la participació

Fa referència a totes les dinàmiques i accions que posen al centre del paradigma les cures, l'atenció a la diversitat i la cooperació, no com una mirada essencialista sinó com un recull de les representacions identitàries i d'experiència quotidiana de les persones que s'identifiquen amb el gènere femení, com a eixos que possibiliten i creen alternatives d'emancipació que fugen de les arrels sobre les quals es construeix el patriarcat.

***Gender conforming* (conformitat de gènere)**

Fa referència a les persones que tenen un comportament, identitat i expressió de gènere ajustats a les expectatives socials del gènere que se'ls atribueix.

Gènere no binari / identitats no binàries

Fa referència a totes aquelles persones que no s'identifiquen amb una identitat i expressió de gènere binària, és a dir, masculina o femenina, i que aposten per espectres de gènere alternatius o per la identificació parcial de les característiques d'algun gènere. Seguint amb els postulats de l'STP (Torres, 2018; Harding, 2004), així com amb els de la visibilitat (Butler, 2003; Spivak, 1998), es decideix que en la present anàlisi de l'enquesta, tot i respectar la lectura binària dels resultats, s'inclourà com a categoria alterna o contraposada a la masculina (considerada el "des de dalt" o el *top* des del punt de vista fàctic) el gènere femení al costat de les identitats no binàries o les que no es volen relacionar amb cap espectre de gènere binari, cosa que sustenta la idea de donar visibilitat als col·lectius habitualment invisibilitzats.

Participació institucional

És la relativa als espais on actuen les organitzacions responsables de canalitzar les reivindicacions de la participació social per resoldre friccions i conduir tots els *inputs* d'aquesta participació cap a acords per a la convivència de les comunitats en els seus espais.

Participació social

Recull totes les interaccions de les comunitats de ciutadans i ciutadanes organitzades i dedicades a iniciatives d'acció, memòria, organització i presa de decisions, tant individuals com col·lectives, que tinguin lloc en espais comunitaris i que tinguin com a objectiu la trobada, el diàleg, la cooperació, la transformació o la generació d'algun canvi significatiu en relació amb les necessitats, reivindicacions, tensions, experiències, etc. de la mateixa comunitat.

Racialitzades

Fa referència al gruix de persones que tenen una expressió identitària i/o que s'identifiquen amb els trets identitaris del seu lloc d'origen o els dels seus ascendents. D'altra banda, cal tenir molt en compte que no totes les persones que es llegeixen com a racialitzades són persones migrades, tot i que generalment se'ls atribueix un lloc d'origen allunyat de territoris colonials europeus o anglosaxons, identificats principalment amb persones caucàsiques, i que aquest fet respon a actituds o discursos racistes. Exemples de persones racialitzades: gitanes, llatinoamericanes, afrodescendents, asiàtiques, àrabs, etc.

08

8. Referències

- ALONSO, A. (2017). *Movimiento feminista y gobierno de la ciudad: Metodología para la transversalidad participativa*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.
- ANZALDÚA, G. (1987). *Borderlands: La frontera*. Vol. 3. San Francisco: Aunt Lute.
- BUTLER, J. (2003). "Violencia, luto y política". *Íconos. Revista de Ciencias Sociales*, 17, p. 82-99.
- BUTLER, J. (2011). *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*. Routledge.
- CIRD, Ajuntament de Barcelona (2016). *Pla per la justícia de gènere (2016-2020)*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.
- CIRD, Ajuntament de Barcelona (2013). *Informe de condicions de vida de les dones de Barcelona 2013. Auditoria de les desigualtats de gènere a la ciutat*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.
- CASTILLO, A. (2011). *Democracia, políticas de la presencia y paridad: Estudio sobre participación política de mujeres en el ejecutivo (2006-2010)*. Santiago: Corporación Humanas Ediciones.
- COMUNIAN, R. (2011). "Rethinking the creative city: the role of complexity, networks and interactions in the urban creative economy". *Urban Studies*, 48(6), p. 1157-1179.
- DAVIS, A. Y. (2004). *Mujeres, raza y clase*. Vol. 30. Madrid: Ediciones Akal.
- Diputació de Barcelona (2014). "Dones i homes en els governs locals catalans (2003- 2011)". Autoria de l'estudi: Marta Corcoy, Carolina Barber, Tomàs Ezpeleta i Xesco Montañez.
- FERNÁNDEZ, M.; VIDAL, P. (2017). *El Panoràmic 2016: Dades per enfortir les entitats*. (Dossier Barcelona Associacions; 3) Barcelona: Torre Jussana.
- GLASER, B. G. (2003). "Chapter 7". A: *The Grounded Theory Perspective II: Description's Remodeling of Grounded Theory Methodology*. Mill Valley, CA: Sociology Press, p. 99-113.
- HARDING, S. (2016). *Whose science? Whose knowledge? Thinking from Women's Lives*. Cornell University Press.
- HARDING, S. G. (ed.) (2004). *The Feminist Standpoint Theory Reader: Intellectual and Political Controversies*. Psychology Press.
- HASSENZAHN, M. (2010). *Experience Design: Technology for all the Right Reasons. Synthesis Lectures on Human-Centered Informatics*, 3(1), p. 1-95.
- HASSENZAHN *et al.* (2010). "Needs, affect, and interactive products – Facets of user experience". *Interacting with Computers*, vol. 22, núm. 5 (1 setembre 2010), p. 353-362.
- HERNÁNDEZ CARRERA, R. M. (2014). "La investigación cualitativa a través de entrevistas: su análisis mediante la teoría fundamentada". *Cuestiones Pedagógicas*, 23, p. 187-210.
- LALLEMAND, C.; GRONIER, G.; KOENIG, V. (2015). "User experience: A concept without consensus? Exploring practitioners' perspectives through an international survey". *Computers in Human Behavior*, 43, p. 35-48.

- LAW, Effie Lai-Chong *et al.* (2007). "Towards a UX manifesto". *Proceedings of the 21st British HCI Group Annual Conference on People and Computers: HCI... but not as we know it*. Vol. 2. British Computer Society.
- LEWIS, A. E. (2004). "'What group?' Studying whites and whiteness in the era of 'color-blindness'". *Sociological Theory*, 22(4), p. 623-646.
- MAMA, A. [et al.] (2013). *Africana: aportaciones para la descolonización del feminismo*. Barcelona: Oozebap.
- PELS, D. (2004). "Strange Standpoints, or How to Define the Situation for Situated Knowledge". *The Feminist Standpoint Theory Reader. Intellectual & Political Controversies*, Nova York i Londres: Routledge, p. 273-289.
- PLATERO, R. (L). (2014). *Transexualidades: Acompañamiento, factores de salud y recursos educativos*. Barcelona: Edicions Bellaterra.
- ROTO, V.; LAW, E.; VERMEEREN, A.; HOONHOUT, J. (ed.) 2011. *User Experience White Paper. Outcome of the Dagstuhl Seminar on Demarcating User Experience, Germany*.
- SHELDON, K. M.; ELLIOT, A. J.; KIM, Y.; KASSER, T. (2001). "What is satisfying about satisfying events? Testing 10 candidate psychological needs". *Journal of Personality and Social Psychology*, 80(2), p. 325.
- SPIVAK, G. C. (1998). "¿Puede hablar el sujeto subalterno?". *Orbis Tertius*, 6, p. 205-217.
- TORRES, H. (2018). *El pensamiento tentacular de Donna Haraway. Una aproximación*. Barcelona: Institut d'Humanitats de Barcelona - CCCB.
- Vega, A. C. "Democracia, participación y feminismo". *Anales de la Universidad de Chile*, 10 (setembre 2016), p. 173-181.

Webs

- Ajuntament de Barcelona. Dones. <<http://www.barcelona.cat/dones>>
- Ajuntament de Barcelona. Estructura executiva.
<<http://ajuntament.barcelona.cat/ca/organitzacio-municipal/estructura-executiva>>
- Ajuntament de Barcelona. Fitxer General d'Entitats Ciutadanes.
<<http://ajuntament.barcelona.cat/participaciociudadana/ca/fitxer-entitats>>
- Ajuntament de Barcelona. Organització municipal.
<<http://ajuntament.barcelona.cat/ca/organitzacio-municipal>>
- Ajuntament de Barcelona. Òrgans de govern.
<<http://ajuntament.barcelona.cat/ca/organitzacio-municipal/organs-de-govern>>
- Consell de ciutat. Membres del Plenari. <<http://www.conselldecitutat.cat/ca/page.asp?id=10>>
- Consell Municipal d'Entitats de Barcelona. Composició. <<http://www.cmab.cat/ca/composicio.php>>

Lleis, reglaments, decrets i convencions que se citen en la investigació

- DECRET D'ALCALDIA S1/D/2017-2348, de 7 de juliol de 2017, d'aprovació de la nova regulació del sistema informàtic per a la gestió de comunicacions dels ciutadans, d'incidències, reclamacions, queixes, suggeriments, peticions de servei, consultes web i agraïments (IRIS). BOAB.
<<https://w123.bcn.cat/APPS/egaseta/home.do?reqCode=downloadFile&publicacionsId=14466>>
- Llei 22/1998, de 30 de desembre, de la Carta municipal de Barcelona. BOE núm. 28, 2/2/1999.
<<https://www.boe.es/buscar/pdf/1999/BOE-A-1999-2518-consolidado.pdf>>
- Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes. BOE núm. 71, 23/3/2007. <<http://www.boe.es/boe/dias/2007/03/23/pdfs/A12611-12645.pdf>>
- Llei 11/2014, del 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia. DOGC núm. 6730, 17/10/2014.
<<http://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/6730/1376345.pdf>>
- Llei 13/2014, de 30 d'octubre, d'accessibilitat. DOGC núm. 6742, 4/11/2014.
<<http://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/6742/1379017.pdf>>

Llei 19/2014, del 29 de desembre, de transparència, accés a la informació pública i bon govern. DOGC núm. 6780, 31/12/2014. <<http://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/6780/1395385.pdf>>

Llei 17/2015, de 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes. DOGC núm. 6919, 23/7/2015. <<http://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/6919/1436051.pdf>>

Nacions Unides (1989). Convenció sobre els Drets de l'Infant. Recuperat de: <https://jocdelsdrets.gencat.cat/assets/pdf/Convencio_drets_infancia.pdf>

Nacions Unides (2006). Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat. Recuperat de: <<http://bit.ly/1sLTlzb>>

Reglament de participació ciutadana de l'Ajuntament de Barcelona. Plenari del Consell Municipal del 6 d'octubre de 2017. Butlletí Oficial de la Província de Barcelona. <<https://bop.diba.cat/scripts/ftpisa.aspx?fnew?bop2017&10/022017020132.pdf&1>>

Reial decret legislatiu 1/2013, de 29 de novembre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei general de drets de les persones amb discapacitat i de la seva inclusió social. BOE (català) núm. 289, 3/12/2013. <https://www.boe.es/boe_catalan/dias/2013/12/03/pdfs/BOE-A-2013-12632-C.pdf>